

33

382

СКУПШТИНА СФРЈ

SKUPŠTINA SFRJ

СОБРАНИЕ НА СФРЈ

SKUPŠČINA SFRJ

KUVENDI I RSFJ

A JSZSZK KÉPVISELŐHÁZA

СТЕНОГРАФСКЕ

БИЉЕШКЕ

САВЕЗНО ВИЈЕЋЕ
SAVEZNO VIJEĆE
СОЈУЗЕН СОБОР
ZVEZNI ZBOR
САВЕЗНО ВЕЋЕ
DHOMA FEDERATIVE
SZÖVETSÉGI TANÁCS

STENOGRAFSKE

BILJEŠKE

7. СЈЕДНИЦА
7. SJEDNICA
7. СЕДНИЦА
7. SEJA
SEANCA E 7
7. ÜLEŚ

СТЕНОГРАФСКИ

БЕЛЕШКИ

STENOGRAFSKI

ZAPISKI

19. НОВЕМБРА 1986.
19. NOVEMBRA 1986.
19. STUDENOG 1986.
19 НОЕМВРИ 1986
19 NĚNTOR 1986
1986. NOVEMBER 19.

СТЕНОГРАФСКЕ

БЕЛЕШКЕ

SHĚNIMET

STENOGRAFIKE

GYORSÍRÓI

JEGYZETEK

UREĐIVAČKI ODBOR:

Ivan Grubišić, predsednik

Slavko Bulatović, član

Didare Dukađini—Đorđević, član

Gojmir Komar, član

Andrija Peić, član

Trajče Sarafimoski, član

Ljiljana Stanišić, član

Stanimirka Videnović, član

Ranko Đukić, član

Menka Ilić, član

Branislav K. Perović, član

Mirjana Šestanović, član

Marko Bogeski, član

Izdaje: Služba za informisanje i informativno-dokumentalističke poslove Skupštine SFRJ

Glavni i odgovorni urednik Ranko Đukić, odgovorni urednik dr Branislav Ilić

Beograd, Trg Marksa i Engelsa 13 – Tel. 339–651

Štampa: TANJUG – OOUR Grafička delatnost, Beograd, Obilićev venac 2

SEDMA SEDNICA SAVEZNOG VEĆA SKUPŠTINE SFRJ
(održana 19. novembra 1986. godine, početak u 9 sati i 10 minuta)

PRESEDAVA
MILKA TAKEVA—GRIGORIJEVIĆ, PREDSEDNICA VEĆA

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА TAKEVA—ГРИГОРИЈЕВИЋ /СР Македонија/:

Другарице и другови делегати, отварам Седму седницу Савезног већа Скупштине СФРЈ.

Позивам вас да минутом ћутања одамо част преминулом народном хероју, јунаку социјалистичког рада, шпанском борцу и незаборавном партизанском војсковођи, генералу Армије, Кости Нађу.

Слава му! /Слава му/

Делегати Иван Витежник, Леополд Грошељ, Јоже Маролт, Јоже Мешл, Јанко Пучник, Алај Риза, Станко Младеновски, Јанез Лукач, Душко Ђорђевић, Франц Амброж, Иван Веселиновић, Александар Симовић, Антун Кустурин, Хусеин Хоџић, Иван Модроња, Лазо Тесла, Велко Висковић, и Мусљи Жуши, обавестили су ме о разлозима због којих су спречени да присуствују седници, а служба Већа ће утврдити који још делегати нису присутни и о томе ће ме обавестити до краја седнице.

Констатујем да постоји кворум потребан за рад Већа.

Записник Шесте седнице Савезног већа Скупштине СФРЈ, одржане 29. октобра 1986. године, достављен вам је уз сазив.

Да ли ко жели реч у вези записника?

Има реч делегат Натан Бернот.

NATAN BERNOT (SR Slovenija):

Imam primedbu na zapisnik, na tačku 11. „Spremembe in dopolnitev proročuna federacije za 1986 leto”. Veće je zaključilo način kako tre-

ba pripremiti budžet Federacije za 1987. godinu, a ovo nedostaje u priloženom zapisniku. Predlažem da se to dopuni u zapisniku.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА TAKEVA—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Примедбу друга Натана Бернота можемо прихватити и уградити је у записник.

Да ли још ко жели реч у вези записника?

/Нико/

Констатујем да ће записник бити оверен у тексту који вам је достављен, с примедбом коју је дао делегат Натан Бернот.

Прелазимо на поступак утврђивања дневног реда.

Предлог дневног реда достављен вам је у сазиву.

Да ли ко жели реч у вези с предлогом дневног реда? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило следећи дневни ред:

1. Нацрт резолуције о политици остваривања Друштвеног плана Југославије за период од 1986. до 1990. године у 1987. години, са пратећим материјалима — ради давања мишљења Већу република и покрајина;

2. Предлог Закона о изменама и допунама Закона о статистичким истраживањима од интереса за целу земљу;

3. Предлог Закона о Програму треће етапе радова и набавке опреме за обезбеђивање габарита пловног пута Дунава од Београда до југословенско-мађарске границе у периоду од 1986. до 1990. године;

4. Предлог за доношење закона о обалном мору и епиконтиненталном појасу СФРЈ;

5. Извештај о раду Савезног завода за патенте у 1985. години;

6. Извештај о раду и развоју Титовог фонда у периоду од јуна 1985. до јуна 1986. године;

7. Предлог закона о ратификацији Резолуције А.464/XII — Амандмани на међународна правила о избегавању судара на мору, 1972. године;

8. Предлог закона о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима;

9. Утврђивање мишљења Скупштине СФРЈ о Предлогу за оцењивање уставности одредаба члана 10. Закона о изменама и допунама Закона о обалном мору и епиконтиненталном појасу СФРЈ.

Комисија Скупштине СФРЈ за утврђивање истовестности текстова на језицима народа Југославије, обавестила ме је да је утврдила истовестност текста за све предлоге законских аката који су на дневном реду данашње седнице Већа.

Прелазимо на поступак постављања делегатских питања, односно тражења обавештења.

Савезно извршно веће је доставило одговоре у писаној форми на делегатска питања која су поставили делегати: Славица Марковић—Трајковић, Мујо Хошо и Јанко Пучник, као и на допунска питања која су поставили делегати Јоже Шулмел и Кљиме Поповски.

Одговори су достављени и свим делегатима у Већу.

Савезно извршно веће је доставило одговор у писаној форми на делегатско питање делегата Јанеза Сашека. Одговор је достављен и делегатима у Већу.

Савезни секретаријат за унутрашње послове припремио је одговор на део делегатског питања делегата Градимира Ђурића постављеног на Четвртој седници Савезног већа. Одговор је достављен и свим делегатима у Већу.

Служба друштвеног књиговодства доставила је одговор у писаној форми на делегатско питање делегата Мује Хоша. Одговор је достављен и свим делегатима у Већу.

Да ли делегат Славица Марковић—Трајковић жели да постави допунско питање? /Да/

Има реч делегаткиња Славица Марковић—Трајковић.

СЛАВИЦА МАРКОВИЋ—ТРАЈКОВИЋ
/САП Војводина/:

Другарице председнице, другарице и другови, нисам задовољна одговором на делегатско питање које сам поставила у вези с неорганизованим увозом бездрвних папира.

Одговор Савезног извршног већа се односи на другу групу папира која се и технолошки и комерцијално разликује од групе бездрвних папира.

Због очигледне замене појмова у одговору, морам рећи који су то папири: писаћи, штампарски, офсет, механографски, самокопирни и премазни.

Увоз бездрвног папира је ван праве контроле. Према подацима Привредне коморе Југославије, увезене су оне структуре бездрвних папира којих има довољно на домаћем тржишту и које се извозе.

Начин увоза не иде редовним путем а нема ни праве контроле за то. Робом се плаћа роба. У ствари, то је грампа. Извози се роба која нема никакве везе с увезним папиром. Очигледно, овакав начин увоза угрожава производњу и разбија повезаност произвођача и потрошача на домаћем тржишту.

Зато треба увести режим сагласности у вези с неким врстама папира, како до овога не би долазило.

Допунско питање гласи:

Ко одобрава овакав увоз и докле ће се он толерисати?

Такође, интересује ме шта је с одговором на моје делегатско питање постављено у вези с уређењем дугорочније политике и односа између произвођача рото-папира, новинских кућа, оснивача и Савезног извршног већа?

На ово допунско питање, молим да ми се достави писани одговор.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли делегат Мујо Хошо жели да постави допунско питање, у вези с одговором који је припремило Савезно извршно веће?

MUJO HOŠO (SR Bosna i Hercegovina):

Ne želim da postavim dopunsko pitanje.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли делегат Јанко Пучник жели да постави допунско питање?

Одговор на ово питање не можемо сада добити. Делегат Јанко Пучник није присутан на данашњој седници Већа.

Да ли делегат Градимир Ђурић жели да постави допунско питање? /He/

Да ли делегат Мујо Хошо жели да постави допунско питање у вези с одговором који је припремила Служба друштвеног књиговодства Југославије? /He/

Да ли делегат Јанез Сашек жели да постави допунско питање?

JANEZ SAŠEK (SR Slovenija):

Dopunsko pitanje bih postavio na narednoj sednici Veća.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли ко од делегата жели да постави делегатско питање, или да затражи обавештење?

Реч има делегат Владимир Саздов.

ВЛАДИМИР САЗДОВ /CP Македонија/:

Другарице председнице, другарице и други делегати, проблеми у девизном пословању знатно су утицали и утичу на целокупан економски положај Југословенских железница, а настали су још 1980. године, престанком рада девизног тржишта.

Основни проблем у девизном пословању Југословенских железница настао је због немогућности да се обезбеде девизе за плаћање обаве-

за по међународним конвенцијама о превозу робе и путника у међународном железничком саобраћају.

Ради регулисања овог питања, Савезно извршно веће је јула 1980. године донело Одлуку о трошковима пословања који се у ООУР-у за пружање услуга у међународном робном и путничком саобраћају могу плаћати у иностранству. У тој Одлуци, друштвено-правна лица која су корисници железничких услуга у иностранству, дужни су да Југословенским железницама продају девизе потребне за ова плаћања. Како друштвена правна лица нису извршавала ову обавезу до престанка важења Одлуке јула 1982. године, створен је дуг Југословенских железница према страним железницама од око 73,3% милиона УСА долара. У моменту престанка важења Одлуке, курс динара износио је 45 динара за УСА долар.

Доношењем Уредбе о плаћању услуга страним железницама у девизама средином 1982. године, а и каснијим прописима, није решен начин измиривања ових обавеза привреде према страним железницама. У таквој ситуацији, Југословенске железнице су биле принуђене да својим девизним приливом измирују обавезе привреде корисника железничких услуга у иностранству према страним железницама, с тим што су курсне разлике падале на терет железничко-транспортних организација.

Због већ изложене ситуације и немогућности уредног измиривања обавеза према страним железничким управама, а по одредбама Међународне конвенције, Југословенске железнице су обавезне да плате и затезне камате. То се пре свега односи и на период важења Одлуке Савезног извршног већа. Настали дуг по основу затезних камата до 31. 12. 1985. године укупно износи 23,921 милион УСА долара, што по курсу од 31. 12. 1985. године чини 7483 милијарде динара. До 31. 12. 1985. године, Југословенске железнице су платиле из оствареног девизног прихода, или су им из оствареног девизног прихода стране железнице преко контокурентног рачуна задржале на име наплате дуга по обрачунатим затезним каматама износ од 21,887 милиона долара.

Домаћи корисници услуга, мађарских и аустријских железница, при увозу из Чехословачке и ДДР-а, су све до допуне Уредбе крајем 1984. године, закључивали уговоре о куповини са паритетом испоруке франко југо-границе. Због дејства међународних прописа, донетих на основу Конвенције о превозу робе железницама, Југословенске железнице су у обавези да ове услуге плате аустријским и мађарским железницама конвертибилним девизама, а да од железница Чехословачке и ДДР-а изврше наплату у клирингу.

Пошто перманентно постоји разлика између курса конвертибилних и клириншких валута, то Југословенске железнице код плаћања дуга морају ову курсну разлику да надокнађују из сопствених прихода. С обзиром на то да Југословенске железнице и даље имају знатне неизмерене обавезе према аустријским и мађарским железницама, настале по основу превоза из ДДР-а и Чехословачке, то је и питање курсних разлика на основу овог дуговања, остало и даље актуелно.

Према подацима, курсне разлике по овом основу износе 1574 милиона динара. Плаћање обавеза по међународним конвенцијама на овакав начин, принудно је Југословенске железнице претворило у бескаматног кредитора наше привреде, што је железничко-транспортне организације довело до велике девизне и динарске неликвидности, уз све пословне и материјалне последице које из тога произлазе.

У вези с тим, постављам следеће питање:

Шта је Савезно извршно веће предузело у вези с решавањем проблема негативних курсних разлика насталих на основу девизног пословања Југословенских железница у ранијем периоду?

Молио бих да ми се на ово питање одговори у писаној форми.

Када сам већ овде, имамо и једно кратко питање. То ће бити друго питање. Познато је да због кривичних дела крађе и тешке крађе појединци имају противправно присвојена велика материјална добра која су у ствари друштвена имовина и по, издржавању казне велики број тих људи живи угоднo и изнад материјалних могућности које би радни човек могао да оствари

својим личним радом. Није редак случај да ти исти људи опет добијају одговорна радна места. У вези с тим, молим да ми се одговори на следеће питање:

Колика је штета друштвене имовине која је почињена у периоду од 1984—1985. и у првој половини 1986. године, због кривичних дела крађе и тешке крађе и да ли су доследно примењиване мере одузимања предмета, односно конфискације имовине? Паралелно с тим, у коликој мери је примењивањем тих мера дошло до оштећења друштвене имовине, у колико случајева није примењивана казнена мера и зашто она није примењивана?

Питање заштите друштвене имовине смам да бисмо морали разматрати у току дискусије у вези с предстојећим изменама Устава СФРЈ и измена у ЗУР-у, тачније речено, при утврђивању законске регулативе и улоге самоуправне радничке контроле и радничког савета који у многим случајевима остају и сада само на папиру.

Молио бих да се на ово моје питање одговори у писаној форми.

Напомињем да у извештају савезног јавног тужиоца за 1985. и 1986. годину, овај део кривичног преступа сукцесивно расте за 10 процената сваке године.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Натан Бернот, који жели да постави делегатско питање.

NATAN BERNOT (SR Slovenija):

Delavca carinske službe sta 1976. leta nezakonito prepeljala prek mejnega prehoda Podkoren tri barvne televizorje. Ugotovljena hujša kršitev delovne dolžnosti je imela za posledico izključitev obeh delavcev iz carinske službe.

Sklep pristojnih organov je bil potrjen na vseh višjih disciplinskih organih in na Sodišču združenega dela. Disciplinska komisija Zveznega

izvršnega sveta pa je kot naslednji pritožbeni organ vse sklepe anulirala in carinika sta spet na delu v carinarnici v Ljubljani. Ob tem sklepu so upravičeno prizadeti vsi pošteni delavci Carinske službe Jugoslavije. Razvrednoteno je delo vrste disciplinskih komisij in Sodišča združenega dela in naprej se ruši zaupanje v naš pravni red. O tem pišejo sredstva javnega obveščanja, Skupščina občine Ljubljana-Center pa zahteva ugotavljanje odgovornosti. Sprašujem:

Prvič, Kdo je v Zveznem izvešnem svetu odgovoren za zakonitost poslovanja njegove Disciplinske komisije, in

Drugič, kaj bo pristojni oziroma odgovorni organ ukrenil, da se napaka odkrije, odpravi, odgovorni pa kaznujejo?

Gradivo prilagam, prosim za odgovor na današnji seji.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли још ко жели да постави делегатско питање?

Има реч делегат Климе Поповски.

КЛИМЕ ПОПОВСКИ /СР Македонија/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, на овогодишњим конгресима Савеза социјалистичке омладине у појединим социјалистичким републикама, као и на Конгресу ССОЈ-а поједини омладинци покренули су низ питања о карактеру наше Армије, разоружању, начину служења кадровског рока, неслужењу кадровског рока из верских побуда и др.

Свима нама је познато на какву су критику наишла ова размишљања у Комисији за општенародну одбрану на XIII конгресу СКЈ и у његовим завршним документима.

Међутим, „НИН“ у броју 1866, од 5. октобра ове године, преноси изјаву једног високог политичког руководиоца из СР Словеније, који каже:

„Неприхватљиво је да уведемо неку цивилну службу, али не можемо игнорисати чињеницу да један број младих људи из верских по-

буда неће да носи оружје. Са друговима из Армије наишли смо нека еластична решења.”

Питам Савезни секретаријат о каквим се то еластичним решењима ради у нашој ЈНА и да ли се та еластична решења односе и на регруте из свих социјалистичких република.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Делегатско питање жели да постави и делегат Петар Тасев.

ПЕТАР ТАСЕВ /СР Србија/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, успостављањем коначне границе између СФРЈ и НР Бугарске остала су нерешена нека имовинскоправна питања. Наиме, с обе стране границе остала је имовина власника који живе с њене друге стране.

После другог светског рата, Бугарска држава је целокупну непокретну имовину држављана наше земље која се налазила у тој земљи унела у државно власништво, без уручења било каквог акта нашим грађанима да им је земља одузета.

Непокретна имовина, коју бугарски држављани поседују на територији наше земље и данас је у њиховом власништву. У погледу располагања имовином, они користе сва права као и наши држављани. Одсутност реципроцитета у овој области изазива незадовољство наших држављана, те је у више наврата тражено од наших органа да се ово питање разреши на међудржавном нивоу.

За имовину коју бугарски држављани поседују у нашој земљи они плаћају и мање обавезе због система доприноса, а често не измирују своје обавезе, отуђују делове породичних зграда мимо одређених прописа и сл. Знатан је број бугарских држављана који и данас наслеђују имовину својих родитеља који живе на нашем подручју. Једном речју, непокретна имовина наших грађана која се налази на територији НР Бугарске, унета је у државну својину Бугарске без било каквог правног поступка или обештећења, а грађани

Бугарске слободно располажу имовином на територији наше земље.

У вези с тим, постављам неколико питања Савезном секретаријату за иностране послове и другим органима:

Прво питање гласи:

„Шта је учињено да се овај проблем реши у међудржавним односима?”

Друго питање гласи:

Да ли се због одсутности реципроцитета у овом случају неадекватно примењују наши прописи о опорезивању, наслеђивању и слично?

Треће питање гласи:

Да ли је могуће једнострано решење овог питања изменом прописа о наслеђивању, опорезивању и слично?

Четврто питање гласи:

Да ли у још некој нама суседној земљи постоји имовина наших грађана којом они не могу слободно да располажу, а грађани тих земаља могу слободно да располажу имовином у нашој земљи?”

Молим да ми се одговори доставе у писаној форми.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Делегатско питање жели да постави и делегаткиња Мирјана Куљић—Шарановић.

ДР МИРЈАНА КУЉИЋ—ШАРАНОВИЋ
/СР Србија/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, nestaшица лекова која је почела у мају месецу, постаје све већа. Док су у јулу недостајала 42 лека, крајем октобра тржиште није имало 326 лекова. Сви ти лекови припадају групи јефтинијих, на чијој производњи фармацеутска индустрија губи и чији се диспаритет цена отклања већ дужи временски период.

Савезни комитет за рад, здравље и социјалну политику, који се снабдевањем тржишта лековима бави од 1982. године /када је и била и

највећа nestaшица лекова/, имао је у току прошле године најмирнији период откако се бави овом проблематиком. Ситуација се сада поново заоштрава, делом и због тога, сматрају упућени, што су у вези с ценом лекова од ове године потпуно искључени представници здравства Југославије. Ценовник од ове године утврђује Савезни завод за цене, а он, по мишљењу многих, не може компетентно одређивати цене фармацеутској индустрији, те то углавном чини, како се каже, одока.

Постављам следећа делегатска питања Савезном комитету за рад, здравље и социјалну политику.

Прво питање гласи:

„Шта је до сада предузето и шта се предузима да се ово стање превaziђе?”

Друго питање гласи:

Ко је одговоран за искључивање представника здравства Југославије, као партнера, у утврђивању ценовника лекова?

Треће питање гласи:

Да ли и даље без последица може Савезни завод за цене да утврђује цене лекова ако су искључени представници здравства?

Четврто питање гласи:

Ко може и треба да уради анализу о материјалном положају фармацеутске индустрије и до када?”

Молим да одговор из познатих разлога, добијем на данашњој седници.

Желела бих да поставим и још једно питање које је проистекло из разговора председника Председништва ЦК СКЈ са скупштинским посланицима, када је било речи о томе да делегати треба све више да се баве својом контролном функцијом, како би било више уставности и законитости.

Ако се сећате, поводом предлога групе делегата за разрешење савезног јавног тужиоца и расправе која је поводом тог предлога вођена на прошлој седници Савезног већа, дошло се до сазнања да један број функционера у Општини Дечани не само да није узео у заштиту породице Вукашина Лазаревића, односно Душана и Момчила Ђуришића, из станице Пешић, који су се жалили на дело насиља које је према овим поро-

дицама континуирано вршено од стране породице Ухадај и других, већ су и учествовали у том насиљу говорећи да им се одмах прода земља, да не би били убијени те да се тако дошло до закључивања уговора под притиском и до ангажовања друштвених пара из буџета Општине Дечани и буџета САП Косова.

Последњих месеци, у средствима јавног информисања је о томе много писано, као и да је реч о већем броју случајева где су ангажована друштвена средства за куповину српских и црногорских имања у корист албанских породица.

Како је у читавом овом случају са свим његовим елементима, реч о тешком политичком криминалу, са циљем да се исељавају Срби и Црногорци с Косова, постављам савезном секретару за унутрашње послове следеће делегатско питање:

Прво питање гласи:

Да ли су органи унутрашњих послова за све ово знали и какве су мере одговорности према функционерима у Општини Дечани и Скупштини САП Косова предузели?

Друго питање гласи:

Шта су предузели или шта планирају да предузму када је све ово обелодањено?

Треће питање гласи:

До каквих су све података и чињеница органи унутрашњих послова дошли у вези с овим и какве су мере одговорности и према коме предузели?

Молим да одговор добијем у писаној форми, а да се с обзиром на значај истог, достави и свим делегатима у Савезном већу.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Делегатско питање жели да постави и делегат Сами Њерими.

САМИ ЊЕРИМИ /СР Србија/:

Другарице председнице, другарице и други делегати, мере Скупштине СФРЈ и Савезног

извршног већа од јуна и јула ове године, које треба да омогуће сузбијање негативних тенденција у привредним кретањима, подстакле су удружени рад дуванске индустрије да приступе детаљнијем сагледавању стања и утврђивању конкретних програма на плану даљег унапређивања ове значајне гране привреде Југославије. Кажем значајне јер од производње и прераде дувана живи преко милион становника, односно преко сто педесет хиљада пољопривредних домаћинстава сваке године уговара и производи дуван на сиромашним земљиштима и по правилу у неразвијеним подручјима /реонима/.

Данас се у земљи производи 80—90 хиљада тона што представља довољну количину ферментисаног дувана за подмиривање потреба домаће фабрикације без неке потребе за увоз изузев можда око две хиљаде тона за лицендне цигарете. Од целокупне бербе, 30—40% се сваке године припрема за извоз на конвертибилном и кпириншком тржишту.

Динамичан развој производње дувана пратиле су и одређене слабости. У неким производним реонима ишло се неконтролисано с увећаном производњом крупнолисних и инфериорних дувана, било је и других слабости које ће сама дуванска привреда да решава. Међутим, има озбиљних проблема чије решавање није у домену удруженог рада.

Реч је управо о великим количинама залиха које се налазе у магацинима радних организација а оне се непосредно налазе пред откупом нове бербе. За обављање тог посла биће потребно ангажовање огромних средстава.

Озбиљан застој у реализацији ферментисаног дувана је и прерађевина на клириншком тржишту. На совјетском тржишту раније се реализовало по 5 хиљада тона годишње, док задњих 2—3 година на том тржишту није извезено ни килограм дувана.

И друге источноевропске земље су знатно смањиле количине ранијих контингента или уопште не увозе наше дуване. Да напоменем још да и Египат, који је раније узимао по 2 хиљаде тона дувана годишње, престао да купује наше дуван.

У 1985. и 1986. години, не знамо како је могао да се дозволи увоз од око 20 хиљада тона углавном нижих класа и јефтиних дувана што је такође допринело да се нагомилају залихе у земљи.

У ранијим сличним ситуацијама, СИБ и надлежни органи су настојали да у робним листама на клириншком тржишту дуван буде сагледан у одговарајућим количинама и реализован. Затим интервенисало би се једном одређеном количином за материјалне робне резерве, као и друге мере у циљу олакшања положаја ове гране привреде.

Истиче се захтев произвођача дувана у листу да се дуван третира као и други пољопривредни производи — агрокомплекс.

Питам СИБ и надлежне органе:

Шта ће се предузети у циљу разрешавања нагомиланих проблема у овој грани привреде и у ком року?

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Делегатско питање жели да постави и делегат Марко Мартиновић.

МАРКО МАРТИНОВИЋ /СР Црна Гора/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, моје питање је кратко.

Желио сам да поставим следеће питање:

Којим законом је регулисано право на примање националних пензија, колика су укупна примања људи који остварују националне пензије, којој социјалној категорији ти људи припадају и зашто добијају националну пензију?

Ради упоређења на исто питање хтео бих да ми се да одговор:

Колика су просјечна примања радника из директне производње.

Желим да ми се достави одговор на следећој седници Вијећа, у писаној форми.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Делегатско питање жели да постави делегат Иван Иванов.

ИВАН ИВАНОВ /СР Македонија/:

Другарке претседателке, другарки и другари делегати, од глобалните податоци со кои располагаме, евидентно е дека во периодот од 1980 до 1982 година повеќе организации на здружен труд од нашата земја користеа финансиски и стокови кредити од повеќе меѓународни финансиски институции. Овие кредити претежно се користени за реконструкција, модернизација и проширување на производствените капацитети. Од објавените публикации на Меѓународната финансиска корпорација од Вашингтон и другите меѓународни финансиски институции може да се претпостави дека вкупниот износ на овие кредити е мошне висок.

Поради неповолните услови што постоеја на меѓународниот финансиски пазар на капитал во периодот на земањето на овие кредити, се претпоставува дека во поголем дел тие се склучени со многу високи и фиксни камати. Ваквите неповолни фиксни камати денес високо го оптоваруваат доходот на корисниците на тие кредити.

Денес на меѓународниот финансиски пазар на капитал каматните стапки, во однос на периодот од 1980 до 1982 година се многу пониски, односно тие се пониски за околу 6%. Поаѓајќи од ваквите сегашни погодности на меѓународниот финансиски пазар на капитал, постојат оценки дека, доколку овие неповолни кредити бидат отплатени, односно рефинансирани со земање на нови кредити, можат да се обезбедат значајни ефекти во растоварувањето на предметните организации.

За ова се поведени иницијативи преку деловните банки, но со утврдената сегашна политика за задолжување спрема странство и сло-

жената и долга постапка, ваквата трансакција е многу компликувана и тешко остварлива. Поради актуелноста и мошне големото значење на оваа проблематика за состојбите на ниво на целото наше стопанство, го поставувам следното прашање до Сојузниот извршен совет: Дали Сојузниот извршен совет досега ги има проучувано овие и слични прашања и какви се сознанијата?

Второ, дали е оправдано Сојузниот извршен совет, во соработка со надлежните сојузни органи, да поведе постапка за обединување на ваквите поединечни кредити земани под неповолни услови односно со високи и фиксни камати, во еден пакет—аранжам и нивно предвременно отплатување, односно рефинансирање со земање на нов кредит, а користејќи ги притоа сегашните многу поповолни услови на меѓународниот финансиски пазар на капитал?

Молим да ми се даде писмен одговор на прашањата во што пократок можен рок.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЌ:

Има реч делегат Иван Пездирц, који жели да постави дополунско питање у вези с питањем које је поставио на прошлој седници.

IVAN PEZDIRC (SR Slovenija):

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Torej imam dopolnilno vprašanje na odgovor, s katerim nisem zadovoljen, in pa novo delegatsko vprašanje.

Na delegatsko vprašanje je bilo odgovorjeno, da bo do 15. 10. izdelano in do konca oktobra dostavljeno Skupščini SFRJ poročilo o efekti novospregjetega zakona o deviznem poslovanju. Sprašujem, kdaj bomo prejeli to poročilo, ker bi v njem rad našel odgovore na nekatera moja vprašanja.

Na drugo vprašanje, ki se je glasilo: Kako ZIS ocenjuje vpliv eksternih ekonomij na letošnje

plačilno bilanco — nisem dobil odgovora. Po oceni Ekonomskega inštituta Pravne fakultete in Ljubljane bi lahko imeli v plačilni bilanci presežek 2 milijardi dolarjev. To je bilo objavljeno v „Delu“ 18. 11. 1986.

Zveznemu izvršnemu svetu postavljam vprašanje:

Prvič, kakšna bo ocena vpliva ugodnih zunanjih okoliščin na plačilno bilanco, in

Drugič, kdo je odgovoren, da nismo uspeli s tekočo gospodarsko politiko bolje izkoristiti ugodnih zunanjih vplivov?

V zvezi s tretjim vprašanjem postavljam tri dopolnilna vprašanja, in sicer:

Prvič, zakaj se dosledno ne izvaja vrstni red plačevanja po 110. členu,

Drugič, po katerem členu zakona o deviznem poslovanju je Narodna banka Jugoslavije pooblaščen deliti kvote posameznim bankam za plačevanje uvoza na osnovi enomesečnega povprečja plačil in,

Tretjič, ali je predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o deviznem poslovanju pripravljen na osnovi izhodišč oziroma poročila o izvajanju nove zakonodaje na področju ekonomskih odnosov s tujino.

Образложител:

Zakon o deviznem poslovanju v 110. členu določa vrstni red plačevanja v tujino, če pride do neusklajenosti med ponudbo in povpraševanjem deviz na enotnem deviznem trgu. ZIS sicer lahko določi drugačen vrstni red, vendar mora prvenstveno dajati prednost plačilom iz zunanjih kreditov in za uvoz surovin, repromateriala in za neblagovna plačila za potrebe reprodukcije OZD, katerih izvoz je večji od uvoza. Če bi Narodna banka Jugoslavije oziroma devizno tržišče spoštovala to določilo, ne bi imeli aktivni izvozniki niti za dolar neporavnanih obveznosti do ino-dobaviteljev. Pa žal ni tako, saj imamo precej naporavnanih obveznosti, medtem pa so bile večkrat plačane obveznosti OZD iz naslednjih prioritet. Smatram, da je to bilo potrebno, da ni prišlo do večjih motenj v proizvodnji in na tržišču. In ker je tako, niso sprejemljiva določila 110. člena zakona o deviznem poslovanju. Banke plačujejo uvoz v okviru kvot, ki jim jih določa Narodna banka Jugoslavije na osno-

vi pevpredčnih plačil posamezne banke v enajstih mesecih lanskega leta. Na višino kvote ne vplivajo tekoči devizni prilivi in sestavu članstva banke, aktivci—pasivci, in zato se dogaja, da nekatere banke tekoče poranavajo obveznosti aktivcev in tudi iz naslednjih prioritet, druge pa nimajo dovolj kvote niti za aktivne izvoznike. Takšen gotovo ni bil namen 110. člena zakona o deviznem poslovanju.

Prosim za pisni odgovor.

Drugo vprašanje, ki se nanaša na dokumentarno ureditev zunanjetrgovinskega poslovanja, ne bi prebral, ker je predolgo in je tehnične narave. Dal bi ga v pisni obliki in prosil za odgovor.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли још ко жели да постави делегатско питање?

Реч има делегаткиња Викторија Поточник.

ВИКТОРИЈА ПОТОЧНИК (SR Slovenija):

Pozdravljeni!

Ko sem pred približno pol leta postavila delegatsko vprašanje o nadaljni uporabi in razvoju nuklearne energije pri nas, sem izhajala iz stališč kongresov, predvsem Zveze socialistične mladine, stališč nekaterih sekcij pri Zvezni konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Ob obravnavi in dajanju odgovorov na postavljena vprašanja, kot je znano, nisem bila zadovoljna. Toda poslovnik skupščine je tak, da najdaljnje iskanje pojasnil ni bilo več možno.

Tokrat gre za sklep zbora, ki ga je sprejel na septembrski seji. Vprašujem vodstvo zbora:

Zakaj pobuda, sprejeta na zboru, za ustrezno normativno rešitev za uvedbo moratorija na gradnjo nuklearnih elektram pri nas ni bila posredovana Zakonodajno-pravni komisiji oziroma če je: zakaj komisija o tem še ni razpravljala.

Predlagam, da dobimo stališče oziroma opredelitev zakonodajno-pravne komisije do postavljene pobude do naslednje seje.

In še izreči moram nezadovoljstvo do odnosa posameznih organov pri dajanju odgovorov na delegatska vprašanja, saj smatram, da prevladuje tendenca, da delegata odpravi po poslovniški logiki, ne pa po vsebini in teži problem postavljenega vprašanja. Zato predlagam, da zbor zahteva, posebej od posameznih organov, večjo odgovornost in strokovnost pri dajanju odgovorov na delegatska vprašanja.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Делегатско питање жели да постави делегат Бранко Блажевић.

BRANKO BLAŽEVIĆ (SR Hrvatska):

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, u sklopu Prijedloga izmjena i dopuna novog Deviznog zakona, turistički radnici i turistička privreda zatečeni su i iznenađeni Prijedlogom nacrtu zakona kojim se predviđa da se SIV ovlasti da može propisati obavezu stranoj fizičkoj osobi da, pri ulasku u zemlju, zamjeni određeni iznos stranog novca za dinare. Uz obrazloženje uz taj član, ističe se da je to jedna od mjera za suzbijanje privatnog kliringa i sprečavanje nelegalnog unošenja dinara u zemlju.

Predloženo rješenje i obrazloženje ovakve mjere u potpunosti je neprihvatljivo i, već samo kao prijedlog, nanosi štetu našem turizmu. Ako se ista hitno ne povuče i ako se ne spriječi njeno donošenje — ista će izazvati brojne probleme.

Prvo, Jugoslavija je poznata u svijetu kao zemlja otvorenih granica i svakako bi administrativno ograničavanje u tom pogledu imalo nesaglediv i negativan utjecaj na njen ugled i položaj.

Drugo, niti jedna razvijena turistička zemlja (a mi težimo tom cilju da budemo razvijena turistička zemlja), a osobito turistička zemlja Mediterana, ne primjenjuju nikakvu sličnu mjeru, pa bi njezino uvođenje imalo nesagledive nepovoljne posljedice na položaj Jugoslavije na međunarodnom turističkom tržištu na kojem je konkurentska

borba sve zaoštrenija. Poznato je da sličnu mjeru primjenjuju Bugarska i Rumunjska i, uz prirodne ljepote i niske cijene, ne postižu rezultate na turističkom tržištu.

Treće, ova mjera ne može uopće spriječiti nelegalni unos dinara u zemlju, jer količina dinara koje unose strane osobe u zemlju ovisi o količini dinara koje su prethodno naši građani iznijeli u inozemstvo, odnosno o dinarima koje je Narodna banka Jugoslavije prodala inozemstvu.

Mjere koje trebaju spriječiti nelegalno iznošenje dinara u inozemstvo i njihovo unošenje — moraju biti ekonomske mjere i one će biti efikasnije nego predložene administrativne mjere (kao: politika realnog tečaja, popust stranim osobama kada robu i usluge plaćaju stranim sredstvima plaćanja i slično).

Četvrto, ista ekonomska logika vrijedi za suzbijanje privatnog kliringa od organiziranog plasmana i naplate usluga u domaćinstvima, boljoj evidenciji boravka stranih posjetilaca, stimulaciju stranaca da ne vrše nelegalnu zamjenu deviza, nadzora u poslovanju mjenjačnicama i drugo.

Peto, predložena mjera će usporiti tokove preko ionako uskih grla na granicama, posebno ako znamo da preko Italije i Austrije ulazi preko 60%, točnije 63,7% stranaca (to je podatak iz 1985. godine).

I, šesto, sam Prijedlog, a da ne govorim o eventualnom propisivanju ove mjere, može u velikoj mjeri anulirati značajne napore koje ulaže turistička privreda u cilju proširenja, obogaćivanja i prilagođavanja ponude zahtjevima međunarodne turističke potražnje, obezvrijediti već ponuđene propagandne i promocijske aktivnosti, bitno pogoršati uvjete privređivanja i finansijske učinke, odnosno u cjelini znatno pogoršati sliku naše zemlje kao atraktivne destinacije na međunarodnom turističkom tržištu.

Iz napred navedenih razloga, postavljam sljedeće delegatsko pitanje.

Prvo pitanje glasi:

Što je stvarno motiviralo predlagачa da predloži ovakvu mjeru koja već i kao prijedlog ima negativne posljedice i, da li se je, prilikom davanja prijedloga, prethodno konsultirao s turističkom privredom?

Drugo pitanje glasi:

Da li je izvršena procjena toga kakve negativne posljedice izaziva ovaj prijedlog?

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли још ко од делегата жели да постави делегатско питање?

Има реч другарица Терезија Таради.

TEREZIJA TARADI (SR Hrvatska):

Drugarice predsjednice, drugovi i drugarice delegati, činjenica da za sve privredne subjekte utvrdimo iste ili slične polazne osnove, odnosno barem približno iste uvjete privređivanja, ponukala me je da iznesem konkretan primjer koji govori suprotno i da u vezi s tim, postavim pitanje.

Godine 1984. konstituirana je Tvornica poliesterskih vlakana, Radna organizacija „Vartilen” u Varaždinu, udruživanjem sredstava na principu zajedničkog dohotka 24 radne organizacije. Razlog osnivanja „Vartilena” bio je snabdijevanje tekstilne industrije sirovinama polistergranulatom i poliesterskim vlaknima, koje su se, uz postojanje jednog proizvođača u Jugoslaviji „Hemteks-a” iz Skoplja, uvozile. „Vartilen” za svoj finalni proizvod kao repromaterijal koristi osnovnu sirovinu tereftalnu kiselinu. Tvornica „Hemteks” iz Skoplja za bazni repromaterijal koristi dimetil teraftalat, takođe iz uvoza, a koji je viša faza prerade od tereftalne kiseline, ali je stopa carine slobodna, a isti je svrstan u režim uvoza količinski kontingent (KK).

Godišnje potrebe radne organizacije „Vartilena” za tereftalnu kiselinu iznose cca 9 miliona i 800 hiljada USA dolara, koja se isključivo može nabaviti iz uvoza iz razvijenih zemalja Zapada, a stopa carina od uvoza iznosi 8%.

Osim toga, predmetni repromaterijal svrstan je na režim uvoza LBO, a budući je bazna godina za obračun društveno priznatih repro-potreba za 1986. godinu bila 1984. godina, kada je „Vartilen” počeo sa proizvodnjom, a zbog nemogućnosti os-

iguranja deviza 1984. godine kada je egzistirao mali zakon, „Vartilen” se orijentirao na izvoz kroz lon-poslove, tako da je u 1986. godini osetio nedostatak društveno priznatih repro-potreba u ukupnom iznosu od 9 miliona i 500 hiljada dolara.

Još prije osnivanja, kod podnošenja dokumentacije za izgradnju „Vartilena” 1981. godine, podnet je zahtjev Saveznom sekretarijatu za vanjsku trgovinu i Saveznoj upravi carina, s detaljnim ekonomsko-tehnološkim obrazloženjem za oslobađanje carine tereftalne kiseline.

Zahtjev je svake godine, od 1981. do 1986. godine obnavljan, međutim, bez ikakvog do danas definitivnog rešenja, osim što 1982. godine sledi odgovor Saveznog sekretarijata za finansije da je postupak promjene Zakona o carinskoj tarifi u toku. Godine 1984. je isti odgovor Saveznog sekretarijata za finansije, 12. II 1986. godine odgovor Saveznog sekretarijata za finansije je da se predmet nalazi u postupku, iako je 3. VI 1986. godine prosleđen i zahtjev Općeg udruženja Privredne komore Jugoslavije za promjenu tarifnog broja i režima upućenog Saveznom sekretarijatu za vanjsku trgovinu.

Zbog neresavanja gorućeg problema, Tvornica „Vartilen” nalazi se od 1984. godine konstantno u nepovoljnijem, odnosno ekonomski neravnopravnom položaju u odnosu na drugog proizvođača poliestičkih vlakana u Jugoslaviji, Radnu organizaciju „Hemteks” iz Skoplja, te od 1984. godine, na ime carine, treba izdvajati znatna sredstva. Osim toga, u ovoj godini kao i prošle godine iz nekih drugih izvora mora se osiguravati nedostatak društveno priznatih repro-potreba. Svih ovih problema radna organizacija „Hemteks” je oslobođena.

Na temelju gornjeg obrazloženja, postavljam Saveznom izvršnom vijeću sljedeća pitanja:

Prvo pitanje glasi:

Kada će se staviti u jednak ekonomski položaj navedene dvije radne organizacije, „Vartilen” iz Varaždina i „Hemteks” iz Skoplja?

Drugo pitanje glasi:

Da li je za izmenu, odnosno dopunu određenog tarifnog broja, potrebno čekati kompletnu promjenu Zakona o carinskoj tarifi ili je to moguće riješiti prijedlogom za izmjenu odnosno dopunu

samog tog tarifnog broja, budući da već postoje suglasnosti, odnosno pozitivna mišljenja za tu izmjenu od strane Općeg udruženja hemijske industrije i Općeg udruženja tekstilne industrije Jugoslavije?

I treće pitanje glasi:

Ako to nije moguće, kada se može očekivati izmjena i dopuna Zakona o carinskim tarifama? Molim da mi se odgovori dostavi u pisanoj formi.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА TAKEBA—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли још ко од делегата жели да постави делегатско питање? /He/

Молим представнике Савезног извршног већа да одговоре на постављена питања припреме до краја седнице Већа.

Прелазимо на рад по тачкама дневног реда:

Прелазимо на *прву* тачку дневног реда:

Нацрт резолуције о политици остваривања Друштвеног плана Југославије за период од 1986. до 1990. године у 1987. години, са пратећим материјалима, ради давања мишљења Већу република и покрајина

Делегатима су достављени: Извештај о остваривању Друштвеног плана Југославије за период од 1986. до 1990. године у 1986. години, тзв. Октобарска анализа; Нацрт резолуције; Анализа оспособљености организација удруженог рада у привредно недовољно развијеним републикама и САП Косову, да редовно отплаћују ануитете по кредитима из средстава Фонда Федерације у текућем средњорочном периоду, с предлогом одговарајућих мера и активности ради њиховог оспособљавања за редовно враћање ануитета; Анализа остваривања политике бржег развоја привредно недовољно развијених република и најбржег развоја САП Косова у 1985. години и у првом полутодишту 1986. године; Анализа спровођења политике регионалног развоја Југославије у периоду од 1981. до 1985. године, у току 1986. године; Основни индикатори у друштвено економском развоју и економској

политици СФРЈ у 1986. години, с оценом могућности развоја у 1987. години; Мишљење, примедбе и сугестије Већа Савеза синдиката Југославије, а стваљена вам је на увид, као строго поверљива и Анализа остваривања Друштвеног плана Југославије за период од 1986. до 1990. године, у 1986. години, у области економских односа с иностранством, с предвиђеним могућностима кретања и односа у 1987. години.

Достављени су вам и извештаји: Одбора за друштвено-економске односе, Одбора за буџет Федерације, Одбора за рад, здравље и социјалну политику и Одбора за народну одбрану.

Достављен вам је и Нацрт мишљења Већа република и покрајина.

Представници Савезног извршног већа су: Милош Милосављевић, потпредседник Савезног извршног већа, др Радоје Контић, Невенка Нералић-Миливојевић, мр Егон Падован и Момчило Вучинић, чланови Савезног извршног већа, др Лојзе Уде, члан Савезног извршног већа и председник Савезног комитета за законодавство и генерал-пуковник Вељко Кадијевић, заменик савезног секретара за народну одбрану.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе, делегат др Радивој Тепшић, Одбора за буџет Федерације, делегат Верица Дудић, Одбора за рад, здравље и социјалну политику, делегат Драгољуб Јакић, Одбора за народну одбрану, делегат Драган Пантелић.

Пре него што отворим претрес, обавештавам вас да је Одбор за друштвено-економске односе формирао радну групу за израду предлога мишљења које ћемо доставити Већу република и покрајина.

У саставу Радне групе су: др Радивој Тепшић, др Слободан Глигоријевић, Вилмош Молнар, Верица Дудић, Драгољуб Јакић и Драгослав Пантелић, делегати у Савезном већу.

Предлажем да Радна група, на основу примедба и предлога датих у дискусији сачини предлог мишљења до краја седнице Већа.

Да ли Веће прихвата овакав закључак? */Да/*
Отварам претрес Нацрта резолуције.

Напомињем да, уколико ко жели да дискутује и о Нацрту мишљења које сте добили, то може да учини сада претресом у Већу.

Ко се јавља за реч?

Има реч делегат Радољуб Мицић.

РАДОЉУБ МИЦИЋ /СР Србија/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, говорићу баш о Нацрту мишљења, дајући неколико сугестија, јер је о Нацрту резолуције било јако много речи у радним телима и освртао сам се скоро на сваки део резолуције. То је већ ушло у одговарајуће папире. Мислим да ће у виду одговарајуће процедуре доћи до коначног усаглашавања.

У односу на Мишљење, дао бих неколико сугестија.

Прво, мислим да бисмо морали на страни 2, у оквиру тачке 4, тамо где се каже: „потребно је што пре да се донесу заједнички програми развоја производње, извоза и технологије“, да будемо реалнији и да кажемо „да се брже доносе“. Ово је јако значајно, јер иначе стварамо климу у којој су заједнички програми нешто што треба у једном кратком року направити, завршити и онда је то завршен посао. Не, у питању је посао који треба континуално да тече. У питању су програми који се појављују онда када се појављује и кад њихова обрада тече онда када тече.

На овај начин, стварамо климу да је то нешто око чега треба правити некакву офанзиву. Не, ради се о нормалном послу, о једној институцији која ће добити сасвим другачије своје место, надам се и у новом закону односно, измењеном Закону који ће бити донет /о друштвеном планирању/.

Друго, ова сугестија се односи на текст који је дат у тачки 5. Нацрта мишљења.

Овде, а то се везује за тачку 7.12. Нацрта резолуције, говори се доста мирно. Изгледа да желимо да се помиримо с тим и понуђеним формулацијама да ћемо у наредној години имати „нормалнији“ рад девизног тржишта. Мислим да је то нешто са чиме се не смемо помирити. Нити у резолуцији сме стајати таква формулација, нити ми смемо остати с оваквом формулацијом у нашем мишљењу. У суштини, морамо схватити да је рад по члану 110. инцидентно стање, да је то

стање када земља мора устати на ноге и тражити хитна решења за излазак из члана 110. и нормално функционисање по нормалним процедурама и по нормалном поступку који је овим Законом дефинисан.

Због тога предлажем да се реченица: „Веће сматра да је неопходно утврдити узроке нефункционисања јединственог девизног тржишта и предузети потребне мере за његово функционисање у смислу Девизног закона“, а да се настави речима: „при чему се рад по члану 110. Девизног закона мора сматрати инцидентном појавом која захтева хитне мере за нормализацију стања“. Вероватно је да нема потребе да то много објашњавам јер је свима то јасно. На крају, у многим делегатским питањима, па и на данашњој седници, о овоме се доста говори. Очитљедно је да не желимо да радимо онако како је нужно, како се мора радити, да је Девизни закон /сада важећи/ конзистентан и да може функционисати само ако се врло пажљиво води његова примена.

Имали смо сасвим другачији систем до почетка ове године. Очитљедно је да наше институције нису се привikle, навикле на овакво вођење. Овај Закон могу упоредити са оним што фабрика у којој радим производи, аутомобилима. Аутомобил може бити идеалан, али ако нема доброг возача — тај аутомобил се неће кретати како треба. Ако у том аутомобилу нема горива и мазива, а овде су горива и мазива девизе /на девизном тржишту/, аутомобил опет неће да функционише.

Значи, те девизе се морају купити, то се мора платити, као што се бензин и уље морају платити.

Изгледа да те обичне ствари не схватамо или нећемо да схватимо, па долазимо до тога да ових дана стварно имамо катастрофалну ситуацију. Уопште није битно какав је прилив девиза, нити какви су односи извоза и увоза. Доживљавамо једну доста тешку ситуацију у односу на наше партнере из иностранства, јер се сада коначно збиља почиње губити поверење у способност југословенске организације да плате оно што наруче у нормално уговореним роковима и на уговорени начин.

И треће, примедба коју бих хтео да дам и замолим да се усвоји, везана је за тачку 7. овог мишљења.

Видите, овде говоримо: „Веће подржава предвиђене мере и активности за подизање продуктивности рада, веће коришћење капацитета и већу ефикасност привређивања“.

Мислим да ту морамо уметнути бар две речи које се морају односити на развој иновативности. Дакле, требало би да гласи: „Веће подржава предвиђене мере и активности за подизање продуктивности рада, развоја иновативности“ и даље текст да тече како јесте. Мислим да и овде не треба да објашњавам. Ми говоримо или сасвим упрошћено о производњи или говоримо о некој науци и о нечему што је опет далеко од онога што је нужно да се догађа из дана у дан у сваком колективу, како би се почела да мења свест којим елементима можемо стварно деловати на бољи рад у привреди.

Иначе, мислим да се у целини мишљење може усвојити, а молио бих да се ове примедбе усвоје.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља за реч?

Има реч делегат Драгољуб Јакић.

ДРАГОЉУБ ЈАКИЋ /СР Црна Гора/:

Другарице председнице, другарице и другови делегати, резултати пословања привреде за 9 месеци ове године показују да се плански подаци, осим на подручју производње и запошљавања, не остварују ни приближно у планираним пропорцијама. Тако се бројни дугогодишњи проблеми још више продубљују и заоштравају. То стање у много чему лимитује и условљава утврђивање планских задатака за 1987. годину. Дугогодишња разарајућа инфлација, исцрпена и финансијски неконсолидована привреда, с великим губицима и недостатком обртних средстава,

великом задуженошћу нарочито према иностранству, малим и недовољним извозом и бројним другим проблемима, врло ће тешко, без огромних напора и максималне ангажованости свих фактора, моћи да направи неопходни заокрет у мијењању постојећег стања у циљу остваривања позитивних трендова.

Зато се поставља основно питање — да ли Резолуција о друштвено-економском развоју у 1987. години одговара на кључна питања и да ли су предложене мјере довољне и адекватне за остваривање планираних задатака?

Мора се признати да Резолуција настоји да што конкретније и реалније утврди главне задатке развоја и предложи мјере економске политике и друге активности које треба да омогуће извршавање планских задатака.

Међутим, поставља се као основно питање: да ли су предложене мјере и активности по свом обиму и квалитету довољне, ко су носиоци и у којим роковима ће оне бити донијете, јер смо у том погледу у досадашњем периоду имали врло неповољно искуство? Зато морамо инсистирати на правовремености предложених мјера, првенствено привредно-системског карактера, као и мјера текуће економске политике. Тек у тако познатим и извјесним условима привређивања можемо очекивати и повећању активност удруженог рада и квалитет привређивања.

Ради тога, желим да укажем на нека питања.

Опредијелили смо се за увођење реалних економских категорија, амортизације камате, курса итд. и у томе се слажемо, али можемо ли ово реализовати без неповољних одраза на доходак и акумулацију удруженог рада, а да се не изврши знатније растеређивање привреде, о чему стално говоримо, а то никад не спроводимо, већ, као што је познато, стално слаби материјална позиција удруженог рада?

Зато морамо бити одлучни и предложити најконкретније мјере које ће утицати на то да се привреда растерети, јер у противном, не остаје ништа друго него да се повећани трошкови реалних фактора пренесу на цијене и на инфлацију.

Као што је познато, један од највећих проблема у нашем друштву је дугогодишња изузетно висока инфлација која из године у годину по-

стаје све већа, с изузетно великим неповољним посљедицама. Зато је потребна безрезервна подршка одређења у Резолуцији да се иде на битно смањивање инфлације, што су до сада подржала и сва радна тијела, која су разматрала Нацрт резолуције.

Међутим, као врло оправдано, поставља се питање — да ли ће све предложене привредно-системске промјене и мјере текуће економске политике утицати на то да се инфлација битно смањи?

Сви ми и сви наши радни људи и грађани били би презадовољни ако би се то догодило. Лично сам у увјерењу да предложени репертоар мјера неће бити довољан да се оствари ова планска претпоставка, тим прије што се предлаже добар дио мјера које смо и до сада већ низ година имали, а које нијесу дале повољне резултате.

Зато је нужно да Савезно извршно вијеће, у сарадњи с осталим одговорним субјектима земље, до коначног одређења Резолуције још детаљније, конкретније и оперативније предложи најадекватније мјере које ће стварно довести до знатнијег обарања инфлације.

Можда би било добро размислити и на нивоу Југославије донијети један најконкретнији југословенски програм за обарање инфлације, не доводећи у питање антиинфлациони програм, као један од битних дијелова Дугорочног програма. Овакав програм би морао да буде свакодневни предмет пажње, понашања и живљења свих ћелија у друштву и у свакој породици /односно у друштву као цјелини/, јер без битних промјена и заокрета у нашем понашању плашимо се да нећемо моћи остварити овај крупни и неодољиви задатак.

Нацрту резолуције не би се могло приговорити у погледу реалности планирања основних стопа и економских параметара, јер никоме не требају „надуване” и нереалне стопе развоја, које се не могу остварити. Међутим, тешко се може прихватити да се стопа раста индустријске производње планира ниже или на нивоу оне која ће бити остварена у 1986. години, при врло евидентној чињеници и сазнању да се бројни капацитети користе испод свих минимума и да је њихово просјечно коришћење испод 70%, да је

врло ниска продуктивност рада и да се на основу тога налазимо на самом зачељу у Европи.

Јасно је да ће се под теретом заоштрених услова привређивања доћи до затварања одређених нерентабилних капацитета, али, зар нисмо свједоци да бројни капацитети и привредни субјекти, који добро послују и који немају проблема с пласманом и рентабилношћу послују у једној смјени, ријетко у другој, а сасвим мало и недовољно у трећој смјени. Зар наши неискоришћени капацитети нису наша највећа неискоришћена резерва? Зар није реално да њихово коришћење буде веће од постојећег. Зар онда није нужно и реално планирати већу стопу раста од постојеће, односно предвиђене у циљу бржег савладавања тешкоћа у којима се налазимо већ дуже времена. Тешко је прихватити одређивање да се иде на рестриктивну кредитно-монетарну политику, као модел који се већ неколико година примјењује, а који не даје повољне резултате. Хоће ли овако оптерећена и неликвидна привреда у условима рестриктивне кредитно-монетарне политике моћи да оствари планиране задатке производње извоза? Здравим извозно-оријентисаним радним организацијама, кредитно-монетарна политика мора бити наклоњена и рестриктивна за све субјекте од којих се не могу очекивати позитивни резултати. Зато би за мене било реалније изоставити квантификовање стопе раста новчане масе и пласмана банака и то везивати за раст цијена на мало уз нешто спорији ниво раста.

У заоштреним условима привређивања, већу финансијску дисциплину и сузбијање свих фиктивних трансакција и других рјешења која проистичу из предложених закона који треба да се усвоје до краја ове године, непоходно је што прије донијети реалне и потпуне програме економско-финансијске консолидације, као основне и нужне предуслове за примјену нових привредно-системских мјера.

Као што је познато стање ликвидности, задужености, ниске акумулативности и репродуктивне способности привреде у СР Црној Гори, СР Македонији и САП Косову је изузетно сложено и тешко, те је у таквој ситуацији, поред максималне ангажованости свих сопствених снага и

потенцијала, нужна интервенција и помоћ шире заједнице што се и предлаже у извјештају СИБ-а који разматра економско-финансијски проблем ових друштвено-политичких заједница.

Да би предложене и друге мјере дале што повољније резултате, нужно их је чим прије донијети, како би удружени рад и с ових подручја, уз помоћ ових мјера могао да се ангажује на остваривању планских задатака и превазилажењу садашњег тешког и неповољног стања.

Мјере које се предвиђају за бржи развој привредно недовољно развијених република и САП Косова нијесу довољне, јер се углавном своде на апеле за убрзанији процес удруживања рада и средстава.

Оваква одређивања, као главна стратегија развоја ових подручја за неколико посљедњих планских периода, ни приближно се не остварује у планираним пропорцијама и не даје очекиване резултате, па зато, умјесто смањивања разлика у развоју, имамо још веће продубљивање на штету неразвијених подручја мимо свих наших одређивања и очекивања.

Ако је стање на овом подручју такво, онда би било неопходно да мјере економске политике у оквиру договореног система, буду знатно конкретније и разређеније уз максимално ангажовање како организација удруженог рада, тако и привредних комора и свих других субјеката од којих зависи реализација ове политике.

Мора се превазилазити пракса која се углавном заснивала на кредитним односима у интересу ширег и бржег прихватања пословних односа на бази заједничког прихода, дохотка и заједничког ризика, улазећи у нове програме који ће у техничко-технолошком и економском погледу представљати укупни друштвено-економски развој земље.

Мора се заоштрити одговорност свих субјеката у погледу бржег утврђивања и доношења заједничких програма развоја, производње, извоза и технологије, јер у том погледу до сада нијесмо постигли ни приближно задовољавајуће резултате, што у условима недовољне интегрисаности привреде и територијализације и онако оскудне акумулације представља велики проблем и захтијева брже и ефикасније мјере за њихово раз-

рјешавање, које у Резолуцији нијесу довољно разрађене.

Могу се подржати опредјељења у погледу смањивања опште и заједничке потрошње и њиховог усклађивања с растом расположивог дохотка, избегавајући антиципирање потрошње као једног од генератора инфлације.

Међутим, треба преиспитати став да средства за општедруштвене и заједничке потребе расту спорије за 10% од номиналног раста приврдне /осим за одређене намене/, с тим да ово ограничење буде ниже, јер познато је да је стање у образовању, здравству, социјалној, дечијој заштити, науци итд. врло тешко и да се посљедњих година њихово учешће у националном дохотку знатно смањује.

Исто тако, није прихватљиво да се примања која имају карактер личних примања /пензије, инвалидине, накнаде за вријеме болести, накнаде за вријеме привремене незапослености, дјечји додаци, социјална помоћ итд./ ограничавају, већ треба да имају исти третман, као и давања по основу инвалидско-бобрачке заштите и војних пензија, у ком смислу је и мишљење Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

И на крају, другарице и другови, учинимо све у циљу спровођења и реализације зацртаних планираних задатака, како и ова Резолуција не би остала списак лијепих, а не остварених жеља, какве су биле и досадашње резолуције.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Има реч делегат Жарко Коленда.

ŽARKO KOLENDA (SR Bosna i Hercegovina):

Другарице и другови делегати, мислим да се слажемо у оцјени да су понуђена опредјелjenja у Резолуцији и пратећим документима примјерена времену за које се donosi.

Naime, основни циљеви и задаци који се predлажу у овим документима усмјерени су на savlađivanje најкрупнијих проблема који се сада ispoljavaju

у материјалном друштвеном развоју земље. То су повећање производње, izvoza и девизног priliva, podizanje produktivnosti rada и efikasnosti sredstava и bitno smanjenje inflacije.

Dobro je да се заједно с Nacrtom rezolucije predlažu и odgovarajući sistemski zakoni jer то omogućuje organizacijama удруженог рада и другим subjektima друштва да на startu vide kakvi их општи uvjeti privređivanja очекују у narednoj godini, што је bitan uslov да се у punoj mjeri okrenu borbi за kvalitet privređivanja (односно internoj ekonomiji), да donesu realne planove и poslovnu politiku за narednu godinu.

Nužno је зато učiniti napore да се ti propisi donesu до konca godine.

Ocjena је да Rezolucija konkretnije и odlučnije predlaže puteve rješavanja nagomilanih materijalnih problema и stabilizacije ekonomskih tokova u odnosu на ranije godine, па s tog stanovišta zaslužuju punu podršku. Osobitu podršku zaslužuje orijentacija на realno vrednovanje svih faktora proizvodnje и sredstava. Međutim, треба imati u vidu да će то izbaci на površinu novo, razumije se, realnije stanje и да су nužne odgovarajuće pripreme. Radi toga trebalo би u удруженом раду, bankama и kod drugih subjekata pripremiti analitičke и bilansne promjene, pripremiti moguće mjere за savlađivanje eventualnih poteškoća. U том pravcu, dobra је orijentacija на provjeru preko odabranih reprezentanata, за šta се odlučilo Savezno izvršno vijeće, како би се učvrstilo uvjerenje u ispravnost opredjeljenja или došlo до saznanja да су nužne eventualne korekcije.

Porast proizvodnje се predviđa као prioritarni zadatak. То је, без sumnje, основна pretpostavka за повећање ponude на domaćem tržištu и robe за izvoz, односно bitan preduslov за prevazilaženje problema који се сада ispoljavaju. Nameće се pitanje — kakve су mogućnosti u том pogledu и да ли су mjere и zadaci usmјerени на dovoljno korištenje tih mogućnosti?

U Rezoluciji се s pravom polazi од toga да porast proizvodnje prvenstveno треба zasnivati на boljem korišćenju raspoloživih potencijala. Naravno, računalo се и на nove kapacitete који će otpočeti s proizvodnjom u narednoj godini.

Kada je riječ o korišćenju raspoloživih potencijala, posebnu pažnju zaslužuje korišćenje kapaciteta u industriji i drugim privrednim djelatnostima.

Prema raspoloživim podacima, kapaciteti u industriji koriste se oko 65%, a ima grana industrije i pojedinih organizacija udruženog rada u kojima se kapaciteti koriste znatno ispod 50%.

Međutim, zaslužuje pažnju i činjenica da je društveni proizvod realno znatno sporije rastao od realnog rasta osnovnih sredstava i porasta broja zaposlenih. Ako se ove veličine uporede, dobiju se podaci da je produktivnost rada u privredi zemlje u cjelini manja u 1985. godini, nego u 1980. godini, za oko 8 indeksnih poena, a efikasnost korišćenja društvenih sredstava za oko 11 indeksnih poena.

Brži rast sredstava i broja zaposlenih od rasta društvenog proizvoda upozorava na to da su napori za povećanje osnovnih faktora proizvodnje u proteklih 5 godina suprotni logici i da su umesto da posluže za savladavanje problema, podsticali inflaciju.

Nizak stepen korišćenja raspoloživih potencijala služi, takođe, kao argument za ocjenu da je moguće uz odgovarajuće napore i relativno manja dodatna ulaganja, obezbjediti i brži rast proizvodnje, a time i stvaranje uslova za povećanje izvoza iznad predviđanja. Utoliko je, po našem mišljenju, za podržati orijentaciju Nacrta da se, stvaranjem uslova za bolje korišćenje raspoloživih kapaciteta i ukupnih društvenih potencijala obezbjedi brži rast proizvodnje i izvoza. Bilo bi, smatram, u daljim razmatranjima potrebno preispitati mogućnost da se ide s projekcijom dinamičnije proizvodnje i izvoza u odnosu na prijedlog u Nacrtu rezolucije, naravno, pod uslovom da se osiguraju neophodni faktori za takav prilaz.

Pri tome, posebno mislim na to da li je predviđena stopa rasta izvoza (kako se opredjeljuje Rezolucija), od 5% dovoljna, naročito ako se ima u vidu okolnost da polazi od ostvarenog izvoza u ovoj godini, koji je za oko 3 indeksna poena niži od ostvarenog u 1985. godini?

Naime, postavlja se pitanje — da li i u kojoj mjeri niža stopa rasta izvoza može postati ozbiljan limitirajući faktor daljeg razvoja, odnosno rasta proizvodnje?

Naime, poslednjih godina intenzivno se uslozjava problem zaliha. Stalna tendencija rasta zaliha, posebno na područjima nekih sektora proizvodnje ozbiljno zabrinjava, tako da zalihe u obrtnim sredstvima u zemlji učestvuju sa blizu 60%, a u nekim privrednim djelatnostima i znatno više od toga.

Koeficijent obrta, takođe, ima stalnu tendenciju pada, što sve zajednički, u uslovima politike realnih kamatnih stopa odnosi lavovski deo dohotka, tako da danas kamate čine blizu 35% ukupnog dohotka privrede. Teško je vjerovati da ljudi u privredi (pri tome posebno mislim na poslovnodne strukture), nisu svjesni te činjenice.

Postavlja se pitanje — šta se to dešava? Mislim da odgovor treba tražiti u činjenici da dostignuti nivo proizvodnje, posebno na nekim područjima robe, prevazilazi potrebe domaćeg tržišta a orijentacija prema izvozu očigledno i pored realnog kursa i znatnog arsenala podsticajnih mjera, nisu dovoljan motiv za dinamičniji izvoz, odnosno izvoznu orijentaciju.

Zato mislim da ovaj problem, koji će sigurno, ako se ne preduzmu potrebne mjere, dalje eskalirati i sve više otežavati i onako tešku situaciju privrede i da zaslužuje posebnu pažnju.

Zato smatram da bi u Rezoluciji bilo racionalno razmišljati da se malo izmjeni red stvari. Naime, umjesto predviđenog podsticaja za uvođenje više smjena i na taj način povećanja proizvodnje (što je nesporno važan društveni zadatak), trebalo bi u prvi plan staviti u zadatak dodatnom podsticaju izvoznju ekspanziju, a to će, logikom stvari, povući proizvodnju a time i višesmjenski rad. Treba se oslobađati iluzija da mi ne treba da izvozimo sirovine, repromaterijal i niže faze prerade, jer to, uostalom, čini i najveći deo savremenog svijeta, pa je u tom smislu nužno manje biti restriktivan u podsticajnim mjerama i stepenovanju finalizacije.

Osim toga, do sada je veliki dio republika imao i dio svojih podsticajnih mjera, kao dodatni motiv za povećanje izvoza, a posebno nekih osobito značajnih aranžmana. Sada je i to u velikoj mjeri napušteno. Nisam siguran da i u samoj privredi (mislim osobito na integrisane privredne cjeline, na velike SOUR-e) imaju u dovoljnoj mjeri

razrađene podsticajne, razumije se, dodatne mjere, da bi se izvoz učinio privlačnijim.

Ponegdje se živi u zabludama da veća domaća cijena opravdava i veću orijentaciju prema domaćem tržištu, a da se pri tome zaboravlja koliko je usporen koeficijent obrtaja i lagerovanja robe u ovakvim uslovima, kada kamata atakuje na dohodak.

Drugim riječima, stvara se privid o velikom dohotku na domaćem tržištu. Najkraće rečeno, mislim da treba nedvosmisleno ocijeniti da je ekspanzija izvoza uslov povećanja proizvodnje, odnosno dinamiziranja privrednih tokova, racionalnijeg korišćenja instaliranih kapaciteta, ljudskih potencijala i da u centar društvene pažnje treba staviti intenziviranje izvoza, ali to sigurno neće ići ako se još više izvozno orijentisana privreda materijalno ne podstakne, odnosno ako se još serioznije, rezolutnije i eksplinitnije ne ugrade nužni ekonomski motivi.

U tom kontekstu, smatram da treba gledati i tzv. doradne poslove i dati im tretman finalnog produkta.

U Nacrtu rezolucije dat je naglasak i na potrebu racionaliziranja proizvodnje. Drugim riječima, ne samo obim proizvodnje, nego i racionalnija proizvodnja i kvalitet proizvoda predstavljaju jedan važan društveni zadatak. Takva orijentacija u svakom slučaju zaslužuje podršku, tim pre što smatram da je racionalizacija proizvodnje (a pri tome posebno imam u vidu racionalniju upotrebu energije, sirovina, repromaterijala, itd) najveći mogući prostor ušteda, a time i pretpostavka za konkurentniju proizvodnju. Opšte je poznato da mi i danas trošimo daleko više energije, sirovina i repromaterijala, po jedinici proizvoda, nego što se to ostvaruje u zemljama savremenog svijeta.

S pravom se postavlja pitanje zašto je to tako. Pojednostavljeni odgovor mislim da se krije u nedovoljnom motiviranju radnih ljudi u pravcu racionalnije i kvalitetnije proizvodnje. Sistem nagrađivanja nije u dovoljnoj mjeri prilagođen da podstiče milione zaposlenih na veću štednju i racionalniju proizvodnju. Politika jednakih stomaka, uravnilovka i unošenje sve više socijalnih elemenata u sistem nagrađivanja, očigledno ne mogu biti motiv za bolje radne rezultate, a pri tom mis-

lim ne samo na obim, nego i na racionalniju proizvodnju.

Inače, kod nas kada se govori o štednji, onda to obično asocira na smanjenje potrošnje, opšte i zajedničke, pa i lične, drugim riječima, one potrošnje koja ide na uštrb standarda. Nema sumnje da i u toj potrošnji ima neracionalnog ponašanja, pa prema tome i prostora za štednju, ali je sigurno daleko veći prostor u mogućim uštedama energije, sirovina, repromaterijala, jer to čini oko 60% ukupnog prihoda, a u nekim privrednim sektorima, odnosno djelatnostima i 80%. Ta štednja povećava, a ne obara standard. To samo po sebi govori o tome da mora biti daleko ozbiljnija društvena orijentacija na to područje problema i da se mora insistirati na ugrađivanju nužnih materijalnih stimulansa u tom pravcu.

U Rezoluciji bi bilo potrebno sasvim eksplinitno istaći obavezu izrade normativa utroška energije, sirovina i repromaterijala na razini utroška tih supstanci u savremenom svijetu, razumije se, po jedinici proizvoda, a investicionom politikom dati sasvim konkretnu podršku usmjeravanju u tom pravcu.

U tom kontekstu bi trebalo daleko više nego do sada podsticati i stimulisati racionalizatorstvo, novatorstvo i druge korisne ideje i rešenja, koje imaju za cilj tehničko-tehnološki razvoj, odnosno unapređenje i osavremenjavanje proizvodnje.

U Rezoluciji se značajna pažnja poklanja investicijama i investicije su usmjerene u pravcu podsticanja proizvodnje i izvoza, finansijske konsolidacije i usporavanja rasta cijena. S tog stanovišta, cjelokupna orijentacija u ovim dokumentima iz domena investicione politike, zaslužuje podršku.

Međutim, postavlja se pitanje možemo li napraviti zaokret da bi investicije vršile efikasniju funkciju u privredi i društvu jer to u prethodnih 5 godina nije bio slučaj. Naime, ulaganje investicionih sredstava po jedinici prirasta društvenog proizvoda povećano je u Jugoslaviji od 5,8 u periodu 1976—1980, na 33,5% u periodu od 1981—1984. godine, a sve ovo po cijenama iz 1982. godine.

Očito je drastično porasla cijena prirasta društvenog proizvoda, što je produkt svih problema koji se sada u privredi i društvu ispoljavaju.

U svim djelatnostima bitno je opala efikasnost investicija, ali je posebno opala u vodoprivredi, građevinarstvu, saobraćaju i drugim.

Pri svemu ovome, mislim da bi na nivou zemlje trebali iznaći mogućnost intenzivnijeg, organizovanijeg samoupravnog, a po potrebi i zakonskog udruživanja sredstava i njihovo racionalnije usmjeravanje osobito za objekte od kapitalnog značaja za razvoj zemlje.

Apsolutni prioritet trebalo bi dati bržem završavanju započetih objekata i rekonstrukcija. Nužno je još konkretnije i restriktivnije onemogućiti neproizvodne, a osobito neprivredne investicije, ali i rezultativnije onemogućiti započinjanje investicionih objekata uopšte bez realno obezbeđenih sredstava. Bez toga teško je vjerovati da će se uspješno voditi bitka protiv inflatornih tendencija.

U Nacrtu rezolucije dosta prostora je dato maloj privredi. Nude se neka konkretna rješenja koja imaju za cilj da preferiraju, odnosno podstaknu dinamiziranje tokova u tom sektoru. Nema sumnje da je to dobra orijentacija i da je treba podržati.

Štaviše, s obzirom na nespornu činjenicu, razvoj male privrede može biti snažna osnova za povećanje proizvodnje i usluga, ali ništa manje i za brže i produktivnije zapošljavanje. Smatram da bismo u konačnom tekstu Rezolucije trebali biti još daleko odlučniji i određeniji. Krajnje je vrijeme da se društvo konkretnije opredijeli šta želi u maloj privredi i od male privrede. Samo verbalna podrška i načelna opredjeljenja i često šetnja po globusu nisu dovoljne da se na tom području nešto ozbiljnije učini.

Ono od čega treba početi jeste potreba stvaranja društvene klime, ambijenta u kojem bi mala privreda mogla da zaživi na svim područjima Jugoslavije i u svim sektorima proizvodnje i usluga. Pri tome, posebno mislim na okolnost da je realno pretpostaviti da se taj razvoj može očekivati u najneposrednijoj saradnji i povezivanju s društvenim sektorom privrede. Međutim, uslov za to je da se oslobađamo predrasuda i etiketiranja o sprezi s individualnim sektorom, jer mi i ne govorimo o sprezi i povezivanju s privatnog i društvenog sektora, nego „u sprezi” čime se u startu konstituiše sumnja u dobre namjere i poslovni moral.

S pravom se za to odgovorni u privredi distanciraju od te saradnje s nekim izuzecima u SR Sloveniji, te ne žele da ulaze u poslovne odnose. U isto vrijeme, smatra se veoma uspješnim poslovnim potezom kooperacija, odnosno saradnja s inostranim firmama, gdje je takođe u pitanju privatni kapital.

Značajan dio naših radnika vani uspješno osnivaju i vode male i srednje firme i nema opravdanog razloga da to ne učine i u zemlji, ali razumije se, ne samo oni. Radi toga, trebalo bi ocijeniti, jesu li nam dovoljno i dobro dati zakonski okviri i da li su ponuđene mjere tekuće ekonomske politike dovoljno podsticajne za razvoj male privrede.

Da podsjetim da se u SSSR-u priprema zakon za legalizovanje individualne privrede. U Kini, iako je još uvijek pod hipotekom kulturne revolucije, prema informacijama, ima preko 20 miliona privatnih subjekata kao pravnih lica. Sličan proces je i u Mađarskoj, DDR, itd.

Sve to govori da je i u zemljama u kojima je i samo poimanje razvoja privatnog sektora značilo ugrožavanje socijalističke usmjerenosti, sazrelo je uvjerenje da je to značajna osnova za jačanje i osavremenjavanje proizvodnje i usluga. To je razlog više da mi u razvoju male privrede krenemo organizovanije uz nepodijeljenu društveno-političku podršku i akciju.

U okviru monetarno-kreditne politike, neophodno je definisati to da se iz limita izuzmu sredstva iz programa dodatnog zapošljavanja, sredstva zajma i samodoprinosu, sredstva republičkih fondova za brži razvoj privredno nedovoljno razvijenih područja po republikama i autonomnim pokrajinama, jer u protivnom ta sredstva, pa time i aktivnosti, opredmećena na tim zadacima ne bi imala rezona.

Mislim da se time ne dovodi u pitanje restriktivnost u monetarno-kreditnoj politici koju, iz razumljivih razloga, podržavamo, jer ovo nije u pitanju nova emisija nego raspodjela, nadamo se svrsishodna.

Na kraju, u Rezoluciji, u dijelu koji je posvećen bržem privrednom razvoju nedovoljno razvijenih republika i autonomnih pokrajina, trebalo bi naglasiti da će u idućoj godini biti preduzete

мјере за што реалније утврђивање аконтација и њихову благовремену уплату од стране обвезника према Фонду Федерације, јер у условима великих каматних стопа свака неблаговремена уплата значи снажно девалвирање средстава намињених за бржи развој неразвијених.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља за реч?

Има реч делегат Петар Бендевски.

ПЕТАР БЕНДЕВСКИ /СР Македонија/:

Другарице председнице, другарице и другови делетати, основно опредељење садржано у Резолуцији да се у наредној години учини заокрет у начину привређивања требало би да подржимо, јер у таквом периоду можемо да рачунамо да ће се остварити циљеви Дугорочног програма економске стабилизације, односно да ће се допринети бржем изласку из криве и ући у стабилнији друштвено-економски развој.

Напори које Савезно извршно веће и сва радна тела Скупштине чине да се, заједно с резолуцијом, донесу и све неопходне промене у привредном систему и остале мере економске политике, потребни су јер представљају саставни и неопходни део остваривања циљева друштвено-економског развоја у наредном периоду. Мислим да су прихватљива указивања свих учесника у расправи да концепција економске политике за наредну годину буде на што реалнијим основама, или да текст резолуције буде што конкретнији, па до тога да основна опредељења буду амбициознија, јер за сва ова опредељења има и ваљаних разлога.

Добро је и то што предлагач, односно СИБ, има позитиван став у односу на сва та указивања и што за нека опредељења или формулације у тексту, резолуција остаје отворена до коначног доношења.

Сигурно је и то да ће предлагачу у том смислу сва указивања у јавној расправи много помо-

ћи, и ја ћу у свом излагању сасвим укратко покушати да у том смислу укажем на неке ствари.

Прво, промене системских решења у области о којима смо расправљали и донели их и овим о којима ћемо тек расправљати и донети их — у многоме заоштравају услове привређивања. Везано за ово, мислим да је неопходно да се израде ближи биланси и друга виђења о ефектима ових промена и њихово деловање на развој у 1987. години. Ово истичем због тога што сматрам да ће се нова системска решења, у изоштре-ној форми и с посебном тежином истаћи у привреди и банкама СР Црне Горе, СР Македоније и САП Косова, за шта у Нацрту резолуције нису понуђена решења.

У одсуству посебних мера које би ублажиле тешку финансијску ситуацију у привреди и банкама у овим републикама и САП Косову, мислим да много организација удруженог рада с ових подручја неће моћи успешно да привређују у условима силног деловања економских критеријума и тржишних законитости. Ово све би могло још више да зоштри ионако тешку финансијску и материјалну ситуацију привредних организација са све тежим социјалним и другим последицама. Значи, не оспоравам мере, већ се залажем и предлажем да се у резолуцији предвиде посебне мере за олакшавање ове, исључиво тешке ситуације у овим републикама и САП Косову и у том смислу, ако је то могуће да се допуни тачка 11. мишљења које је понуђено на данашњој седници.

Друго, мислим да би било добро да се у резолуцији ради реализације предложених задатака, разраде и уграде конкретне мере за поједина подручја привреде, а пре свега за интензивирање процеса удруживања рада и средстава на јединственом југословенском привредном подручју, затим прецизирање заједничких планова и програма за развој и мере за њихову реализацију, за функционирање заједничког југословенског тржишта и већу мобилност рада и средстава, одређене мере за побољшање запослености, развој мале привреде и слично.

Треће, нису у довољној мери разрађене мере за битно смањење инфлације и, због тога, бар се мени тако чини, оне не гарантују остваривање антиинфлационе политике.

Четврто, у предложеном тексту Нацрта резолуције има више општих и начелних одређења која траже ближе смерове и билансна објашњења, као и сагледавања њихових ефеката.

Мислим да с основним пропорцијама треба да се преиспита и процент раста животног стандарда с порастом запослености.

Исто тако, требало би да се направе ближа сагледавања дејства средстава у општој и заједничкој потрошњи, заједно с предвиђеним изумима распоређивања дохотка и, на тој основи, да се провере предвиђања за повећање учешћа средстава организација удруженог рада у распоређивању дохотка за најмање 2 поена.

Подржавајући мере за вођење антиинфлационе политике, у тим оквирима, напуштањем досадашње праксе да се планира тековна инфлација, хоћу да укажем на то да ово може да отежа спровођење Закона о формирању средстава за Фонд Федерације по текућим ценама. Зато би било добро да се ово питање уреди у Нацрту резолуције, тако што би се предвиделе и мере за усаглашавање ових средстава у току године.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља за реч?

Има реч делегаткиња Бранислава Тривић.

BRANISLAVA TRIVIĆ (SR Bosna i Hercegovina):

Другарце и другови, Комисија за пољопривреду, као заједничко радно тијело Савезног вјећа и Вјећа република и покрајина, обавила је темелјиту расправу о Нацрту резолуције и том приликом посебну пажњу посветила свим питањима која се односе на агро-комплекс, производњи и мјерама које треба да обезбједи да се уз више рада и боље самоуправно организовање, обезбједи и бољи пословни резултати у тој области.

Конкретан приједлог закључака, односно мишљења, Комисија ће поднјети Вјећу република и покрајина, а данашњу расправу користим да у име

Комисије изнесем основна питања о којима је у оквиру расправе било ријечи.

Такође, рекла бих да је у мишљењу које је Одбор за друштвено-економске односе предложио Савезном вјећу, у највећем дијелу, мада је ријеч само о једној формулацији, уважена суштина оних захтева који се односе на агро-комплекс, али, да би било добро да се данас, у оквиру коначне дефиниције, допуну бар дијелом да се поштују критеријуми, мјере и задаци из Дугорочног програма економске стабилизације и Друштвеног плана Југославије који се односе на ову област.

Ми смо у Дугорочном програму економске стабилизације утврдили да бржи развој агроиндустријског комплекса треба да буде један од основних стратешких циљева друштвено-економског развоја земље. На жалост, уместо побољшања економског положаја, од 1983. године до половине ове године, долазило је до сталног погоршања економског положаја. Ова производња није могла да издржи линеарну примјену реалних економских фактора, тако да је примјена ових мјера, између осталог довела и до слједећег: да се из дохотка за камате у пољопривредној производњи издваја двоструко више него у осталој привреди; да се продуби диспарат, посебно цијена између најважнијих репродукционих материјала индустријског порјекла који се користе у пољопривреди и цијена пољопривредних и прехранбених производа; да се настави са смањенјем учеšћа инвестиција пољопривреде у укупним инвестицијама (пољопривреда у друштвеном производу учествује са 13%) а дошло је прво до смањенја учеšћа инвестиција у укупним привредним 6,3% укупних инвестиција и даљег смањенја половином ове године, чак на 5,1%, а ова производња је доста скапа, екстензивна и изазива врло велике губитке у пословању.

Последица овог кретања су ослабљена акумулативна и репродуктивна способност и значајно повећање губитака који су у одређеним производњама већ годинама приступи и који се само формално санирају.

Тako се, у довољној мјери, не остварују стратешки циљеви да се повећањем производње хране подмире стално растуће потребе у земљи, да се обезбједи значајнији извоз и смањи увоз пољопривредних производа, а такође и неосигуравању по-

trebne rezerve. U određenim proizvodnjama kao posljedica i stanja u primarnoj proizvodnji, a sigurno i našeg ukupnog razvoja, gdje je i poljoprivreda i posebno prehrambena industrija imala i svojih nedostataka, došlo je do još većeg nesklada između sirovinске osnove i prerađivačkih kapaciteta.

U prethodnom srednjoročnom planu zemlje u poljoprivredi je ostvaren prosečan rast od samo 1%, u odnosu na prosek proizvodnje iz 1979. i 1980. godine.

U prošloj godini proizvodnja je bila niže nego 1984. godine za oko 7%, 1986. godina je opredeljenje da poveća poljoprivrednu proizvodnju za 8%. Sadašnje su ocene da će se ostvariti povećanje za oko 5% i, istovremeno se ulazi s planom da se u narednoj godini ostvari veća za 3%. To znači da u 1987. godini, jedva možemo da stignemo onu proizvodnju kakvu smo imali u 1984. godini. Mjere iz juna sigurno menjaju stanje i obezbeđuju uslove za brži razvoj agroindustrijskog kompleksa, ali se zbog prethodno iznešenih problema i posebno smanjenog stočnog fonda, a za čije obnavljanje, posebno u govedarskoj proizvodnji treba nekoliko godina, problemi u ovoj oblasti ne mogu riješiti, bez daljeg nastavljanja svih junskih mjera i stvaranja uslova za dalje podsticaje u poljoprivrednoj proizvodnji.

Da bi poljoprivreda i prehrambena industrija djelovale stabilizirajuće potrebno je osposobiti ih za korišćenje komparativnih prednosti i resursa koje imamo. Pri tome, i posebno, na individualnom sektoru koji posjeduje preko 83% obradivih površina i preko 90% stočnog fonda i koji proizvodi oko 70% primarne poljoprivredne proizvodnje.

Zato se posebno podržava utvrđivanje više jedinstvenih mjera agrarne politike na nivou zemlje i poduzimanje posebnih mjera u republikama i pokrajinama, sa ciljem da se obezbijedi povećana proizvodnja hrane i tako preuzima deo obaveza koji mora da snosi sav udruženi rad za ovu proizvodnju, a ne samo oni koji hranu proizvode. Podržava se održavanje obima intervencija u oblasti proizvodnje hrane na nivou ove godine i postepeno proširivanje namjena i iznosa sredstava za regrese, diferencirane kamate i njihovo regresiranje.

U Nacrtu rezolucije stoji da će se mjerama tekuće ekonomske politike i kreditno-monetarne

politike i dalje poboljšavati ekonomski položaj poljoprivredne proizvodnje. Pri tome bi se moralo naznačiti u kom smislu će se poboljšavati, šta će se u sledećoj godini od mjera ekonomske politike dugoročno i tekuće obezbijediti i realizovati. Sa stanovišta dugoročnog programa razvoja ima razloga da se naznače, uz mjere koje treba početi regulisati, a postoji već saglasnost o njima, bar sljedeće: zemljišna politika sa širem stanovišta, racionalno korišćenje poljoprivrednog zemljišta, melioracije i uređenje zemljišnih površina, nasljedstvo, maksimum; zatim politika investicija; politika tržišnih rezervi i materijalnih robnih rezervi; poreska politika u poljoprivredi i posebno potreba ujednačavanja bar osnovnih elemenata poreske politike u zemlji. Bez dugoročnih mjera i stvaranja stabilnih uslova za ovu proizvodnju nema zadržavanja na selu i nema ni shvatanja ni prihvatanja da zaposlenje u poljoprivredi predstavlja ukupnu stabilnost i rješenja jednog broja nezaposlenih koji sigurno u ovoj proizvodnji mogu naći potpuno zaposlenje.

Oko najvećeg broja pitanja, kada je riječ o dugoročnoj orijentaciji, očekuje se da će se u okviru rasprave na Skupštini Jugoslavije, na jednom ili oba vijeća, i to: o ostvarivanju zemljišne politike u Jugoslaviji; o strategiji razvoja i dugoročnih mjera za podsticaj agrara i posebno programu podsticaja proizvodnje individualnih poljoprivrednih proizvođača, o čemu je svoj zaključak na prošloj sjednici imalo Savezno vijeće i omogućiti da se to konkretizuje.

Kada je riječ o mjerama tekuće ekonomske politike u agraru, onda se uglavnom podržavaju one koje su predložene ali i traže određene provjere i mogućnosti za dalje mjere, pri čemu se ističe i sljedeće: u monetarno-kreditnoj politici trebalo bi preispitati mogućnost daljeg smanjenja kamata. Postoji ocena da je realnost da kamate za tekuću proizvodnju budu na nivou jedne trećine kamata utvrđenih na bazi eskontne stope. Ocjenjuje se, takođe, da sa stanovišta današnjih bilansnih mogućnosti nije moguće vjerovatno u prvom trenutku to obezbijediti, ali kao cilj to valja postaviti.

Ako je to nemoguće, valjalo bi bar obezbijediti pod povoljnijim uslovima kreditiranje zaliha kukuruza i stočne hrane namjenjene za tov pod is-

tim uslovima pod kojima se kreditira stočarska proizvodnja.

Trebalo bi, mislimo kao i do sada, utvrditi obavezu poslovnim bankama da, pod istim uslovima kao i Narodna banka Jugoslavije, prate poljoprivrednu proizvodnju, te iznaći način da se obračun kamata za poljoprivredu vrši u skladu sa vremenom ciklusa proizvodnje, a ne tromesečno, pri čemu se ova proizvodnja objektivno opterećuje većim kamatama nego što se one stvarno prikazuju.

Kada je riječ o regresima, u cjelini, podržava se regresiranje na način kako je to predloženo, uz podršku da se u okviru regresa uvrsti i regresiranje kvalitetnog priplodnog podmlatka i pri tome podržava u cjelini inicijativa pokrenuta u Saveznom izvršnom vijeću u pismu koje je dostavljeno delegatima Skupštine. U vezi sa ovim, odmah bi trebalo pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o obezbijeđenju sredstava za regres u poljoprivrednoj proizvodnji.

Na ovaj način stvorile bi se neke od pretpostavki za stabilizaciju u stočarskoj proizvodnji, za koju bismo morali, u toku godine, iznaći i druga rješenja. Na ovo upozoravaju i činjenice, posebno iznijete od eminentnih stručnjaka, koje se odnose na ishranu stanovništva po kojima se hranimo vrlo siromašno i u Jugoslaviji, na žalost, po stanovniku koristimo godišnje samo 55 kilograma mesa i čak nešto manje od 100 litara mlijeka. Postavlja se ozbiljno pitanje budućnosti mlade generacije.

Mislimo da bi se podsticajima u stočarskoj proizvodnji stvorili uslovi za čvršće povezivanje u reprodukcijom procesu stočarstva na dugoročnim osnovama i obezbijedili uslovi za bolje korištenje klasičnih kapaciteta.

Daje se podrška povećanju izvoza. Kada je riječ o poljoprivredi, predviđeno je 8%. Međutim, istovremeno se misli da je moguće utvrditi i nešto veće podsticaje za izvoz pri čemu se Komisija zalaže da se i u ovoj oblasti obezbijedi racionalizacija i pri tome izvozi ono na čemu se najmanje gubi. Na svjetsku pijacu ne može se ići i takmičiti sa onim zemljama koje izdvajaju ogromna sredstva da bi zaštitile svoju proizvodnju, pri tome je ipak moguće pronaći i organizovati se za izvoz značajnog

broja poljoprivrednih proizvoda koji manje gube i obezbijediti da se postojeće stimulacije za taj dio proizvoda povećavaju.

Na kraju, spomenula bih dva pitanja koja izlaze iz agrara.

Jedno pitanje se odnosi na izvoz, a drugo je vezano za potrebu finansijske konsolidacije, o čemu je već bilo riječi.

Vjerovatno da nije realno u tekstu Nacrta rezolucije ostaviti tekst o obezbijeđenju ofanzivnog izvoza, a da pri tome ostajemo na stopi rasta od 5%, uz pad izvoza u ovoj godini.

Nikako se ne dovodi u pitanje cilj koji je sigurno jedan od prioriteta ciljeva našeg razvoja. Ali, postavlja se ozbiljno pitanje kako se na ovom poslu može racionalizovati?

Služeći se podacima iznesenim u jednom materijalu, na osnovu ankete Zavoda za istraživanje tržišta o odnosima domaćih i izvoznih cijena, pri čemu su poređene izvozne cijene prema domaćim cijenama (izvozna cijena franko jugoslovenska granica bez refakcija i ostalih podsticaja) predlažem da se, prilikom definisanja poglavlja ekonomskih odnosa s inostranstvom pozabavi činjenicama koje su tamo date.

Prema tim podacima, jugoslovenska industrija je izvozila na svjetsko tržište prije 2 godine koje su u projektu bile niže za 11%, krajem prošle godine 14%, a polovinom ove godine 21%.

Ono što još posebno čudi, jeste podatak da se na oko 18% ukupnog izvoza ima gubitke veće od 40%. Ako je to tako, onda se ozbiljno postavlja pitanje, može li se izvoziti na dosadašnji način, pri čemu se posebno misli na onaj dio proizvoda, koji ima najveće gubitke u izvozu. Možda se dio tih sredstava može daleko racionalnije koristiti, da bi se podstakli oni koji imaju manje gubitke i tako opet povećava izvoz.

I na kraju, oko finansijske konsolidacije. Zasta je vrlo teška situacija. Osnovna pretpostavka i preduslov za ostvarivanje planiranih rezultata, pa i ostvarenje boljih zadataka od toga, jeste da se stvore uslovi za nju. Mislim da tekst koji je dat u

Nacrtu rezolucije to ne omogočuje i da traži mnogo, mnogo dorada. Hvala.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛИКА ТАКЕВА—ГРИГОРИ-
ЈЕВИЋ:

Ko se dalje javlja za peč?

Има реч делегат Данијел Пучко.

DR DANIJEL PUČKO (SR Slovenija):

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

K besedi se javljam ne zaradi tega, da bi želel na široko govoriti o osnutku rezolucije, o tem sem imel priliko razpravljati v Odboru za družbeno-ekonomske odnose in sem zadovoljen tudi s poročilom, ki ga je ta odbor predložil.

Danes bi želel predvsem dati šest predlogov za dopolnitve in spremembe teksta mnenje našega zbora, ki smo ga dobili kot osnutek.

Prvo, predlagal bi rad, da na 2. strani, v drugi točki, drugem odstavku spremenimo tekst tako, da ne bomo vnaprej obljubljali kot zbor, da bomo pravočasno izvršili vse spremembe v gospodarskem sistemu. Noben delovni organ tega zbora do zdaj osnutkov predloženih zaonskih sprememb ni doravnaval in mislim, da bi bilo preveč nevarno danes obljubiti s tem tekstom, da bomo mi do konca leta — ali kakorkoli že tolmačimo besedo — pravočasno — vse te predložene zakonske spremembe sprejeli. Še posebej se bojim, da je taka obljuba, da bomo mi pravočasno sprejeli spremembe na področju obračunskega sistema, sistema sanacij, itd. — malo preuranjena.

Zato predlagam, da se tekst glasi:

„Savezno veće će uraditi sve da bi se blagovremeno izvršile promene”, vendar pa ne obljubljamo, do bomo do konca tega leta dejansko vse te spremembe sprejeli.

To govorim zaradi tega in predlagam zaradi tega, ker sem sodeloval že v nekaterih diskusijah v delegatski bazi in moram reči, da sok nekaterim predloženim zakonskim spremembom zelo resne pripombe.

Ne upam si danes vsakega teksta, kot je predložen s tem v zvezi, potpreti.

Drugo, v 3. točki na 2. strani.

Tudi ozirom na diskusijo, ki smo jo imeli v Odboru za družbenoekonomske odnose, mislim, da bi morali dodatno vključiti dva elementa. Najprej predlagam, da se v tekstu, kjer je govor o tem, „da budu usmerene na stvaranje uslova za potpunije delovanje tržišta i ekonomskih zakonitosti, afirmaciju realnih ekonomskih kategorija, jačanje jedinstva jugoslovenskog tržišta, afirmisanje efikasnijeg planiranja, realnog vrednovanja faktora proizvodnje”, da se tu doda tekst: „učinkovitega motiviranja izvoza na konvertibilne trge s poudarkom na vodenju aktivne politike realnega kurza in na ustvaranju pogojev za vodenje politike realnih obrestnih mer”. Mislim, da so ta dva elementa v vseh naših dosedanjih raspravah bila tako močno prisotna, da ju moramo tu posebej akcentirati.

Tretji moj predlog se nanaša na zadnji odstavek na 2. strani, kjer je govor o skupnih programih razvoja proizvodnje, izvoza in tehnologije. Ja bi tu želel, da se ta tekst toliko spremeni, da o teh kategorijah, ki po mojem mnenju niso niti teoretsko dovolj razčiščene niti praktično, da se vsaj ob takem stanju stvari naslonimo na kategorije, ki jih imamo v zakonu o temeljih sistema družbenega planiranja. Tam pa zakon operira s kategorijami — programi razvoja, proizvodnje in izvoza, in programi izvoza, tu v tekstu so pa neke druge kategorije.

Zavzemam se, da vključimo namesto kategorij — programi razvoja proizvodnje, programi razvoja izvoza in programi razvoja tehnologije, kategorije, ki jih imamo v zakonu o temeljih sistema družbenega planiranja, in da akcentiramo pri tem, da so to programi, ki jih mora sprejeti združeno delo, da se bo vedelo, kdo je nosilec tu, da ne bi nekdo mislil, da so to programi države.

Četrti moj predlog se nanaša na 5. točko, na 3. strani. Mislim, da tako kot je v tej točki dana formulacija glede vodenja politike realnega kurza dinarja, da ta formulacija ne odraža, vsaj ne odraža stališč, ki so bila izoblikovana v Odboru za družbeno-ekonomske odnose. Jaz bi želel, da ne stoji tu tekst: „Neophodno je nastaviti sa spro-

vođenjem politike realnog kursa dinara", ampak da bi stalo tu: „Neophodno je voditi aktivnu politiku realnog kursa dinara". Mislim, da ta politika, ki smo jo vodili v tem letu, ne ustreza za naslednje leto.

Peti moj predlog se nanaša na predzadnji odstavek na 4. strani. Mislim, namreč, da je ta tekst v predzadnjem odstavku na 4. strani kontradiktoren.

Na eni strani se zavzema za realizacijo politike formiranja cen po tržnih zakonitostih oziroma ekonomskih kriterijih, na drugi strani pa v isti sapi kliče po krepitvi funkcije družbene kontrole cen. Jaz mislim, da bi bilo ustrezneje reči, da je treba realizirati politiko formiranja cen na tržišču po ekonomskih kriterijih, da pa je potrebno krepiti družbeno kontrolo cen, ne generalno, ampak predvsem na področju gospodarske infrastrukture. To bi bilo tudi usklajeno s tekstom osnutka resolucije v točki 13.7., kjer se natančneje definira, na kaj se misli, ko se govori o krepitvi družbene kontrole cen.

In na koncu, moj šesti predlog bi bil naslednji:

Predlagam, da sprejmemo kot sestavi del mnenja Zveznega zbora tudi stališča, ki so jih izoblikovala delovna telesa našega zbora, ki smo jih za to sejo dobili, ker menim, da ta stališča vsebujejo mnogo konkretnije napotila kot sam osnutek tega mnenja.

Hvala lepa!

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља за реч?

Има реч делегаткиња Мирјана Куљић—Шарановић.

ДР МИРЈАНА КУЉИЋ—ШАРАНОВИЋ
/СР Србија/:

Другарице председнице, другарице и други делегати, у својој крајој дискусији осврћу се на област друштвених делатности, односно на област здравства, дејче заштите и социјалне заштите.

Мислим да је требало времена да се из наших докумената схвати да би ову област требало, уместо потрошњом, назвати потребом. Међутим, мислим а још нисмо схватили да потрошња у овој области представља у ствари и потребу, то због тога што, према најновијим подацима, практично 93% материјалних трошкова отпада на исхрану, лекове и на енергију. Значи да и на онај део на који радници у удруженом раду ових области практично не могу, они ипак имају тако великог утицаја.

Да ли су се рационално, или не, понашали у тој области? Сигурно да јесу, јер су се повиновали законитостима, тако да је дошло до смањења процента издвајања из националног дохотка у овој години на 3,8%, а негде сам чула и податак од 3,5%.

Мислим да ми је дужност и да би ипак овде, требало да, без обзира на то што имамо различитих мишљења која су дата и велики број мишљења од самог матичног одбора, затим и од осталих одбора /од Заједнице здравствених радника Југославије, затим од Заједнице здравственог осигурања здравства и интересног организовања Југославије, затим од представника Савеза здравствених радника Синдиката Југославије/, тако да практично не бих коментарисала све те предлоге који на неки начин упозоравају на ситуацију у којој се ова област налази.

Међутим, сматрам да не би требало да се чудимо да због овакве рестриктивне политике која је вођена годинама, ипак у оваквом степену развоја имамо све већи број епидемија, повећани број смртности одојчади. Да се налазимо на, практично, неславној листи у Европи, јер ова, најосетљивија популација, трпи практично све недаће нашег друштва. Даље, да не говорим о ситуацији која је настала у једном неповерењу између осигураника и здравствених радника у оној крилатици која влада „преписујте што јефтинији лек". Да не говорим и о томе у којој ситуацији се налази спровођење обавезних видова здравствене заштите, која је законом загарантована у овом друштву, а из материјалних разлога је практично дошло до немогућности спровођења исте у огромном броју општина.

С друге стране, замолила бих представника предлагача да ипак не дели овај наш удружени рад и да схвати да смо и ми део тог удруженог рада /радници који радимо у тим делатностима/, јер смо испред тог удруженог рада и делегирани у ову Скупштину.

Према томе, мало ми је чудно да кажемо и да унесемо у резолуцију, цитирају: „да расходи заједничке потрошње ће се усклађивати са растом номиналног дохотка друштвене привреде из претходног тромесечја, тако да расту за 10% спорије од раста у привреди”. Значи, на неки начин покушавамо то /а интенције су друштва да ипак не делимо удружени рад/ да нас неко, на неки начин, подели. Ко ће тиме бити кажњен, мислим, нико други него опет корисници, а управо то су опет осигуранници из удруженог рада. Јер, искрено речено, тек када се нађу у тој ситуацији да су им потребне одређене услуге, свесни су и ситуације у којој се ове области налазе.

Сад сигурно тврдим, да је много више рационализације и да је она постигнута до максимума у децјој и социјалној заштити. О тим двома категоријама не бих желела да говорим. На крају ћу нешто рећи само о оном делу који се односи на здравствену заштиту.

Рећи ћу још један податак. На захтев делегата прошлог сазива у СР Србији је сачињена једна анализа коју је урадио Завод за план /где смо и тражили податке/, у којој се тачно зна да ли је здравство то које оптерећује удружени рад. Подаци су показали да та област друштвене делатности /здравство, социјална и децја заштита/ не чини чиниоце који су довели удружени рад у ову ситуацију у којој се он сада налази.

Има дилема у томе да ли лекове, исхрану и енергију /а ја се за то залажем/, треба ставити у део који има карактер личних примања. За то сам да то има карактер личних примања и дала бих себи слободу да предложим да, уколико је то могуће, та средства најзад буду издвојена на један посебан рачун, под посебном контролом, да би се најзад знало да ли се тим средствима манипулише или не, што се тиче личних доходака и тога

да ли је то на уштрб онога што треба да се пружи у једној здравственој установи, или су та средства заиста недовољна за функционисање и битисање ових институција.

Према томе, уколико је то могуће, ако не у овој Резолуцији, оно бар да се има увида у то за следеће резолуције.

Треће, о чему овде ипак морамо нешто самокритички да кажемо, чињеница је да се на основу Дугорочног програма економске стабилизације ми ипак нисмо придржавали онога о чему је било речи — рационализације здравствених установа, рационализације интересног организовања, рационализације високошколских установа. То је оно због чега данас не можемо отворено да говоримо о томе да ли су та средства довољна и то је онај аргуменат који ми не можемо да пружимо. Али, у Одбору смо разматрали и чули ситуацију у СР Словенији, где је све учињено на том плану и где здравство ипак покушава на неки начин да се држи и да се равна с достигнућима у Европи /да не кажем са светским/, као и то да знамо у којој се ситуацији налази. Увели су много веће учешће личних средстава у здравство, али то учешће опет није било решење које би у тој социјалистичкој републици довело до неког знатнијег побољшања ових делатности.

Напоменућу још нешто. Да ли смо ми директно, као здравствени радници, могли да утичемо на то да смањимо број интересних заједница /има их скоро 4000 високошколских и факултетских институција/? Тврдим да ми то нисмо могли, а због чега је то тако, мислим да је о томе довољно дато у Критичкој анализи функционисања политичког ситета.

Што се мене тиче, под пуном одговорношћу овде говорим да, без обзира на то што сам и до сада и што ћу и надаље инсистирати /и свуда прозивати оне који ништа нису учинили ни на интересном организовању, нити на уједињавању високошколских установа, подели рада, значи јединог оног аргумента који је у овом тренутку против тога/ на томе да се нађе боље решење материјалног статуса ових делатности.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА TAKEBA—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко жели реч?

Има реч делегат Бранислав Миловановић.

БРАНИСЛАВ МИЛОВАНОВИЋ /*САП Војбогдина*/:

Другарице и другови, мислим да смо добили Нацрт резолуције који сада нешто конкретније и непосредније наговештава и усмерава услове привређивања појединих привредних грана и области. Сигурно је да ће се овом расправом коју водимо, доста тога изменити и употпунити. Надам се да то неће бити на рачун компромиса, већ у функцији прогреса и бржег изласка из овог стања.

Сада је заиста дошло време аргумената и чињеница, а не позиција и шанчева.

Указао бих и на један број питања из пољопривредно-прехрамбеног сектора. Полазим од тога да смо за ову област сви заинтересовани, било као произвођачи или као потрошачи. Не бих улазио у пројектовање стопе. Што су оне веће, то би требало да за све буде боље. На жалост раније, па и сада, није увек било тако. Нећу то сада објашњавати, иако је то крупан, не само економски, већ и друштвено-политички проблем.

Већи обим укупне производње, оживљавање сточарства, већи извоз, продуктивност рада, ефикасније пословање и већи доходак темељни су циљеви који чине део наше стратегије изласка из аграрне кризе, па и укупног стања. То не би смело бити и сигурно да није спорно. Напротив, то је услов да аграр и агроиндустрија постану истински фактори стабилизације привреде, какву је ова привредна област имала и по својој структури и значају има, али, под претпоставком да послује под економским и реалним привредним условима.

Да бисмо остварили пројектоване задатке у производњи, потражњи, продуктивности рада, извозу, што сматрамо оправданим и целисходним, нужно је резолуцијом и другим пратећим прописима обезбедити: равноправније и стабилније услове стицања дохотка у агроиндустрији, као и

у осталој привреди, што раније увек није био случај с евидентним последицама; уједначавање услова привређивања на индивидуалном и друштвеном сектору и стварање услова за стабилнији дугорочнији развој агроиндустријске производње.

После више година изразито депресивног положаја, јунско-јулске мере су створиле нешто повољније услове привређивања у аграру, које су требале да зауставе даље погоршање економског положаја, а најављиване су и друге мере које су требале да побољшају положај агроиндустрије и да створе услове за остваривање бар неке просечне акумулације. У вези с овим мерама рачун још увек није изведен. Увођењем регреса и смањивањем камата осећају се извесне позитивне промене, а ефекти су већи у друштвеном него на индивидуалном сектору и у односу на прехрамбену индустрију.

Било је најављено, а и очекивали смо да се у наредној години мерама економске политике положај агроиндустрије даље поправља, међутим, резолуција предвиђа да се мере из јунског пакета, с извесним корекцијама, задрже и у 1987. години. Овог пута је у Нацрту изостала препорука да пословне банке такође кредитирају пољопривреду под истим условима као и у примарној емисији. То сада озбиљно сужава оквир подстицаја у наредној години и погоршава услове које смо имали у другом полугодишту ове године. Мислим да не бисмо смели да разговарамо о погоршању услова привређивања у пољопривреди.

Мере које се прадлажу треба респектовати не само због њиховог обима и доприноса у развоју аграра, већ и зато што не одржавају један однос друштва према развоју ове области.

Подстицајне мере не смемо ни прецењивати, а још мање потцењивати, мада морамо знати да ово што се сада предлаже чини мање од 2% од вредности производње у аграру. Мислим да у тој сразмери они могу да утичу на збивања у овој производњи. У неким развијеним земљама ти подстицаји износе 10% па и више % од вредности производње. Зато морамо указати на чињеницу да ће предложене мере, ако се реализују, у ствари само ублажити неповољно стање, међутим, неће обезбедити бржи развој и стабилни-

је услове у овој области, у складу с опредељењима Дугорочног програма економске стабилизације. Зато, полазећи од реалних материјалних могућности друштва, регресирање инпута као непосредне мере која утиче на ниво цена агропрехрамбене производње који опредељује реалну потражњу, нису само фактори непосредног јачања економског положаја пољопривреде, већ и ширење домаћег тржишта и обезбеђивање услова за већу потрошњу квалитетне хране за исхрану становништва, што је превасходно у интересу друштвене заједнице. Ово је посебно значајно с обзиром на озбиљна упозорења која се у последње време чине од стране стручњака, да је у значајној мери опао квалитет исхране становништва, а то није и не може бити само питање агроиндустрије, него пре свега шири друштвени проблем.

Данас је тржиште хране због пада реалних личних доходака, нестабилних и нестимулативних услова привређивања у агроиндустрији, као и одређених слабости и пропуста у самој пољопривреди и прехранбеној индустрији, значајан фактор који ограничава производњу и утиче на цене ових производа.

Уважавајући ограниченост материјалних средстава и друге потребе, заједнички је интерес да се политика регреса води у правцу повећања производње, њене интензификације и повећања продуктивности рада, што се може реално постићи већим обимом средстава за регрес и ширењем његове намене.

Погоршање услова кредитирања агропрехрамбених производа је најделотворнија мера. Све досадашње анализе су указивале на то да су неодмерене каматне стопе и други услови кредитирања, опредељујући фактор свега онога што се дешава у аграру /смањење производње, њена екстензификација, губици итд./. Зато се залажем за стварање услова да се за производњу залиха и резерве агропрехрамбених производа, обезбеди кредитирање из примарне емисије и потенцијала пословних банака, уз каматну стопу која би износила највише једну трећину есконтне стопе Народне банке, а то треба обезбедити, било бенефицирањем, било регресирањем. Исто тако, морали бисмо подржати оријентацију на већи и слободнији извоз хране, посебно неутворене прои-

зводње, због познатих компаративних предности и високог нето девизног ефекта који се овде постиже.

С тим у вези треба обезбедити веће подстицаје, посебно с обзиром на тренутно стање у вези с пласманом ових производа у свету.

Што се тиче извозних цена, не треба полазити само од тренутне ситуације, већ уважавати дугорочније трендове који су познати, а и прилагодити се тренутним ситуацијама.

Што се тиче увоза агропрехрамбених производа, то би требало ставити у функцију извоза аграра. Истовремено, добра је оријентација на увођење прелевмана и то без изузетака, па чак и када је реч о робним резервама које треба усмерити ка развоју домаће производње.

Посебно бих се задржао на ставу резолуције изнетом у тачки 13.8, где се говори о томе да ће основни прехранбени производи, битни за животни стандард, бити под непосредном друштвеном контролом цена.

Мислим да за то немамо реалне потребе, да је то у супротности са опредељењима Дугорочног програма, који тражи уважавање економских законитости и за овај привредни сектор, а нису ни створени услови за примену непосредне контроле цена, с обзиром на то да нема већих поремећаја на тржишту, нити монополског начина образовања цена. Напротив, стекли су се услови за слободније деловање економских законитости и у агропрехрамбеном сектору, с обзиром на то да је код највећег броја производа понуда већа од потражње, да има робе и за извоз, да се цене формирају испод нивоа заштитних цена, да данас произвођачи брашна, шећера и уља, сухомеснатих производа и др, плаћају прометним организацијама знатне бонификације и сл.

Цене које се формирају на тржишту имају спорији раст од административно одређених цена. Веће деловање економских закона не значи аутоматски и високе цене аграрних производа. Напротив, пољопривредни произвођачи знају да високе цене имају и ону другу страну проблема. Наиме, утичу на смањење потражње, а тиме и на ограничен пласман и производњу.

У досадашњој пракси административне цене које су по правилу и депресивне, имале су не-

посредног утицаја не само на економски положај пољопривреде, већ и на смањење обима производње, смањење робности, цикличност кретања итд. Примера за то има доста, али овом приликом их не бих наводио.

Неприхватљиво је административно одређивање цена финалних производа а да се цене инпута, а оне чине и до 80% вредности производње, слободно формирају или су у неком другом, блажем режиму. Зато, када је реч о ценама аграрних производа, има места и потребе за одређеним друштвеним утицајем и контролом, али не и за непосредном контролом, како се предлаже. Зато се залажем за то да се став 2. тачке 13.8, изостави из Нацрта резолуције.

За аграр, али и шире, већи је значај да се утврђују и примењују реалне заштитне цене, али већ резолуцијом треба предвидети обавезност њихове примене, као и функционисање система робних резерви, онако како је то регулисано и Договором о резервама. Оно што се пре годину и по дана десило са сточарством и ове јесени с кукурузом, наш је велики пропуст и дозволио бих себи да то кажем, брука, јер смо тиме нанели, не само велику економску штету, већ смо изазвали и озбиљне политичке проблеме у нашим селима, међу пољопривредницима.

Према томе, за обезбеђивање равноправности у условима стицања дохотка, битно је да се обезбеди и на овом сектору веће деловање економских закона, а ако и после предузетих мера дође до поремећаја на тржишту и монополског формирања цена, онда, у складу са законом, СИВ може увести и непосредну друштвену контролу цена. То је принципијелно питање, а не већ сада одређивање резолуцијом једне такве мере.

Морамо разјаснити то да деловање тржишта не може бити искључено системом и политиком регреса, бенефицираним и регресираним каматама и другим мерама /на пример, подстицањима у извозу, итд/. Напротив, мислим да се та два момента међусобно употпуњују.

С обзиром на то да је учешће индивидуалног сектора у укупној пољопривреди још увек доминантно, то резултати и стање у овој производњи битно опредељују укупне резултате и укупна кретања. Ово онда намеће потребу да се ре-

золуцијом и другим прописима и мерама обезбеди да ова два сектора /мислим на друштвени и индивидуални/ имају приближно једнаке услове привређивања. До сада често то није био случај чак и за уговорену производњу и у погледу обезбеђења квалитетног репроматеријала, кредита, пласмана, цена и друго. С обзиром на опредељење да се регреси дају само за уговорену производњу, нужно је створити услове земљорадницима да имају с ким да уговарају производњу и да им се онда та производња и преузима. Реесконтне кредите су до сада земљорадници користили једва у вредности од 10% своје производње. Разлог је био што најчешће банке нису обезбеђивале своје обавезно учешће у кредиту за повлачење реесконта. Предложили смо да се у циљу повећања коришћења реесконта и на овом сектору изучи могућност да се учешће личних редстава земљорадника у производњи узме као основ за повлачење реесконтних кредита.

Пласман пољопривредних производа је најважнија ствар за земљораднике, ту морамо афирмисати уговорене обавезе организација удруженог рада према земљорадницима и обезбедити доследно функционисање система робних резерви. У томе би свакако предност требало да има уговорена производња с индивидуалног сектора.

Што се тиче инвестиција у пољопривреди на једном и другом сектору, банке би морале одређени део свих потенцијала да унапред усмеравају за ове намене.

Иначе, што се тиче индивидуалног сектора, Нацрт резолуције треба допунити и конкретизовати, полазећи од основних залагања која смо усвојили на прошлој седници, а која су везана за расправе о Препоруци Скупштине за удруживање земљорадника.

Најзад, све предузете мере и оне које ће се предузимати, ближе би разрадиле будућу развојну стратегију, обавезе и задатке појединих субјеката у њеној примени, а, такође, zaloжио бих се и за доношење интегралног договора о производњи хране и у једном дужем временском периоду. Овим договором бисмо заменили постојеће мере или оне које се намеравају донети, а које су парцијалног карактера.

Потписници овог договора требало би да буду удружени рад, њихове асоцијације, спољнотрговинске организације, већи потрошачи, банке и извршна већа република и покрајина.

Тиме би се интегрално сагледала решења, мере и задаци за један дугорочнији развој аграра.

На крају, zaloжио бих се за то да се формира Савезни савет за аграрну политику како је то зацртано у Дугорочном програму економске стабилности.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се јавља за реч?

Има реч делегат Станко Церјак.

STANKO CERJAK (SR Slovenija):

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

V moji delegatski bazi je bilo veliko zanimanja za vsebino zvezne resolucije za leto 1987.

V ta namen je bilo organiziranih več razprav. Dovolite mi, da vas saznanim s nekaterimi ugotovitvami, poleg tega pa bi želel še reči nekaj predgovor o osnutku mnenja.

Najprej splošna pripomba:

Rezolucija je za nekatera področja napisana precej načelno. Napisana je kot želje, ki pa jih ponavljamo vsako leto.

Predvidena je tudi cela vrsta ukrepov, ki bodo izšli kot zakoni, ali pa se bodo reševali oziroma izvajali z družbenimi dogovori. Verjetno bo premalo časa, da bi se vse te zadeve pravilno vredile in pripravile do konce letošnjega leta.

Toda ne glede na časovno stisko bodo vsi novi ukrepi povzročili več administrativnega dela, kar pušča manj prostora za samoupravljanje. Vse pogojе gospodarjenja kompliciramo v obliki raznih predpisov, ki jih imamo toliko, da smo verjetno na prvem mestu v svetu. Če bi ta obilica predpisov, ki se stalno spreminjajo, dala zadovoljive rezultate, potem bi morali na gospodarskem področju biti glede rezultatov tudi prvi na svetu. Toda predpisi ne dajajo rezultatov.

Konkretne pripombe:

Stran 4., prva alineja:

Napisano je, da bo zagotovljeno popolnejše delovanje tržnih zakonitosti, kar se da razumeti kot da je že sedaj skoraj popolno delovanje tržnih zakonitosti in da manjka zelo malo do povsem popolnega delovanja tržnih zakonitosti. Toda v istem stavku je obenem napisano, da bodo zadeve v zvezi s cenami urejene s skupnimi elementi za oblikovanje cen in da bo zagotovljena njihova družbena verifikacija, kar pa ni podobno delovanju tržnih zakonitosti.

Stran 4., točka 3:

Napisana je zelo načelna opredelitev, ki lahko pomeni veliko ali pa nič. Toda glede na celo vrsto napovedanih ukrepov se bo verjetno krepila samostojnost organizacij združenega dela.

Stran 5., točka 5:

V zvezi i inflacijo je zapisano, da se bo bistveno zmanjšala. To se razume tako, kot da se že več let inflacija sicer zmanjšuje, toda v letu 1987 se bo bistveno zmanjšala. Torej, zmanjšala se bo bolj, kot se je zmanjševala do sedaj, dejansko pa vemo, da se inflacija povečuje.

Stran 17., točka 6:

Določeno je, da bodo organizacije združenega dela zagotovile realna razmerja med osebnimi dohodki in skupno porabo ter akumulacijo in rezervami, in sicer na podlagi meril bruto osebnih dohodkov na delavca in akumulacije na angažirana sredstva.

Ta opredelitev ni jasna, predvsem pa ni jasno kaj pomeni osebni dohodek na delavca.

Stran 30:

Še vedno bodo ostale tako imenovane bančne limite. Te limite obstajajo že od leta 1982, so linearne in zato niti malo ekonomske. Dogaja se, da nekatera področja imajo sicer dovolj lastnega denarja, pa ga banke ne smejo plasirati na svoje področje zaradi limit, medtem ko nekatera področja nimajo denarja, imajo pa dovolj limit.

Mislamo, da se limite dajo urediti na bolj stimulativen način, pa vendar z omejitvami. Npr. banke smejo dajati kredite do višine določenega procenta od svojih denarnih sredstev. Tako bi banke z večjim dinarskim potencialom plasirale v obliki kreditov več denarja organizacijam zdru-

ženega dela, ne pa da se denar daje prek tržišča denarja na področja, kjer denarja ni, limite pa so.

8. in 9. stran:

Določene so rasti družbenoekonomskega razvoja za leto 1987. Toda nikjer ni določeno, za koliko se bo znižala inflacija. Tako lahko samo ugibamo, da bo verjetno prek 100%.

Stran 30:

Določeno je, da bodo obresti realne. Verjetno bi kazalo proučiti, da bi se valorizirale glavnice vsake 3 mesece in da bi bile obresti iz tega naslova nižje. Če pa so obresti visoke, se s tem večajo stroški, povečani stroški pritiskajo na povečanje prodajnih cen, kar povzroča inflacijo. To še posebno zato, ker vse organizacije združenega dela ves, povečan znesek obresti vkalkulirajo v domače cene. Enaka zadeva je pri realnem tečaju dinarja. Ta povzroča vir inflacije.

To zato, ker je verjetno vrednost uvoza in inozemskih obresti večja kot pa znaša izvoz. Ob realnem tečaju dinarja bodo izvozniki sicer dobili več prihodka. Toda uvozniki bodo za uvoz dali več denarja, kar bo povečalo proizvodne stroške. Vse povečane proizvodne stroške bodo organizacije združenega dela vkalkulirale v prodajne cene in torej v cene, veljavne na domačem trgu. Zato bi bilo treba ekonomsko motivacijo izvoza reševati drugače, verjetno s stimulacijami.

In še nekaj predlogov glede osnutka mnenja:

V prvi točki je zapisano: Savezno veće u osnovi podržava zadatke, mere itd...”, mislim tu na „mere”, da je treba to besedo čitati, „jer nisu još ni svi nacrti poznati i namere se često razlikuju od konačnih efekata”.

Enako predlažam v drugem odstavku, ko govori o merah.

Na drugi strani, druga točka: „Savezno veće smatra da je neophodno uložiti maksimalne napore da se promene u privrednom sistemu izvrše što kvalitetnije i da te promene budu usklađene sa ciljevima i merama ekonomske politike iz rezolucije za narednu godinu” — da se tu doda „i dugoročnim programom ekonomske stabilizacije”, jer ne možemo govoriti samo o uslovima za jednu godinu.

Dalje, v točki 3: „Savezno veće ističe da u ostvarivanju ciljeva i zadataka ekonomskog raz-

voja u 1987. godini, promene u privrednom sistemu i mere ekonomske politike po svom sadržaju i dejstvu treba da budu usmerene na stvaranje uslova za potpunije delovanje tržišta i ekonomske zakonitosti, afirmaciju realnih ekonomskih kategorija”, da se tu doda — zamenjivanje administrativno-zakonske prinude u udruživanje sredstava ekonomskom prinudom i stimulacijom — da se tu da veći poudarek na zamenjivanje administrativno-zakonskih predpisov z ekonomsko stimulaciju.

Na strani 3., tretji odstavek:

„Veće podržava potrebu bržeg razvoja poljoprivrede i opredeljenje da se”, tu bi ja dodao i — merama tekuće ekonomske i kreditno-monetarne politike — „obezbedi dugoročnija stabilnost poljoprivredne proizvodnje...”.

Još samo jedan predlog:

Na zadnji strani, 5. strani., v točki 11:

„Veće ističe da su visoka inflacija i druge...” tu bih samo na kraju „podstakle njihov brži razvoj” još dodao — pre svega davanjem prioriteta neposrednim zajedničkim ulaganjima za radne organizacije iz cele zemlje u radno intenzivne investicije i sanacijom perspektivnih OUR-a neposrednim učesćem poslovno zainteresovanih radnih organizacija iz cele zemlje kao sanator.

Hvala lepa.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко жели реч?

Има реч-делегат Жига Азенић.

ŽIGA AZENIĆ (SR Hrvatska):

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, kada razmatramo Nacrt rezolucije za 1986–1990. godinu u 1987. godini, rekao bih sljedeće. Zadržao bih se na onom djelu Rezolucije na strani 10, 11. od točke 6/9, do točke 6/14, gdje se govori o poljoprivredi, o agroindustrijskom kompleksu.

Smatram da mi, delegati, nismo još posvetili dovoljno pažnje toj grani privrede, odnosno

poljoprivrede. Kad govorim o poljoprivredi, mislim na proizvodnju hrane. Od nas se traži veća aktivnost, veće poštovanje za veću i jeftiniju proizvodnju, ne samo zbog toga što sam ja individualni poljoprivredni proizvođač, direktni proizvođač u toj grani privrede, nego i zbog toga što traže široke radne mase da mi taj problem ishrane riješimo.

Problem ishrane ne može biti problem samo proizvođača, nego i svih radnih ljudi, jer zadire direktno u džep svakog našeg radnika. Moramo imati na umu da jedan veliki dio naših radnika 80% svojih osobnih dohodaka troši za prehranu. Zašto? Dok s jedne strane gledamo prirodne mogućnosti Jugoslavije za proizvodnju hrane, koje su izvanredne, vidimo da možemo proizvesti mnogo više nego što nam treba, a ako pogledamo radne mase s minimalnim osobnim dohocima, vidimo da one, da tako kažemo, gladuju. Kad kažem „gladuju“ ne mislim na nas ovdje u sali, na nas delegate, nego na one radnike s minimalnim osobnim dohocima, koji ne može da kupi kilogram mesa dva—tri puta mjesečno.

Drugovi, zašto imamo tako nisku proizvodnju? To je iz više razloga. Naša poljoprivreda je preopterećena s davanjima, preopterećena je zbog dispariteta cijena industrijskih proizvoda i poljoprivrednih proizvoda. Nama je jasno da moramo pod društvenom kontrolom držati neke cijene prehrambenih proizvoda, jer je to standard naših radnika. Ali, s druge strane, moramo voditi računa o tome da taj poljoprivrednik koji radi godinu dana, ne dođe u situaciju da nije zaradio jedan dinar. Drugovi, tih slučajeva je bilo. Prije godinu i po dana, mi se sjećamo vrlo dobro, individualni poljoprivrednik tovio je 100 komada svinja za četiri mjeseca. Ne samo da tada nije zaradio ništa, nego je stvorio i gubitak. Tivio je 50—100 komada teladi godinu dana, nije zaradio jednog dinara. Drugovi, to nas je dovelo do ovoga da mi danas nemamo mesa ni za naše potrebe, a kamoli za izvoz, a tome je uzrok i drugi problem, problem kukuruza. Nema ko da ga potroši, a mi smo ga proizveli.

Drugarice i drugovi, u našoj rezoluciji, od točke 6/9 do 6/14 uvedene su mnoge ekonomske i kreditno-monetarne mjere koje bi trebale biti

poticajne za veću i jeftiniju proizvodnju. To je sve moguće. Mi ćemo i taj dio rezolucije usvojiti, ali po mom ličnom mišljenju, to je lakši dio posla za nas delegate.

Pred nama veći dio posla tek predstoji. Mi smo i do sada imali niz mjera koje bi trebale biti poticajne u poljoprivredi, ali su propale. Neodgovornost naših ljudi, pa i ljudi na rukovodećim mjestima, u tome je što nisu provodili odluke, pa ni zakone koje je donjelo naše Savezno vijeće.

Bojim se da i ovaj Nacrt rezolucije, ako ne bude bilo procjene s velikim aktivnostima za očuvanje ne samo kolektivne, nego i pojedinačne i lične odgovornosti, a ko je ne bude provodio, treba ga odmah smijeniti. To je najblaža osuda koja se može reći i koju traže radni ljudi i građani na terenu.

Predlažem da ovakav Nacrt rezolucije, posebno zato što je dala prijedlog, da ne ponavljam, Komisija za poljoprivredu, koji je iznela drugarica predsjednica, treba posebno prihvatiti i apelujem na sve delegate ove Skupštine, na delegate u Saveznom vijeću Skupštine, a posebno na delegate u Vijeću republika i pokrajina koji su za to nadležni, da te probleme riješe.

Drugarice i drugovi, nadam se da neće doći do onog najgoreg, da ćemo biti u mogućnosti ovaj Nacrt rezolucije sprovesti u djelo, da ćemo riješiti problem poljoprivrede, problem hrane, to znači, ono što očekuju naši radni ljudi i građani, osobito oni s malim osobnim dohocima.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ВИЛМОШ МОЛНАР, потпредседник Сабезног већа:

Ко се даље јавља за реч?

Има реч делегат Иван Иванов.

ИВАН ИВАНОВ /СР Македонија/:

Другар потпредседател, другарки и другари делегати, предложениот Нацрт-текст на резолуцијата за политиката на остварувањето на Општествениот план на Југославија во периодот од 1986 до 1990 година во 1987 година прет-

ставува мошне важен документ за натамошниот развој на нашата земја и не случајно сите овие поединечни дискусии го потврдуваат тоа, особено за тоа што сегашните доста сложени состојби, а кои веќе ги идентифициравме со терминот економска криза, бараат од секој граѓанин на нашата земја многу поодговорно однесување кон работата и работните обврски, а ово, впрочем и основната содржина на пораките од последните конгреси како единствен излез од сегашната многу сложена ситуација. Ова бара многу поодговорен однос од нас делегатите во донесувањето на документите за развојот на земјата во наредната година.

Определбите и решенијата понудени во резолуцијата и предлозите за дополнување на стопанскиот систем зборуваат за решеноста на Сојузниот извршен совет да се тргне смело во квалитетни промени на општествено-економскиот развој на земјата.

Ваквите смели потези влеваат оптимизам во изнаоѓањето решенија за излегување од сегашната состојба и, во основа, треба да ги поддржаме определбите во резолуцијата за развојот на земјата во 1987. година.

Поддржувајќи ги ваквите определби, истовремено сакам да укажам и на следното:

Паралелно со донесувањето на документите за развојот, потребно е да се донесат и документите за економската политика и промените во стопанскиот систем, за да се обезбеди континуитет во нивната примена. Во меѓувреме Сојузниот извршен совет и другите надлежни органи треба да направат претходни сопледувања за тоа како примената на ваквите мерки во почетниот период ќе се одрази врз развојот на стопанските гранки и организациите кои моментално се наоѓаат во полоша материјална положба и, посебно, како линеарната примена на инструментите и новите системски решенија ќе се одрази врз развојот на неразвиените републики и САП Косово.

Врз основа на сознанијата од ваквите истражувања, потребно во резолуцијата да се вградат конкретни решенија за ублажување на последиците, а да се понудат и одни решенија. Ова

е потребно за градење на единствен систем и политика за стабилизација и развој на целата земја.

Исто така предлагаме, заради финансиска консолидација на стопанството, во натамошното доградување на текстот на резолуцијата да се испита можноста за конверзија на користените краткорочни кредити од примарната емисија во долгорочни кредити.

ПРЕДСЕДАВАЈЌИ ВИЛМОШ МОЛНАР:

Ко се јавља за реч?

Има реч делегат Иван Пездирц.

IVAN PEZDIRC (SR Slovenija):

Tovarišice in tovariši delegati!

Tako kot letošnja tudi osnutek resolucije za leto 1987 izhaja iz teškega ekonomskega stanja države. Ni čudno, da za glavne naloge oziroma cilje opredeljuje: povečanje proizvodnje in izvoza, predvsem na konvertibilno področje, povečanje delovne storilnosti in učinkovitosti gospodarjenja in bistveno zmanjšanje inflacije.

Da bi v letu 1987 uresničili vsaj del ciljev, kot osnutek uvodoma navaja, bo potrebno izvršiti nekatere spremembe gospodarskega sistema. Vse spremembe je podpreti, če bodo temeljile na ekonomski logiki, enostavnosti in razumljivosti ter bodo vodile k spreminjanju sedanjega vse prevečkrat ozko podjetniškega in inflacijsko naranenega načina gospodarjenja, k novemu, kjer bodo prevladavale tržne in ekonomske zakonitosti.

Po prejemu osnutkov zakonov o ugotavljanju celotnega prihodka in dohodka, o amortizaciji, zakona o sanaciji in tudi drugih ugotavljamo, da niso usmerjeni k navedenim ciljem in bi jih bilo potrebno temeljito dograditi.

Definicija oziroma ukrepi za povečanje proizvodnje in boljše izkoriščanje tehnoloških in človeških zmogljivosti so poznani, storili pa smo malo, ali nič. Minimalna rast storilnosti je zato logična posledica in podobno načrtujemo tudi za leto 1987. Smatram, da imamo tako na področju

tehnoloških zmogljivosti, kljub dokaj visoki iztrošenosti in zastarelosti opreme, kot tudi na področju človeških zmogljivost velike rezerve in da je predvidena 1,3% rast delovne storilnosti in 3,5-procentna rast družbenega proizvoda prenizka, in dvomim, če bomo s tako nizko rastjo proizvodnje lahko uresničili planirano rast izvoza.

Vendar višjega cilja ne bomo uresničili že zato, če bo zapisan v resoluciji, temveč le z večjo dohodkovno motiviranostjo delovnih ljudi in OZD. Nekaj tega resolucija nakazuje, nikakor pa ne dovolj, in tu bi ZIS moral pokazati svoje sposobnost in učinkovitost.

Morali bi bolj ceniti dobro in kvalitetno delo, ga pravilno nagrajevati ter ločiti od nedela oziroma slabšega dela, pa bi stroji več naredili ali pa manj stali.

Kar naprej govorimo o tehnološki iztrošenosti opreme, nič pa ne povemo, ali pa sploh ne vemo, koliko časa stroji stojijo ali se vrtijo zaradi najrazličnejših slabosti v prazno. Uravnilovka pri nagrajevanju in premajhno vrednotenje strokovnosti, dobrega dela in odgovornosti nas ne bosta pripeljala veliko dlje od planirane rasti delovne storilnosti.

Ali si ne bi na primer ogledali kakšno zasebno delavnico in vprašali zaposlene, zakaj imajo pri njih neprimerno višjo delovno storilnost in boljše rezultate gospodarjenja. Morda se bo ugotovilo, da delavci delajo pod prisilo, da je delovni proces slabo organiziran, da so delavci nagrajevani po nekih neživiljenjskih opisih delovnih nalog in ne po dejansko opravljenom delu. In če to ugotovimo, potem ni razlogov, da bi pospeševali drobno gospodarstvo. V nasprotnem primeru pa bi ukazalo vnesti v združeno delo nekaj njihove poslovnosti, discipline, odgovornosti in dejansko nagrajevanje po delu.

Kolikor bo ZIS predlagal takšne ukrepe, jih bodo delovni ljudje sprejeli in ne bo bojazni za tako skromno povečanje proizvodnje in tudi izvoza.

Na letošnjih izvoznih izkušnjah bi se morali naučiti, da njegovega obsega ni mogoče predpisati s parolami ali resolucijo, temveč da je le zadostna dohodkovna motiviranost njegov spodbujeva-

lec. Tudi za izvoz je v resoluciji napisano nekaj spodbudnih idej.

Kot prvo je zapisano, da bomo vodili politiko realnega tečaja dinarja. Žal ne piše, ali bo realnost tečaja določena po formuli ZIS ali po formuli gospodarstva. ZIS za letos trdi, da je tečaj dinarja realen, gospodarstvo trdi nasprotno. Verjetno velike izgube nekaterih panog, npr. lesarstva oziroma posameznih organizacij združenega dela, ki se močno usmerjene v izvoz, dokazujejo, da ima prav gospodarstvo.

Temu prikimujejo tudi ekonomski inštituti in gospodarstvo samo, ki se brani pred izgubami z izgovorom, da letos delajo več in se obnašajo bolj gospodarno, saj jih težak ekonomski položaj sili v to.

Predlagam, da ZIS imenuje neko inštitucijo, ki bo po dogovorjeni metodologiji izračunavala in objavljala tečaje tujih valut.

Razpolaganje z delom deviz za lastne potrebe plačevanja uvoza materiala in opreme bi bilo za povečanje izvoza izredno stimulatívno.

Tudi ostala poglavja so zanimiva, čeprav pogosto preveč deklarativna. Treba se je zavedati in ni pričakovati, da bi bilo v resoluciji vse zapisano. Zato imamo številne zakone in predpise, ki nas usmerjajo, kako naj gospodarimo. Verjetno jih imamo celo preveč, da ne morejo tržne zakonitosti nikakor prodreti. In zato je pričakovati, da bo ZIS ob upoštevanju zakonske regulative s tekočo ekonomsko politiko zagotovil uresničenje v resoluciji zastavljenih ciljev.

ZIS mora za pravočasno in pravilno ukrepanje za doseganje teh ciljev sprejeti polno odgovornost, kajti letošnje leto bi resnično moralo biti zadnje, ko zastavljenih ciljev ne dosegamo.

Predlagam, da Zvezni zbor uvrsti v svoj program dela vsaj dvakrat letno razpravo o uresničevanju resolucijskih ciljev, se razume na osnovi detajlne analize. Morda bi bila majska analiza prva priložnost za to.

Na hitro sem uspel prebrati stališča Gospodarske zbornice Jugoslavije do osnutka resolucije, ki se v nekaterih poglavjih bistveno razlikujejo.

Če sprejmemo gospodarsko zbornico kot asociacijo združenega dela Jugoslavije, potem bi se

dalo stališće zbornice razumeti kot skupna stališča združenega dela in kot neke vrste opozicija glede načina reševanja težke gospodarske situacije. Ali prisotni predstavniki ZIS lahko komentirajo stališča Gospodarske zbornice Jugoslavije.

Hvala lepa.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ВИЛМОШ МОЛНАР:

Ко даље тражи реч?

Има реч делегат Реџеп Хамити.

РЕЏЕП ХАМИТИ /САП Косово/:

Друже председавајући, другарице и другови делегати, Нацрт резолуције који је предмет расправе на овој седници, углавном је обухватио најбитнија питања друштвено-економског развоја у наредној години, која су у основи у духу Дугорочног програма економске стабилизације. Због тога је предложени текст прихватљив и исти нам може послужити као основа за израду Предлога резолуције о политици остваривања дугорочног плана развоја Југославије за период од 1986. до 1990. у 1987. години.

Исто тако, прихватљива су и основна опредељења да се у наредној години учини заокрет у начину привређивања ради бржег изласка из кризне ситуације, предузимањем мера економске политике и оних мера које ће изискивати и промене у привредном систему. Међутим, имајући у виду да ће нове мере економске политике поред позитивног дејства имати и рестриктивни карактер на остваривање циљева и задатака друштвено-економског развоја земље, повећања производње, извоза и других квалитативних елемената привређивања /нарочито у привредно недовољно развијеним социјалистичким републикама и САП Косову/, неопходна је даља конкретизација појединих мера и активности ради ефикаснијег остваривања политике бржег развоја ових подручја.

У Нацрту резолуције, где се говори о мерама и акцијама за поспешивање бржег развоја привредно недовољно развијених република и

САП Косова, нису садржане и мере које се иначе предлажу од стране предлагача у друштвеном договору, о посебним мерама за подстицање бржег развоја САП Косова /имајући у виду да друштвени договор о посебним мерама није донет, а извесно је да ће се исти донети, пре доношења Резолуције за наредну годину/, неопходно би било да мере и акције које су иначе предложене, буду садржане у резолуцији за наредну годину.

Исто тако, нужно је укључити у њу и све оне мере које ће допринети бржој финансијској консолидацији привреде недовољно развијених, а посебно у САП Косову које се иначе суочава с озбиљним проблемима карактеристичним за земљу у целини, а који се, у знатно оштријој форми изражавају на овим недовољно развијеним подручјима.

На крају, на основу предложеног раста производње од 3,5%, ако је то од значаја, мислим да би било корисно размотрити могућност предвиђања и веће стопе, јер већи извоз и остваривање квалитетних фактора привређивања, једино је могуће већом производњом, бољим коришћењем капацитета, већом запослености, већим обимом робних фондова за извоз итд. Једна таква расправа вођена је и на седници Одбора за друштвено-економске односе, овог Већа.

Наравно, за остваривање веће стопе раста нужно је да мере текуће економске политике буду тако постављене да подстичу већу производњу, али да истовремено и неутралишу неповољне тенденције које би у динамичном развоју она носила собом.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ВИЛМОШ МОЛНАР:

Ко жели реч?

Реч има делегат Љубиша Савић.

ЉУБИША САВИЋ /СР Црна Гора/:

Друже потпредседниче, другарице и другови делегати, желио бих нешто да кажем о потреби подизања моралног лика у народу, почев од руководиоца у удруженом раду, па до републичких, покрајинских и савезних руководиоца.

Прекомјерно коришћење разних видова бенефиција од стране руководећег кадра на свим нивоима, почев од коришћења ситних друштвених средстава, као на пример кола у приватне сврхе, до великих уступака код градње породичних кућа или куповине станова, ненаменског коришћења кредита, невраћање кредита, путовање чланова породица у иностранство као делова службених, привредних и државних делегација, школовање деце у иностранству о друштвеном трошку или њихов смештај у иностранству у службеним стамбеним просторијама без надокнаде, до приоритетног запошљавања своје дјеце, има јако негативног одјека у народу.

Посебно бих се осврнуо на школовање дјеце руководилаца у иностранству.

Не знам који систем може то прихватити као морално када се у овим клупама бори за школство које предлагемо, подржавамо, а своје дете, рецимо, о свом трошку школује у иностранству. Где му је морална основа да то чини, када се бори за школство у својој земљи. Таквог политичара не желимо у својим клупама. То је моје мишљење.

До сада је на ова застрањивања често јавно указивано. Сетимо се историјског говора друга Тита у Сплиту 1961. године. Али, до данас, на жалост, мало тога се промијенило, чак се можда и погоршало. Услед неопходне потребе за подизањем моралног угледа привредних и друштвених руководилаца у народу на свим нивоима, те заштите друштвене својине од изражене узурпације тога вида, предлагем да се у Нацрту резолуције за период од 1986. до 1990. године за 1987. годину, да задатак да се на свим друштвеним нивоима законски нормирају права и степен коришћења друштвених бенефиција, јер изгледа да само тако можемо поправити стање.

Знам да је многим законским нормама ово регулисано, али смо и свједоци да се када су наведене структуре у питању, у много случајева закон заобилази.

Другарице и другови, не заборавимо да се углед у било којој средини постиже само личним примјером.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ ВИЛМОШ МОЛНАР:

Да ли жели још ко да учествује у дискусији? /Нико/

Закључујем претрес и молим Радну групу, онако како смо се договорили на почетку, да на основу мишљења, примедба и предлога датих у расправи припреми предлог мишљења за Веће република и покрајина, који ћемо усвојити на крају седнице.

Сада предлагем 30 минута одмора, а у 12 сати и 45 минута настављамо рад.

(Pauza)

POSLE PAUZE

(Nastavak sednice u 12 sati i 55 minuta)

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА-ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Прелазимо на *групу* тачку дневног реда:

Предлог закона о изменама и допунама Закона о статистичким истраживањима од интереса за целу земљу

Делегатима су достављени: Предлог закона и извештаји Одбора за друштвено-економске односе, Комисије Скупштине СФРЈ за информисање и Законодавно-правне комисије Већа.

Достављено вам је и допунско образложење Предлога закона, као и допуна извештаја Комисије Скупштине СФРЈ за информисање.

Представник Савезног извршног већа је др Драгутин Групковић, директор Савезног завода за статистику.

Известиоци радних тела су: Одбора за друштвено-економске односе делегат Станко Младеновски; Комисије Скупштине СФРЈ за информисање делегат Јована Кандића, а Законодавно-правне комисије делегат Руди Сова.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Закључујем општи претрес.

Отварам претрес текста Предлога закона.

Законодавно-правна комисија поднела је амандмане на чланове 2, 6. и 7. Предлога закона. С предложеним амандманима сагласио се представник предлагача.

Да ли ко жели реч у претресу текста Предлога закона? /Нико/

Закључујем претрес.

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку? /Сбу/

Да ли је ко *против*? /Нико/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о изменама и допунама Закона о статистичким истраживањима од интереса за целу земљу, с амандманима Законодавно-правне комисије.*

Прелазимо на *трећу* тачку дневног реда:

Предлог закона о Програму треће етапе радова и набавке опреме за обезбеђивање габарита пловног пута Дунава од Београда до југословенско-мађарске границе у периоду од 1986. до 1990. године

Делегатима су достављени: Предлог закона и извештаји Одбора за унутрашњу политику, Одбора за буџет Федерације и Законодавно-правне комисије.

Представници Савезног извршног већа су: Мустафа Пљакић, члан Савезног извршног већа и председник Савезног комитета за саобраћај и везе и Андреј Грахор, заменик председника Савезног комитета за саобраћај и везе.

Известиоци радних тела су: Одбора за унутрашњу политику делегат Вучина Јовановић; Одбора за буџет Федерације делегат Никола Јовановски, а Законодавно-правне комисије делегат Петар Старчевић.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Закључујем општи претрес.

Отварам претрес текста Предлога закона.

Законодавно-правна комисија предложила је исправку у члану 4, ставу 1, с којом се сагласио представник предлагача.

Ко се јавља за реч у претресу текста Предлога закона? /Нико/

Закључујем претрес текста Предлога закона.

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је за, молим да дигне руку? /Сбу/

Да ли је ко *против*? /Нико/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о Програму треће етапе радова и набавке опреме за обезбеђивање габарита пловног пута Дунава од Београда до југословенско-мађарске границе у периоду од 1986. до 1990. године, с исправком Законодавно-правне комисије.*

Прелазимо на *четврту* тачку дневног реда:

Предлог за доношење закона о обалном мору и епиконтиненталном појасу СФРЈ**

Прелазимо на *пету* тачку дневног реда:

Извештај о раду Савезног завода за патенте у 1985. години

Делегатима су достављени: Извештај о раду Савезног завода за патенте у 1985. години, предлог уз. Извештај, оцене и ставови Савезног извршног већа и извештај Одбора за друштвено-економске односе.

Представник Савезног завода за патенте је Благога Жарковић, директор Савезног завода. Известилац Одбора за друштвено-економске односе је делегат др Радољуб Мицић.

Отварам претрес о Извештају.

Ко се јавља за реч?

Има реч делегаткиња Викторија Поточник.

* Закон је објављен у „Службеном листу СФРЈ”, бр. 63 од 21. XI 1986.

* Закон је објављен у „Службеном листу СФРЈ”, бр. 63 од 21. XI 1986. године

** Стенограм у вези с овом тачком дневног реда може се користити у Служби за информисање и INDOK послове Скупштине СФРЈ, у складу с Пословником о раду већа Скупштине СФРЈ

VIKTORIJA POTOČNIK (SR Slovenija):

Tovarišice in tovariši delegati!

Dejstvo je, da je v razvitem svetu brez velikih besedičenj znanje poglavitni element proizvodnih in poslovnih sistemov. Znanje ima visoko ceno, ki še narašča. Ustvarjalni delavci so iskani in cenjeni. Ustvarjalna podjetja imajo prednostni položaj v družbi in na trgu. Kaj pa pri nas?

Dejstva so dejansko popolnoma drugačna.

V prispodobni predstavljanja in naslova prispevkov v enem od naših časnikov, je pri nas moralno obogatiti se z loterijo, z znanjem pa ne.

To je možno dokazovati tudi s poročilom o patentih, ker pisce ne zanima o toliko celotna politika in vzroki, da je Jugoslavija na samem dnu glede patentov v svetu, temveč je objektivno njihova pozicija že šest let usmerjena v iskanje svoje eksistence, tj. prostora. Ali ni to najlepši dokaz zgolj proklamiranega pristopa k pomenu znanja v naši družbi?

Podpiram usmeritve Odbora za družbeno-ekonomske odnose in stališča patentnega zavoda. Svoj prispevek pa želim usmeriti v postopek za spremembo patentne zakonodaje pri nas, ki je zastarela in zavirajoča, predvsem pri spodbujanju inovativnosti posameznika, kot tudi proizvodnih tvorcev.

Zato se predvsem v tem smislu usmerjam, da je v tem zakonu potrebno urediti: trajanje pravic oziroma trajanje patenta, ki je sedaj prekratko, oziroma uvesti diferenciranost trajanja patenta; odpravo neskladij s konvencijskim pravom, predvsem s pariško konvencijo o trajanju modela oziroma vzorca; na poročju civilnega varstva patenta in v zvezi s kršitvami in varstvom pravic izumitelja oziroma nosilca patenta; ustvarjanje spodbujevalnejših razmer v zvezi s samoupravnim urejanjem pravic izkoriščanja storitev, nastalih v združenem delu; možnost in smiselnost uvedbe novega predmeta varstva in pravic glede na nove uporabne oblike oziroma glede na razvoj tehnologije; uskladitev zakona z drugimi predpisi, predvsem z zakonom o potirjevanju novih sort; uvedba drugih področij intelektualnih storitev. Na področju konvencijskega prava naj Jugoslavija ratificira oziroma pristopi k Patent corporation traid.

Dodatno bi kazalo pregledati uvedbo statističnih evidenc o številu tehničnih izboljšav in koristnih predlogov v SFRJ ter evidentiranje inovacijskega dohodka oziroma prihrankov, ki jih prinašajo vsi predmeti varstva ter tehnične izboljšave in konkretni predlogi, ki se izkoriščajo v organizacijah združenega dela pri nas.

Pobudi za spremembo zakonodaje in za celovitejšo spremljanje učinkov inovacijskega obnašanja sta le eno področje. Slediti jima morata večje ekonomsko motiviranje in ustvarjanje pogojev za kreativnost in samoiniciativnost posameznikov in s tem družbe nasploh.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко се даље јавља за реч?

Има реч делегат Вилко Јелен.

VILKO JELEN (SR Slovenija)

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Danes, ko razpravljamo o poročilu Zveznega zavoda za patente, sem dolžan podati tudi poročilo, katero je posredovala Služba za patente in inovacije v delovni organizaciji TAM, ki je v slovenski regiji, pa tudi v jugoslovanski, ena od spodbujevalnih nosilcev proizvodnje, pa tudi mnogo dela na področju inovacij.

Zvezni zavod za patente v Beogradu, ki sodi v pristojnost službe Zveznega izvršnega sveta, v zadnjih letih ni več sposoben zadovoljivo opravljati svojih osnovnih funkcij, kot so: upravne zadeve varstva izumov in znakov razlikovanja, informacijsko-dokumentacijske dejavnosti, sodelovanje z organizacijami združenega dela, znanstvenimi institucijami in mednarodno sodelovanje.

Podatki Zavoda za patente za leto 1985 zelo nazorno nakazujejo katastrofalno situacijo na tem področju naše države.

31.12.1985 je bilo nerešenih 12.044 patentnih prijav.

Postopek za izdajo patenta za patentne in druge zaščite traja za patente 6,8 let pri nas, žal, za

modele 3,6 leta. Zaščita za patent pa po zakonu traja 7 let, za model pa 5 let. Ti podatki zahtevajo temeljit premislek, ker je vprašanje, ali se še sploh splača prijavljati kaj na Zavod za patente. Naš delež v svetovni zakladnici znanj glede na število prijavljenih patentov je le borih 0,23 procenta. Na milijon prebivalcev v naši državi je vloženo samo 55 domačih patentnih prijav. V tem času pa je na Japonskem, ki ima pa nekoliko bolj napredno tehnologijo, 2.300 prijav, v Sovjetski zvezi 550, v ZDA 388.

Največ domačih patentnih prijav vložijo posamezniki – 82%, OZD 15%. Jugoslovansko združeno delo zavaruje v svetu samo 3% svojih izumov, in potem se lahko vprašamo, zakaj je tako veliko število teh raznih plagiatov, ko kopirajo te naše dosežke še drugi, jih izkoriščajo in si bogatijo svoj dohodek.

Število tujih patentnih prijav v Jugoslaviji je v stalnem upadanju. V letu 1981 je bilo cirka 1.900 prijav, v letu 1985 pa samo še 827 prijav, kar je predvsem posledica novega zakona o varstvu izumov, ki onemogoča tržni monopol nosilca patenta in s tem tudi tržno gospodarstvo.

V Zveznem zavodu za patente že več mesecev nimajo fotokopirnih naprav. In zato že več kot 400 organizacij združenega dela iz Jugoslavije ne dobiva zahtevanih patentnih dokumentov. Se vprašamo zakaj?

Zvezni zavod za patente najnovejših svetovnih patentov ne posreduje organizacijam združenega dela, ker obležijo v zabojih. Zakaj to leži v zabojih, to se sicer graničuje s kadrovskimi, prostorskimi, tehničnimi vzroki, ampak to je relativno.

Zvezni zavod za patente v svoji zbirki nima japonskih, svetovnih, ima le del evropskih in britanskih patentnih dokumentov. 70% dokumentov iz te sedanje zbirke pa je neurejenih in s tem neuporabnih za združeno delo. Sedanji devizni zakon onemogoča podaljševanje veljavnosti naših patentov v tujini in ne zagotavlja dovolj deviznih sredstev za prijavljanje naših patentov v svetu.

Izvoz našega znanja v letu 1986 je skoraj povsem ustavljen.

Odločilno vlogo pri spremembi odnosa do domačega znanja in tehnologije bi imela dosledna uporaba stališč dolgoročnega programa ekonom-

ske stabilizacije, posebej pa še temelji strategije tehnološkega razvoja Jugoslavije. V teh dokumentih je bilo opredeljeno jasno stališča družbe, da je tehnološki razvoj, ki temelji na politiki opiranja na lastne moči, prvi in najbolj bistveni pogoj našega razvoja, pa tudi glavni dejavnik za premagovanje sedanjih težav.

Če želimo ugoditi temu pogoju, potem moramo preprečiti še dalje nenačrtni in neselektivni uvoz tujega znanja in tehnologije pod izrazito restriktivnimi pogoji, ki zelo zavirajo razvoj domačih znanstvenoraziskovalnih zmogljivosti:

- Doseči hitrejši razvoj domačih ustvarjalnih kapacitet, ki bodo uspešno osnovala domače znanje in tehnologijo.

- Organizirati intenzivno inovacijske procese v vseh segmentih združenega dela.

- Sprejeti ukrepe ekonomske politike, zlati davčne, ki bodo spodbujali ustvarjalnost v združenem delu.

- Razviti infrastrukturo za podporo tehnične, tehnološke in druge ustvarjalnosti.

- Uvesti v izobraževalni sistem šolanje specializiranih kadrov za to področje tj. patentne inženirje itd., kar že tudi ugotavlja sam Zavod za patente.

- Uvesti tržno gospodarstvo in s tem zainteresirati domače in tuje gospodarstvo za varstvo industrijske lastnine in prenos materialnih pravic.

- Tehnično-kadrovsko in organizacijsko spremeniti Zvezni zavod za patente, da bo kos potrebam našega gospodarstva.

- Nujna je sprememba statusa Zveznega zavoda za patente v servis gospodarstva, namesto dosedanje administrativne službe in dosledneje uvesti nagrajevanje po storilnosti.

- Spremeniti zvezni devizni zakon, da bo omogočil, spodbujal varstvo industrijske lastnine in ustvarjalnosti v OZD nasploh.

- Spremeniti zakonu o združenem delu, predvsem tisti del, ki govori o ustvarjanju in delitvi dohodka, da bo postal inovacijski dohodek eden od poglavitnih pogojev za poslovanje organizacije združenega dela.

- Ustrezno spremeniti zakon o varstvu patentov, ki naj upošteva pogoje tržnega gospodarstva in uvedbo inovacijskega tržišča. Znanje mora imeti svojo ceno.

— Dosledno upoštevati ugotovljeno problematiko Zveznega zavoda za patente in izvajati predloge za njeno reševanje, predvsem glede organizacijskih, kadrovskih, materialnih problemov, poslovnih prostorov in problemov s tem.

Stanje, v katerem se danes Zvezni zavod za patente nahaja, prikazuje odnos naše celotne družbe do znanja in ustvarjalnosti. Res je, da začnemo to stanje sanirati, res pa je tudi, da to začnemo, žal, že 30 let prepozno. Želimo, da naše stališče prispeva k čimprejšnji sanaciji družbenih razmer in odnosov do lastne ustvarjalnosti.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Ко даље жели реч?

Има реч делегат Здравко Забуковец.

ZDRAVKO ZABUKOVEC (*SR Slovenija*):

Tovariši in tovarišice delegati!

Podatki o področju naših inovacijskih dejavnosti so nam poznani. Žal so katastrofalni. Nekaj ste jih slušali od mojega predgovornika. Kdor se za to zanima, jih vidi tudi v zadevnih publikacijah. Jaz bi to ilustriral z zelo konkretnim primerom. V delovni organizaciji, kjer delam, smo pred šestimi leti patentirali domač izum, na podlagi katerega so nam tuji strojegradniki izdelali celo linijo, celo tovarno. Kot zahteva zakon, smo po prijavi v Jugoslaviji — po naši prijavi torej — vložili zahtevke še v 14 drugih deželah: v deželah evropatenta, kjer je 10 držav, in še v štirih drugih, Sovjetska zveza, Brazilija, Grčija in Španija.

Najprej smo dobili patent iz Španije, kasneje so pričeli prihajati tudi iz drugih dežel. Tako smo dobili že vse zunanje patente, našega jugoslovankega po šestih letih še nimamo!

S tem sem hotel samo ilustrativno prikazati, da je bila zadeva zrela za patent, saj so nam jo po precejšnjih borbah priznale tudi tuje dežele. Torej taka je situacija in to je tipičen primer. Ne bom rekel, da so vsi taki, vendar precej tipičen je. Torej zadeva je huda. Če hočemo izboljšati našo materialno bazo v Jugoslaviji, jo ne bomo samo s prvo točko današnjega dnevnega reda (z resolucijo), ampak tudi z zelo konkretnimi ukrepi, na primer

tudi na takih področjih, kot je patentno varstvo in varstvo drugih pravic industrijske lastnine.

V samem poročilu Zveznega zavoda za patente, ki ga danes obravnavamo, so zadeve razmeroma korektno postavljene. Moram reči, da mi je poročilo v nekem smislu razorožilo glede napada, ki sem ga uvodoma povedal. Kajti brez pravih materialnih pogojev in kadrovskih tak zavod, ki dela na nekem modernejšem področju, ne more biti učinkovit. Samo delno se strinjam z ugotovitvijo v poročilu, da neureditev v samoupravnih splošnih aktih delovnih organizacij zavira inovativno dejavnost oziroma večje učinke na tem področju. Mislim, da imamo neko ljubosumno mentaliteto v Jugoslaviji, prav gotovo to velja tudi za Slovenijo, do vseh izumiteljev. Neko ljubosumnost, da bo nekdo dobil preveč. Mislim, da bi morali meriti in imeti odnos do vprašanja izumiteljstva, glede na materialne učinke, ki jih posamezen izumitelj daje. Torej moramo v nekem smislu spremeniti našo mentaliteto glede tega vprašanja.

Prav gotovo pa je glavni zaviralni razlog dolgotrajnost v postopku pri naših ustreznih oblasteh oziroma uradih. Ne da bi se spuščal danes, ker premalo poznam razmere, (tudi poročilo ni tako detaljno, da bi lahko arbitrarno o tem razglabljali), torej ne da bi se spuščali v to, kdo je kriv, kdo ni kriv — res že enkrat pričnimo konkretno delovati v smeri izboljšanja zaščite pravic industrijske lastnine. Zato podpiram vsa prizadevanja, ki merijo na saniranje te problematike, torej za izboljšanje materialnega položaja zavoda, s tem za njegovo tehnično in kadrovsko modernizacijo in za spremembo predpisov, če je to potrebno.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Захваљујем делегату Здравку Забуковцу.

Ко се даље јавља за реч?

Има реч делегат Љубиша Савић.

ЉУБИША САВИЋ /*CP Црна Гора*/:

Желим само укратко да изнесем колико касно реагујемо на самопрегوران рад појединих научника /чланак листа „Рад“ који се на жалост, ри-

јетко чита/. Наиме, 29. августа 1986. године објавио је један сензационални напис „100 година после Тесле”, о открићу које већ називају епохалним. О чему је ријеч? Захваљујући открићу др инж. Рапита Ћоте, предавача на Техничком факултету у Приштини, трофазни асинхрони електромотори који покрећу на милијарде разних машина у индустрији широм света, трошећи у просеку 10% мање електричне енергије и генератори су у свим врстама електрана, такође ће, уз осјетно мању количину погонске енергије, воде, уља, нафте и атомске енергије, давати учинак који сада дају. Данас је често несхватљиво да један научник долази до оваквог открића, када на томе читава тимови научника раде. Међутим, ипак треба вјеровати самопрегорном раду човјека и научника. Шта се с њим дешава?

Читајући овај чланак, сазнајем да он иде у Цирих да на међународном нивоу заштити свој патент. Сребрну медаљу за проналазаштво добија у Женеви, на 14. међународној изложби иновација, где је једино његов патент изложен под југословенском заставом. Међутим, читајући даље, у оном дијелу чланка који је везан за институт патента, каже се овако: „Провјеравајући навод др Рапита Ћоте да је још јуна лањске године поднио захтјев за признавање свог открића Савезном заводу за патенте, од Славице Поповић, која у Заводу ради, у Одјељењу за сарадњу с привредом, сазнајемо да је пријава патента приштинског научника заведена у регистар под тим и тим бројем, али да још чека на ред за рјешавање. Наиме, Закон о заштити изума и техничког унапређења и знакова разликовања прописује у члану 93. да се пријава патента, која удовољава условима утврђених овим законом, објављује након истека 18 мјесеци од дана подношења пријаве”.

Другови, овај рок је неприхватљив у овом времену, због тога што су код неког проналазача можда у питању сати, ко ће да га објави. Онај ко га објави и ко га заштити, има и економску корист.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Захваљујем другу Савићу.

Ко даље жели реч? /Нико/

Закључујем претрес и предлажем да Веће на основу расправе у Већу и Одбору за друштвено-економске односе, донесе следећи закључак:

Савезно веће прихвата Извештај о раду Савезног завода за патенте у 1985. години, с оценама и ставовима Савезног извршног већа, посебно онима који се односе на тешке услове рада Завода, кадровску опремљеност, несрећеност патентне документације, и, у вези с тим, да се хитно приступи решавању ових и других проблема у раду Завода, на начин како је Савезно извршно веће предложило у својим оценама и ставовима.

У контексту разматрања Извештаја о раду Савезног завода за патенте у 1985. години, Веће је прихватило иницијативу делегата Јелена Вилка да се приликом израде Предлога закона о изменама и допунама Закона о удруженом раду имају у виду предлози и сујестије које је дао.

Да ли Веће прихвата предложени закључак? /Да/

Прелазимо на шесту тачку дневног реда:

Извештај о раду и развоју Титовог фонда у периоду од јуна 1985. до јуна 1986. године

Делегатима су достављени: Извештај о раду и развоју Титовог фонда у периоду од јуна 1985. до јуна 1986. године, Закључци редовне Скупштине Титовог фонда, Завршни рачун за 1985. годину и извештај Одбора за друштвено-политичке односе.

Представник Титовог фонда је др Боро Петковски, председавајући Скупштине Титовог фонда.

Известилац Одбора за друштвено-политичке односе је делегат Јанез Сашек.

Отварам претрес Извештаја.

Да ли ко жели реч? /Нико/

Закључујем претрес и предлажем, полазећи од става Одбора за друштвено-политичке односе, да Веће донесе следеће закључке:

1/ Савезно веће прихвата Извештај о раду и развоју Титовог фонда за стипендирање младих радника и радничке деце Југославије у периоду од јуна 1985. године до јуна 1986. године са Зак-

ључима Скупштине Фонда донетим 30. јуна 1986. године.

2/ Веће позитивно оцењује рад Титовог фонда и подржава његове активности у циљу унапређивања основне друштвене функције Фонда — стипендирање младих радника и радничке деце, као и активности педузете за унапређивање друштвене и материјалне основе Фонда.

Да ли Веће прихвата предложене закључке?

/Да/

Прелазимо на седму тачку дневног реда:

Предлог закона о ратификацији Резолуције А.464/XII — Амандмани на међународна правила о избегавању судара на мору, 1972. године

Делегатима су достављени: Предлог закона и извештаји Одбора за унутрашњу политику и Законодавно-правне комисије.

Достављено вам је и мишљење Већа републике и покрајина.

Представници Савезног извршног већа су: Мустафа Пљакић, члан Савезног извршног већа и председник Савезног комитета за саобраћај и везе и Андреј Грахор, заменик председника Савезног комитета за саобраћај и везе.

Известиоци радних тела су: Одбора за унутрашњу политику делегат Гојмир Комар, а Законодавно-правне комисије делегат Јанез Лукач.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч.

Има реч делегат Гојмир Комар.

GOJMRIR KOMAR (SR Slovenija):

Комисија Скупштине SFRJ за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије, на својој 6. седници одржаној 28. и 29. октобра ове године, утврдила је истоветност текста Предлога закона о ратификацији Резолуције AS-464/XII— Амандмани на међународна правила о избегавању судара на мору, 1972. године, с прилогом на свим језицима народа Југославије и албанском и мађарском језику, у односу на превод на српско-хрватском језику.

Међутим, Комисији је упућен захтев Републичког комитета Извршног већа Словеније за међународну сарадњу, да се изврши редакција словеначког превода, јер он није идентичан с енглеским оригиналом.

Комисија је поводом тога, а после расправе на седници, закључила да она у оквиру своје надлежности утврђује адекватност превода са српско-хрватског, а не с енглеског језика, али да ипак сматра својом обавезом да укаже на потребу утврђивања адекватности превода с енглеског на српскохрватски језик. Тим пре што је и у другим преводима са страних језика било непrecизности, и што је довело не само до тешкоћа при утврђивању истоветности, већ се може утврдити и неауtентичност текстова.

Комисија сматра да би било неопходно да се обавезе предлагач да пре објављивања у „Службеном листу SFRJ” оцени оправданост датих примедби и уколико се утврди да су примедбе тачне и оправдане, да отклони терминолошке неуслаглашености предложених амандмана на Резолуцију на српскохрватском језику у односу на оригинал на енглеском језику.

Тaj поступак подразумевао би нузне интервенције и у текстовима осталих језика народа Југославије, као и на албанском и мађарском језику.

Комисија је овај захтев упутила Већу републике и покрајина Скупштине SFRJ које је утврђивало овај акт на својој седници одржаној 29. октобра о. г.

Међутим, на седници Комисије за утврђивање истоветности текстова на језицима народа Југославије одржаној јуче, 18. новембра 1986. године, поново је покренуто питање везано за овај текст, јер предлагач није учинио никакве интервенције.

Комисија је закључила да се укаже и Савезном већу на овај проблем, пошто је у Комисији, приликом разматрања овог акта, констатовано да постоје конкретне неслагласности текста на језицима, словеначком и хрватском књижевном језику у односу на српскохрватски текст и да се тим стварају тешкоће при утврђивању истоветности текстова.

Комисија сматра да је неопходно да предлагач овог акта сасгледа date примедбе и изврши измене текста, што би омогућило Комисији да поново размотри и усасгласи текстове овог акта.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИ-ЛЕВИЋ:

Ко даље жели реч у општем претресу?

/Нико/

Закључујем општи претрес.

Отварам претрес текста Предлога закона.

Ко жели реч? /Нико/

Закључујем претрес текста Предлога закона.

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је *за*, молим да дигне руку? /Сбу/

Да ли је ко *против*? /Нико/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о ратификацији Резолуције А.464/XII — Амандмани на међународна правила о избегавању судара на мору, 1972. године.

Осим тога, полазећи од става Одбора за унутрашњу политику и Комисије Скупштине СФРЈ за утврђивање истовестности текстова на језицима народа и народности Југославије, предлажем да Веће донесе следећи закључак:

Савезно веће обавезује Савезно извршно веће да, пре објављивања Резолуције А.464/XII — Амандмани на међународна правила о избегавању судара на мору, 1972. године у „Службеном листу СФРЈ”, отклони терминолошку неусклађеност превода Резолуције на словеначки, и на друге језике народа и народности, како је то Комисија за истовестност текстова предложила, у односу на оригинални текст.

Да ли Веће прихвата овај закључак? /Да/

Прелазимо на *осму* тачку дневног реда:

Предлог закона о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима

Делегатима су достављени: Предлог закона и извештаји Комисије Скупштине СФРЈ за заштиту и унапређење човекове средине и Законодавно-правне комисије, као и извештај Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Представник Савезног извршног већа је Невенка Нералић—Миљивојевић, члан Савезног извршног већа.

Известиоци радних тела су: Комисије Скупштине СФРЈ за заштиту и унапређење човекове средине Силва Бауман—Ченчич; Законодавно-правне комисије делегат Љубиша Савић, а Одбора за рад, здравље и социјалну политику делегат др Косовка Вукобратов—Свркота.

Отварам општи претрес Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Закључујем општи претрес.

Отварам претрес текста Предлога закона.

Ко се јавља за реч? /Нико/

Стављам на гласање Предлог закона.

Ко је *за*, молим да дигне руку? /Сбу/

Има ли ко *против*? /Нико/

Да ли се ко *уздржава* од гласања? /Нико/

Констатујем да је Савезно веће усвојило Предлог закона о ратификацији Конвенције о прекограничном загађивању ваздуха на великим удаљеностима.

Осим тога, полазећи од става Одбора за рад, здравље и социјалну политику, предлажем да Веће донесе следеће закључке:

1/ Савезно веће задужује Савезно извршно веће да:

— до краја наредне године размотри могућност и поднесе предлог за доношење закона о заштити човекове средине или посебног закона којим би се на јединственим основама уредила област заштите ваздуха од загађивања и прекогранично загађивање ваздуха на великим удаљеностима, у складу с одредбом члана 281. став 1. тачка 10, 13. и 14. Устава СФРЈ;

— најкасније до краја фебруара 1987. године изради програм за спровођење Конвенције, у коме би се прецизирали задаци и рокови за спровођење појединих њених одредаба, и достави га Скупштини СФРЈ на разматрање.

2/ Веће задужује Савезно извршно веће да оцени потребу односно предвиди шта би требало да Југославија уради на билатералном плану са појединим, нарочито суседним земљама, у циљу разрешавања отворених питања на подручју загађивања човекове средине.

Да ли Веће прихвата ове закључке?

Другарица Невенка Нералић—Миљивојевић има реч.

NEVENKA NERALIĆ—MILIVOJEVIĆ, *član SIV-a*:

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, prije prihvatanja zaključaka, želim u ime predlagača upozoriti na prvi zaključak, gdje je predloženo da se do konca iduće godine razmotri mogućnost i podnese prijedlog za donošenje zakona o zaštiti čovjekove okoline ili poseban zakon kojim bi se na jedinstvenim osnovama uredila oblast zaštite zraka, iz sljedećeg razloga:

U proceduri je donošenje društvenog dogovora o ostvarivanju osnovnih elemenata i kriterija uređivanja i planiranja čovjekove okoline u Jugoslaviji, čiji su sudionici u donošenju dogovora skupštine republika i pokrajina i Skupština SFRJ. Ovaj društveni dogovor u svom Nacrtu je prošao rasprave svih skupština republika i pokrajina, zaključno sa zasjedanjima u oktobru. Mi smo primili prijedloge i mišljenja, ne samo skupština republika i pokrajina, kao jednih od sudionika u raspravi, već i Komisije za zaštitu čovjekove okoline i vijeća ove Skupštine prošlog saziva, Konferencije gradova općina Jugoslavije, Savezne konferencije Socijalističkog saveza Jugoslavije, i Vijeća Saveza sindikata Jugoslavije kao sudionika dogovora.

Budući da se ovim dogovorom svi sudionici trebaju dogovoriti koja materija će se zakonodavno rješavati (zakonima republika i pokrajina), a koja pitanja će se rješavati zakonom na nivou zemlje, od interesa za širu zajednicu i međunarodnu suradnju, predlažem da se s ovim zaključkom ne ide sada, nego onda kada pred Skupštinu dođe društveni dogovor kao prijedlog u kojem će biti tačno razrađeno što će biti pojedine nadležnosti republika i pokrajina, a što Skupštine SFRJ. To je jedan razlog.

Drugi razlog je da tim društvenim dogovorom treba također riješiti pitanje da li će se jedinstvenim zakonom rješavati pitanje zraka, što proizilazi kao obaveza iz ove konvencije. Kako će to biti prijedlogom dogovora republika i pokrajina i ostalih sudionika i dogovoreno, smatram da treba sačekati, a ne ići u prejudiciranje donošenja zakona o čovjekovoj okolini, jer vjerovatno će proizaći iz toga nešto drugo, a to je društveni dogovor.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА TAKEBA—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

У закључку који предлажемо мислим да нема колизије. У њему стоји: „да се размотри могућност до краја године”.

Према томе, треба радити упоредо и размотрити могућност за доношење таквог закона. Ако се не утврди таква могућност, сигурно је да се неће ићи на закон. Због тога у закључку стоји „да се размотри могућност до краја године”. Ако то буде договор, Савезно извршно веће ће обавестити да је договор и тако ће све бити решено.

Зато мислим да у закључку нема колизије и да нема проблема.

Не знам шта мисле о томе остали делегати, посебно чланови Одбора за рад, здравље и социјалну политику.

Да ли Веће прихвата предложене закључке? /Да/

Прелазимо на *gebery* тачку дневног реда:

Утврђивање мишљења Скупштине СФРЈ о предлогу за оцењивање уставности одредбе члана 10. Закона о изменама и допунама Закона о обалном мору и епиконтиненталном појасу СФРЈ

Делегатима су достављени: Решење о покретању поступка за оцењивање уставности одредбе члана 10. Закона о изменама и допунама Закона о обалном мору и епиконтиненталном појасу СФРЈ и извештаји Одбора за унутрашњу политику и Законодавно-правне комисије. Достављено вам је и мишљење Савезног извршног већа.

Извештач Одбора за унутрашњу политику је делегат Петар Шкорић.

Отварам претрес.

Ко жели реч? /Нико/

Закључујем претрес.

Предлажем, полазећи од ставова Одбора за унутрашњу политику и Законодавно-правне комисије, да Веће донесе следеће закључке:

1/ Савезно веће обавезује Савезно извршно веће да приликом израде Предлога закона о обалном мору и епиконтиненталном појасу СФРЈ пође од оцене Уставног суда Југославије да прописивање приступа, проласка и боравка у обал-

ном мору Југославије, представља утврђивање права, дужности и обавеза у области пловидбе међународним и међудржавним пловним путевима, што спада у надлежност органа Федерације, па при формулисању члана 35. предлагач још једном треба да процени да ли је утврђивање споменутих односа у надлежности Скупштине или извршних, односно управних органа, с обзиром на то да су ови органи овлашћени да доносе прописе ради извршавања савезних закона и других прописа.

2/ У раду седнице Уставног суда Југославије, као представник Скупштине СФРЈ, учествоваће делегат Борислав Крајина, члан Законодавно-правне комисије.

Да ли Веће прихвата предложене закључке? /Да/

Прелазимо на поступак давања одговора на постављена делегатска питања, односно тражена обавештења.

Савезно извршно веће обавестило је да ће дати усмене одговоре на делегатска питања Натана Бернота, Бранка Блажевића и Марка Мартиновића.

Савезно извршно веће је такође обавестило да ће одговоре на питања делегата Владимира Саздова, Ивана Иванова, Ивана Пездирца, Сами Теримија, Терезије Таради, као и на допунско питање делегата Славице Марковић—Трајковић припремити у писаној форми до наредне седнице Савезног већа.

Усмени одговор на питање делегаткиње Мирјане Куљић—Шарановић даће др Иван Ловрић, заменик председника Савезног комитета за рад, здравље и социјалну политику.

Одговор на питање делегата Натана Бернота даће Невенка Нералић—Миливојевић, члан Савезног извршног већа.

Има реч другарица Невенка Нералић—Миливојевић.

NEVENKA NERALIĆ—MILIVOJEVIĆ, *član SIV-a:*

Делегат Савезног вјећа Скупштине, Натан Бернот, на данашњој седници Вјећа поставио је пи-

тање у вези с одлуком Другостепене дисциплинске комисије при Савезном извршном вјећу, којом су два радника Каринске службе на граничном прелазу Подкорен, који су јануара 1984. године, незаконито унијели три телевизора у боји, враћена на посао, иако је у редовном поступку пред свим судовима потврђена одлука о њиховом искључењу из Радне заједнице.

С тим у вези, делегат Бернот пита Савезно извршно вјеће:

„Ко је одговоран за законитост рада Другостепене дисциплинске комисије при Савезном извршном вјећу и шта ће надлежни односно одговорни орган предузети да се грешка открије, отклони, а одговорни казне?“

На постављено питање Савезно извршно вјеће даје следећи одговор.

Problem na koji se odnosi pitanje delegata Natana Bernota nalazi se u razmatranju u Saveznom izvršnom vijeću. Naime, Komisija Saveznog izvršnog vijeća za organizaciono-kadrovsku i budžetska pitanja, na sjednici od 18. XI 1986. godine, u okviru točke 20. dnevnog reda, razmotrila je ovaj problem i zaključila da se o istom obavi rasprava na sjednici Saveznog izvršnog vijeća, što će u narednim sjednicama i uslediti. O rezultatima tog razmatranja i o stavovima Saveznog izvršnog vijeća o ovom pitanju, delegat Natan Bernot biće obavješten.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли делегат Натан Бернот жели да постави допунско питање? /Не/

Одговор на питање делегата Бранка Блажевића даће Невенка Нералић—Миливојевић, члан Савезног извршног већа.

Има реч другарица Невенка Нералић—Миливојевић.

NEVENKA NERALIĆ—MILIVOJEVIĆ, *član SIV-a:*

Делегат Бранко Блажевић поставио је Савезном извршном вјећу данас питање.

Šta je stvarno motivisalo predlagača da u Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju predvidi mogućnost da Savezno izvršno vijeće može propisati obavezu da stranci zamijene određeni iznos deviza za dinare, prilikom ulaska u našu zemlju, koja već kao i prijedlog, ima negativne posljedice i da li je prilikom davanja prijedloga prethodno konsultovao turističku privredu, da li je izvršena procjena kakve negativne posljedice izaziva ovaj prijedlog?

Na postavljena pitanja Savezno izvršno vijeće daje sljedeći odgovor:

U Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju, pored ostalog, predloženo je i rješenje, citiram: „Savezno izvršno vijeće može propisati obavezu stranim fizičkim licima da prilikom ulaska u Jugoslaviju zamijene određeni iznos efektivnog stranog novca za dinare.”

Kao što znate, riječ je o Nacrtu zakona i o ovlaštenju Saveznom izvršnom vijeću, i to da može a da i ne mora donijeti takvu odluku. O razlozima za davanje takvog ovlaštenja Saveznom izvršnom vijeću, govorilo je ovih dana i nekoliko saveznih funkcionera.

S obzirom na način tretiranja ovog pitanja u javnosti, Savezno izvršno vijeće je ocijenilo da treba razmotriti sva upozorenja, s obzirom na to da je postupak razmatranja u toku u Vijeću republika i pokrajina. Kada ta rasprava bude završena, ponovno će se o tom pitanju raspravljati i o tome će se obavijestiti Savezno vijeće i delegati. Prilikom ponovne raspave izvršiće se konsultacije i sa turističkim organizacijama i izvršiti procjena efekata.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли делегат Бранко Блажевић жели да постави допунско питање? /He/

Одговор на питање делегата Мирка Мартиновића које се односи на додељивање националних пензија, даће др Иван Ловрић, заменик председника Савезног комитета за рад, здравство и социјалну заштиту.

Има реч друг др Иван Ловрић.

DR IVAN LOVRIC, заменик председника Савезног комитета за рад, здравство и социјалну заштиту:

Другарце председнице, другарце и другови делегати, на данашњој седници Вјећа Скупштине, друг Марко Мариновић, делегат у Савезном вјећу поставио је Савезном извршном вјећу слjedeће делегатско питање:

Кojим законом је регулисано право на примање националне пензије, колика су укупна примања лица која остварују националне пензије, којој социјалној категорији та лица припадају, зашто добијају националне пензије?

Друго, ради успоредбе, тражио је да му се да одговор колики су просјечи примања у непосредној производњи?

На постављено питање даје се слjedeћи одговор.

Законима о пензијско-инвалидском осигурњу и другим прописима социјалистичких република и социјалистичких аутономних покрајина регулисане су изузетне пензије, као право које је у искључивој надлежности републике, односно аутономне покрајине, тј. њихових скупштина и извршних органа, који уређују ближе услове и критеријуме за њихово признавање и одређивање њихове висине.

Према томе, Савезни закон о основним правима из пензијско-инвалидског осигурња не предвиђа могућност одређивања изузетне пензије на нивоу Федерације, нити постоји овлашћење органа Федерације да утичу на критеријуме њиховог одређивања и висину тих пензија. Према томе, надлежни савезни органи не могу утврдити ни једну изузетну пензију, нити су то утврдили.

Надлежни савезни органи не располажу у овом тренутку подацима о укупним примањима људи који су остварили право на изузетне пензије.

Што се тиче просјечних примања из непосредне производње, Савезни комитет за рад, здравство и социјалну заштиту располаже подацима за просјечне чисте личне доhotке по раднику за protekliх 8 мјесеци ове године, који у Југославији износи 72468 динара, а по социјалистичким републикама и аутономним покрајинама стање чистог личног доhotка по раднику у првих 8 мјесеци ове године је слjedeће: SR Bosna i Hercegovina — 64252 динара, SR Crna

Gora — 59753 dinara, SR Hrvatska — 77487 dinara; SR Makedonija — 51397 dinara; SR Slovenija — 102369 dinara; SR Srbija ukupno 66485 dinara (teritorija van socijalističkih autonomnih pokrajina — 67810 dinara, Kosovo — 53971 dinara i Vojvodina — 67139 dinara).

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА TAKEBA—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли делегат Мартиновић жели да постави допунско питање? /He/

Одговор на питање делегаткиње др Мирјане Куљић—Шарановић даће друг др Иван Ловрић, заменик председника Савезног комитета за рад, здравство и социјалну политику.

Има реч друг Иван Ловрић.

DR IVAN LOVRIĆ, *zamenik predsednika Saveznog komiteta za rad, zdravstvo i socijalnu politiku:*

Другарце председнице, другарце и другови делегати, др Мирјана Куљић—Шарановић, делегаткиња Савезног вјећа, на данашњој седници поставила је Савезном комитету за рад, здравство и социјалну заштиту слjedeћа делегатска питања, и то:

Шта је подузето и шта се подузима да се превазиђе nestašica lijekova на тржишту, ко је одговоран за искључивање представника здравства Југославије као партнера у утврђивању ценовника lijekova, да ли и даље без последица може Савезни завод за цијене да утврђује цијене lijekova ако су искључени представници здравства и ко може и треба да уради анализу о материјалном положају farmaceutске industriје и до када?

На постављена делегатска питања дajемо sljedeће одговоре:

Питање под 1:

На приједлог Савезног комитета за рад, здравство и социјалну заштиту, Савезно извршно вјеће, на својој седници одржаној 25. септембра о.г., donijelo је закључак да, у циљу отклањања теškoћа у производњи, а time и у снабдевању земље lijekovima, овлашћене банке за пословање с inozemstvom морају испоштовати Одлуку о приоритету пла-

ћања увоза farmaceutских sirovina. Dio sredstava iz Samoupravnog sporazuma o uvozu robe široke potrošnje, na osnovu čl. 83, 84 i 128. Zakona o deviznom poslovanju, u iznosu od oko 12 miliona dolara, preusmjereno je na povećanje postojećeg nivoa društveno priznatih reprodukcionihi potreba za 1986. godinu proizvođačima lijekova u cilju međusobne raspodjele za uvoz sirovina. Za preostali, nedostajući iznos deviza, prema iskazanim realnim potrebama, u visini od 58 miliona dolara, Savezni sekretarijat za spoljnu trgovinu donio je odluku o izmjeni i dopuni Odluke o režimu uvoza jednog dijela farmaceutskih sirovina s režima uslovno slobodnog uvoza, na režim slobodnog uvoza.

Iz naprijed izloženog vidljivo je da je Savezno izvršno vijeće blagovremeno poduzelo sve potrebne mjere u cilju nesmetanog uvoza sirovina za ove namjene, a u skladu s realnim potrebama za 1986. godinu.

Koristim priliku da obavijestim delegate da Savezni komitet za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu danas na svojoj sjednici razmatra izvještaj o proizvodnji i snabdjevenosti zemlje lijekovima i uzroke ovih nestašica.

Питање под 2:

Važeći zakon o sistemu društvene kontrole cijena primjenjuje se od početka 1985. godine. Na početku primjene ovog zakona bilo je propisano da se cijene lijekova obrazuju sporazumom proizvođača i potrošača. Kupci lijekova su Savez zajednica zdravstvenog osiguranja i zdravstva Jugoslavije i Savez zajednica zdravstvenih organizacija Jugoslavije, a do sredine aprila 1985. godine, sporazum o cijenama lijekova nije postignut.

Zato je donijeta odluka o uvođenju neposredne kontrole cijena, davanju saglasnosti na cijene lijekova, pri čemu je Savezni завод за cijene bio dužan da objezbedi da povećanje cijena lijekova u odnosu na kraj 1984. godine ne bude veće od 35% u prosjeku. Odluka je donijeta i sa ciljem da se ubrza proces sporazumijevanja između proizvođača lijekova i asocijacija potrošača lijekova, i to tako da cijene budu obrazovane u skladu sa Zakonom o sistemu društvene kontrole cijena, tj. da se obrazuju cijene pojedinačnih proizvoda, a ne da se vrši raspored mase sredstava na pojedine organizacije udruženog rada.

Početkom oktobra 1985. godine Savezni zavod je zvanično obaviješten da samoupravni sporazum o trajnim osnovama za obrazovanje cijena lijekova između proizvođača i potrošača nije zaključen, pa su produžene mjere neposredne kontrole cijena, koje i danas važe.

Dakle, mjere neposredne kontrole cijena uvedene su zbog toga što proizvođači i potrošači lijekova nisu postigli samoupravni sporazum o obrazovanju cijena lijekova, o čemu su zvanično obaviješteni (s njihove strane) i nadležni organi u Federaciji.

Pitanje pod 3:

U skladu sa članom 26. Zakona o sistemu društvene kontrole cijena, ako Savezno izvršno vijeće propiše mjeru neposredne kontrole cijena, davanja saglasnosti za cijene, Savezni zavod za cijene sporovodi tu mjeru i preduzima radnje kojima se obezbjeđuje njeno sprovođenje. Kod davanja saglasnosti na cijene lijekova Savezni zavod za cijene, pored sagledavanja ostalih relevantnih pokazatelja, vodi računa i o sljedećem: vrijednosti utrošenog materijala za izradu svakog pojedinog lijeka kod svih proizvođača; apsolutnom nivou cijena pojedinih lijekova, pa je, na primer, bez dodatnih analiza davanja saglasnost za cijenu lijekova čije su cijene bile manje od 50 dinara u oktobru 1985. godine, odnosno manje od 100 dinara u martu 1986. godine i manje od 150 dinara u novembru 1986. godine; nastojanju da se u mogućoj mjeri usklade nivoi cijena paralelnih lijekova u različitim organizacijama udruženog rada, položaju grupacija proizvođača lijekova i svake pojedinačne organizacije udruženog rada u primarnoj raspodjeli, prema pokazateljima iz Dugoročnog programa ekonomske stabilizacije; uspostavljanim odnosima cijena pojedinih lijekova i zahtjeva proizvođača.

Prema tome, Savezni zavod za cijene daje saglasnost na cijene lijekova u skladu sa Zakonom o sistemu društvene kontrole cijena i Odlukom Saveznog izvršnog vijeća, koja je donijeta na osnovu tog zakona.

U svemu se uvažavaju stavovi asocijacija potrošača lijekova, posebno u pogledu sredstava za cijene lijekova, koje su manje od 150 dinara i u

pogledu cijena paralelnih lijekova, kao i u pogledu ekonomskog položaja proizvođača lijekova.

Prema tome, saveznim zakonom o cijenama, kada se primjenjuju mjere neposredne kontrole cijena i davanja saglasnosti, tu saglasnost samostalno daje Savezni zavod za cijene na osnovu utvrđenih elemenata i navedenih mjera. Kao što je vidljivo, ta mjera je primjenjena samo zato što nije postignut sporazum između proizvođača lijekova i navedene dvije zajednice kao potrošača.

Pitanje pod 4:

Savezno izvršno vijeće i Savezni komitet za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu, ne razmatraju analize materijalnog položaja pojedinih industrijskih grana, već Savezni komitet za rad na adekvatan način učestvuje u radu opštih privrednih udruženja Privredne komore Jugoslavije.

Prema informacijama koje smo dobili od strane Privredne komore Jugoslavije, Opšteg udruženja hemijske industrije i industrije gume Jugoslavije, analiza materijalnog položaja farmaceutske industrije biće razmatrana na sastanku Grupacije proizvođača lijekova, koja je zakazana za 26. novembar tekuće godine.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли делегаткиња Куљић—Шарановић жели да постави допунско питање?

Има реч делегаткиња Мирјана Куљић—Шарановић.

МИРЈАНА КУЉИЋ—ШАРАНОВИЋ
/СР Србија/:

Другарице председнице, другови делегати, логично је овим одговором не можемо бити задовољни јер нису задовољни ни они који су корисници /болесници/ када је реч о овим лековима о којима је овде било говора, као и бројки које сам напоменула. Јер, полазим од тога да, без обзира на то да ли је реч о аспирину или Ц-витами-ну /за једног лаика/, реч је о виталном леку.

Мислим да управо ова упозорења која смо добили и оно што је проузроковало да до ове ситуације дођемо, може добро да нам послужи за разматрање Нацрта резолуције и управо се уклапа у дискусију коју сам имала на данашњој седници када смо разматрали Нацрт резолуције — део који се односи на стање и ситуацију у друштвеним делатностима односно у здравству. Зна се јасно због чега је дошло /потпуно је то јасно/ до оволиког одуговлачења непотписивања споразума о цени лекова.

Здравство не може да да већу цену од онога што добије /оно што му је одредио удружени рад/, а питање понашања фармацеутске индустрије је да ли се понаша у овом тренутку као служба од општег друштвеног интереса или се понаша као трговина.

Чињеница је да је Савезно извршно веће учинило све, принудило банке и обезбедило девизе за рад те индустрије за разлику, можда, од многих других индустрија које нису имале у овом тренутку тако повољан положај. Али, да ли су нам другови тиме узвратили и да ли је ко мотивисан или не да нешто ради, то је питање. Ми смо данас чули и пољопривредне произвођаче. Сигурно је да и они не могу бити задовољни откупним ценама а многи можда и ценама својих производа, али би сви требало да се уклапамо у одеђене трендове.

Према томе, неоправдано је овакво понашање и одуговлачење договарања, јер, рекла сам, управо се то одражава на радне људе. Тврдим /не на нас који овде седимо, јер ћемо се сви снаћи да дођемо до лека/ да има људи који трче од града до града, од села до села да нађу неку забачену амбуланту и лек. Учињен је напор да се нама овде то образложи. Међутим, стање није у реду.

Заиста ћу молити да после овога, после 26. новембра, дођемо бар ми, делегати у Одбору за рад, здравље и социјалну политику, до ових података. Ако је потребно да после дамо себи слободу и да спроведемо расправу у овом Већу, морамо да, на неки начин, у овој осетљивој области створимо сигурност осигураницима и радним људима који управо од нас траже да за оно што улажу /а каже се да се много улаже/, ништа не добијају.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Колико сам схватила, делегаткиња Куљић—Шарановић нема допунско питање. Инсистира да се добију подаци, односно да Одбор за рад, здравље и социјалну политику добије информацију о лековима и да на седници Одбора за рад, здравље и социјалну политику, размотри то питање.

Предлажем да Веће то прихвати.

Да ли се слажете? /Да/

Дозволите ми да на питање делегаткиње Викторије Поточник, дам следеће обавештење.

На 5. седници одржаној 2. октобра 1986. године Савезно веће је закључком задужило Законодавно-правну комисију да размотри иницијативу делегаткиње Викторије Поточник да Скупштина СФРЈ пропише мораторијум за грађење нуклеарних електрана и да о томе поднесе извештај Већу.

Закључак Већа одмах је достављен Законодавно-правној комисији. Законодавно-правна комисија је на својој седници 28. октобра 1986. године размотрила иницијативу и закључила да, с обзиром да је реч о изузетно важним питањима уставно-правног карактера затражи мишљење о постојању уставог основа за прописивање мораторијума на грађење нуклеарних електрана од Савезног комитета за законодавство и Службе Скупштине СФРЈ за законодавство, које би требало доставити у року од 30 дана, односно до 28. новембра 1986. године, па да након тога Комисија заузме свој став и обавести о томе Савезно веће.

Остала питања упућена су надлежним органима. Као што сам вас већ обавестила, одговори ће бити достављени до наредне седнице Савезног већа.

Нама је остало само да усвојимо мишљење поводом прве тачке дневног реда.

Радна група коју смо формирали још ради, па бих замолила да останемо у сали и сачекамо док они заврше рад. За пет или десет минута они ће бити готови, или да направимо паузу, а ја вас молим да се, након 10 минута, нађемо сви овде у сали.

(Пауза)

POSLE PAUZE

(Nastavak sednice u 14 sati i 45 minuta)

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Настављамо рад.

Молим представника Радне групе да образложи Предлог мишљења, односно да каже у чему је разлика између онога што смо добили и овога што Радна група сада предлаже, да се измени Нацрт мишљења након расправе у Савезном већу.

Има реч делегат Радивој Тепшић.

DR RADIVOJ TEPŠIĆ (SR Hrvatska):

Drugarice predsjednice, drugarice i drugovi delegati, Radna grupa razmotrila je predložene izmjene u Nacrtu mišljenja o rezoluciji za iduću godinu i nastojala je da što više tih prijedloga uđe u ovo mišljenje. Na žalost, svi prijedlozi i primjedbe nisu mogli biti prihvaćeni jer se, ili ne uklapaju u koncepciju ovog mišljenja, ili su u toj mjeri detaljni da bi se onda moralo ovo mišljenje pisati na jedan drugačiji način.

Dozvolite da vam pročitam te izmjene na osnovu teksta predloženog Nacrta mišljenja.

Na 1. stranici, ništa se ne bi promijenilo.

Na 2. stranici točka 2. prvi stav, mijenja se u cjelosti i sada glasi ovako: „Savezno vijeće smatra da je neophodno uložiti maksimalne napore da se promjene u privrednom sistemu izvrše što kvalitetnije da bi se na osnovu tih promjena stvorili bolji preduvjeti za realizaciju ciljeva i zadataka ekonomske politike. Uslovi privređivanja treba da budu poznati privredi unaprijed na duži rok, a za 1987. godinu najkasnije do kraja 1986. godine.”

U drugom stavu vrši se izmjena, pa taj stav sada glasi ovako: „Savezno vijeće će uraditi sve da bi se blagovremeno izvršile predložene promjene u privrednom sistemu”, a ostali tekst ostaje kao što je u ovom Nacrtu.

Na 3. stranici predzadnji stav točke 4. glasi: „Vijeće podržava potrebu bržeg razvoja poljoprivrede”, briše se u cjelosti. Iza točke 4. dodaje se točka 5. koja glasi ovako: „Vijeće podržava potrebu bržeg razvoja proizvodnje hrane i opredjeljenje da se mjerama tekuće ekonomske i kreditno-monetarne politike obezbjedi stabilnost poljoprivredne proizvodnje i tržišta poljoprivrednih proizvoda. Polazeći od realnih mogućnosti društva zajednički je interes da se postojeći prihvaćeni podsticaji i mjere za razvoj proizvodnje hrane zadrže i eventualno prošire. Treba stvarati uslove da i u ovoj oblasti više djeluje tržište i ekonomski zakoni u skladu s Dugoročnim programom ekonomske stabilizacije.”

Ranija točka 5. sada postaje točka 6.

U sedmoj rečenici, odozgo, prije riječi „politike realnog kursa dinara” dodaje se riječ „aktivne”, pa sada tekst glasi „za sprovođenje aktivne politike realnog kursa dinara”.

Pretposljednji stav mijenja se i glasi ovako:

„Vijeće smatra da je neophodno utvrditi uzroke nefunkcioniranja jugoslavenskog deviznog tržišta i hitno preduzeti potrebne mjere za njegovo funkcioniranje u smislu Deviznog zakona”.

Sadašnja točka 6. postaje točka 7.

Sadašnja točka 7. postaje točka 8. i glasi ovako:

„Vijeće podržava predviđene mjere i aktivnosti za podizanje produktivnosti rada, razvoja inovativnosti, veće korišćenje kapaciteta i veću efikasnost privređivanja. Međutim, podsticajne mjere ne treba da se zasnivaju na naturalnim pokazateljima, već na vrijednosno izraženim rezultatima potvrđenim realiziranjem proizvoda i usluga”.

Točka 8. postaje točka 9.

Točka 9. postaje točka 10, a na kraju drugog pasusa, nakon riječi „društvene kontrole cijena” stavlja se zarez i dodaje: „a u skladu s Dugoročnim programom ekonomske stabilizacije”.

Na kraju, u ovom dodatku, nakon zvjezdica, tekst treba da glasi ovako: „U tekst ovog mišljenja, kao njegov sastavni dio „dostaviće se na korišćenje Vijeću republika i pokrajina, kao i skupštinama republika i pokrajina, poseban pregled u kome će biti sadržana mišljenja i prijedlozi koji su

izraženi na sjednici Saveznog vijeća i sadržani u izvještajima radnih tijela”.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Да ли ко жели реч у вези с овим мишљењима?

Има реч делегат Данијел Пучко.

DR DANIJEL PUČKO (SR Slovenija):

Drugarice i drugovi delegati, kako sam bio pozvan u Radnu grupu, mislim da je jednu stvar predsednik Radne grupe možda zaboravio, a možda ja nisam dobro razumeo ono kako smo se dogovorili, ali ja sam razumeo da smo se u drugom pasusu, kod tačke 4. dogovorili o promeni, koja glasi: „Veće ističe da je od najvećeg značaja za povećanje proizvodnje i izvoza da se što pre donesu zajednički programi razvoja proizvodnje i izvoza”, te da se briše „i tehnologije”. Tu to nije bilo tako predstavljeno, pa bih molio da se to uvaži.

ПРЕДСЕДНИЦА МИЛКА ТАКЕВА—ГРИГОРИЈЕВИЋ:

Значи, то је био пропуст.

Дакле, да се брише „и технологије”, како је делегат др Данијел Пучко предложио.

Уместо речи „што пре донесу”, да се каже „што брже доносе заједнички програми развоја производње и извоза”.

Да ли још ко жели реч? /Нико/

Да ли Веће прихвата предложено мишљење?

Уз текст овог мишљења, ово што је сада предложио и председник Радне групе, а и неко од делегата, доставиће се на коришћење Већу република и покрајина и Савезном извршном већу и посебан преглед у коме ће бити садржана мишљења и предлози који су изражени на седници Савезног већа односно, садржани у извештајима радних тела, а нису садржана у мишљењу. Мишљење ћемо доставити Већу република и покрајина, скупштинама република и аутономних покрајина и Савезном извршном већу.

Да ли Веће прихвата ове закључке? /Да/

Закључујем седницу Већа.

(Sednica je završena u 14 sati i 55 minuta)

S A D R Ž A J

I. Pre dnevnog reda:

1. Odavanje pošte preminulom narodnom heroju, junaku socijalističkog rada, španskom borcu i partizanskom vojskovođi, generalu JNA Kostu Nađu
2. Overavanje zapisnika 6. sednice Saveznog veća (29. oktobar 1986)

Govorio:

Natan Bernot (SR Slovenija)

3. Utvrđivanje dnevnog reda
4. Pitanja delegata i odgovori

Govorili:

Slavica Marković—Trajković (SAP Vojvodina)

Mujo Hošo (SR Bosna i Hercegovina)

Janez Sašek (SR Slovenija)

Vladimir Sazdov (SR Makedonija)

Natan Bernot (SR Slovenija)

Klime Popovski (SR Makedonija)

Petar Tasev (SR Srbija)

Mirjana Kuljić—Šaranović (SR Srbija)

Sami Čerimi (SR Srbija)

Marko Martinović (SR Crna Gora)

Ivan Ivanov (SR Makedonija)

Ivan Pezdirc (SR Slovenija)

Viktorija Potočnik (SR Slovenija)

Branko Blažević (SR Hrvatska)

Terezija Taradi (SR Hrvatska)

Nevenka Neralić—Milivojević, član SIV-a

Dr Ivan Lovrić, zamenik predsednika Saveznog komiteta za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu

Milka Takeva—Grigorijević, predsednica Saveznog veća

II. Dnevni red:

1. Nacrt rezolucije o politici ostvarivanja Društvenog plana Jugoslavije za period od 1986. do 1990. godine u 1987. godini, s pratećim materijalima, radi davanja mišljenja Veću republika i pokrajina 14

Prilozi:

- Izveštaj o ostvarivanju Društvenog plana Jugoslavije za period od 1986. do 1990. godine u 1986. godini, tzv. Oktobarska analiza
- Nacrt navedene rezolucije o politici ostvarivanja Društvenog plana Jugoslavije za period od 1986. do 1990. godine u 1987. godini
- Analiza osposobljenosti organizacija udruženog rada u privredno nedovoljno razvijenim republikama i SAP Kosovu, da redovno otplaćuju anuitete po kreditima iz sredstava Fonda Federacije u tekućem srednjoročnom periodu, s predlogom odgovarajućih mera i aktivnosti radi njihovog osposobljavanja za redovno vraćanje anuiteta
- Analiza ostvarivanja politike bržeg razvoja privredno nedovoljno razvijenih republika i najbržeg razvoja SAP Kosova u 1985. godini i u prvom polugodištu 1986. godine
- Analiza sprovođenja politike regionalnog razvoja Jugoslavije u periodu od 1981. do 1985. godine, u toku 1986. godine
- Osnovni indikatori u društveno-ekonomskom razvoju i ekonomskoj politici SFRJ u 1986. godini, s ocenom mogućnosti razvoja u 1987. godini
- Mišljenje, primedbe i sugestije Veća Saveza sindikata Jugoslavije
- Analiza ostvarivanja Društvenog plana Jugoslavije za period od 1986. do 1990. godine u 1986. godini, u oblasti ekonomskih odnosa s inostranstvom, s predviđenim mogućnostima kretanja i odnosa u 1987. godini (materijal stavljen na uvid)
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za društveno-ekonomske odnose o razmatranju navedenih materijala
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za budžet Federacije o razmatranju navedenih materijala
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o razmatranju navedenih materijala
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za narodnu odbranu o razmatranju navedenih materijala
- Nacrt mišljenja Veća republika i pokrajina o razmatranju navedenih materijala
- Izveštaj Komisije Skupštine SFRJ za utvrđivanje istovetnosti tekstova na jezicima naroda Jugoslavije o razmatranju zakonskih akata koji se usvajaju na ovoj sednici Veća

Govorili:

Dr Radoljub Micić (SR Srbija)
Dragoljub Jakić (SR Crna Gora)
Žarko Kolenda (SR Bosna i Hercegovina)
Petar Bendeovski (SR Makedonija)
Branislava Trivić (SR Bosna i Hercegovina)
Dr Danijel Pučko (SR Slovenija)
Mirjana Kuljić—Šaranović (SR Srbija)
Branislav Milovanović (SAP Vojvodina)
Stanko Cerjak (SR Slovenija)
Žiga Azenić (SR Hrvatska)
Ivan Ivanov (SR Makedonija)
Ivan Pezdirc (SR Slovenija)
Redžep Hamiti (SAP Kosovo)
Ljubiša Savić (SR Crna Gora)
Dr Radivoj Tepšić (SR Hrvatska)

2. Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o statističkim istraživanjima od interesa za celu zemlju 39

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za društveno-ekonomske odnose o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Komisije Skupštine SFRJ za informisanje o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća Skupštine SFRJ o Predlogu navedenog zakona, s amandmanom

3. Predlog zakona o Programu treće etape radova i nabavke opreme za obezbeđivanje gabarita plovnog puta Dunava od Beograda do jugoslovensko-mađarske granice u periodu od 1986. do 1990. godine 40

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za unutrašnju politiku o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za budžet Federacije o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća Skupštine SFRJ o Predlogu navedenog zakona, s ispravkom

4. Predlog za donošenje Zakona o obalnom moru i epikontinentalnom pojasu SFRJ* . 40

5. Izveštaj o radu Saveznog zavoda za patente u 1985. godini 40

Prilozi:

- Izveštaj o radu Saveznog zavoda za patente u 1985. godini
- Predlog uz Izveštaj
- Ocene i stavovi SIV-a o navedenoj problematici
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-ekonomske odnose o razmatranju navedene problematike

Govorili:

Viktorija Potočnik (SR Slovenija)
Vilko Jelen (SR Slovenija)
Zdravko Zabukovec (SR Slovenija)
Ljubiša Savić (SR Crna Gora)

* Deo stenograma koji se odnosi na ovu tačku dnevnog reda može se koristiti u Službi za informisanje i INDOK poslove Skupštine SFRJ, u skladu s Poslovníkom o radu veća Skupštine SFRJ.

6. Izveštaj o radu i razvoju Titovog fonda u periodu od juna 1985. do juna 1986. godine	44
---	----

Prilozi:

- Izveštaj o radu i razvoju Titovog fonda u periodu od juna 1985. do juna 1986. godine
 - Zaključci redovne Skupštine Titovog fonda o navedenoj problematici
 - Završni račun Titovog fonda za 1985. godinu
 - Izveštaj Odbora Saveznog veća za društveno-političke odnose o razmatranju navedene problematike
7. Predlog zakona o ratifikaciji Rezolucije A.464/XII—Amandmani na međunarodna pravila o izbegavanju sudara na moru, 1972. godine	45

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća Skupštine SFRJ za unutrašnju politiku o razmatranju navedenog Predloga zakona
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća Skupštine SFRJ o razmatranju Predloga navedenog zakona
- Mišljenje Veća republika i pokrajina o navedenom Predlogu zakona

Govorio:

Gojmir Komar (SR Slovenija)

8. Predlog zakona o ratifikaciji Konvencije o prekograničnom zagađivanju vazduha na velikim udaljenostima	46
---	----

Prilozi:

- Predlog navedenog zakona
- Izveštaj Komisije Skupštine SFRJ za zaštitu i unapređenje čovekove sredine o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća o Predlogu navedenog zakona
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za rad, zdravlje i socijalnu politiku o Predlogu navedenog zakona

Govorila:

Nevenka Neralić—Milivojević, član SIV-a

9. Utvrđivanje mišljenja Skupštine SFRJ o Predlogu za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 10. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o obalnom moru i epikontinentalnom pojasu SFRJ	47
---	----

Prilozi:

- Rešenje o pokretanju postupka za ocenjivanje ustavnosti odredbe člana 10. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o obalnom moru i epikontinentalnom pojasu SFRJ
- Izveštaj Odbora Saveznog veća za unutrašnju politiku o razmatranju navedene problematike
- Izveštaj Zakonodavno-pravne komisije Saveznog veća Skupštine SFRJ o razmatranju navedene problematike
- Mišljenje SIV-a o navedenoj problematici

